

**„Fórum nestátních neziskových organizací
před vstupem České republiky
do Evropské unie“**

**Praha, 2. – 3. října 2003,
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR**

Preambule:

Účastníci celostátního shromáždění nestátních neziskových organizací chtějí vyjádřit své zkušeností ověřené přesvědčení, že NNO:

- jsou důležitým prostorem pro vytváření veřejného mínění,
- přinášejí do společnosti nové podněty, přístupy a aktivity,
- upozorňují na nedostatky a nešvary a aktivně proti nim vystupují,
- nezdídky jsou hlavními partnery, s nimiž mohou občané sdílet své starosti a potřeby,
- podporují rozvoj demokracie v naší zemi.

To je zdrojem jejich oprávněného sebevědomí i odpovědnosti a odhodlání podílet se na vstupu ČR do Evropské unie ve všech oborech své činnosti.

(z přijatých závěrů a doporučení Fóra NNO)

Obsah:

Rada neziskových organizací v České republice

4

Vztah politické reprezentace a neziskového sektoru

(Poslanecká sněmovna a Senát Parlamentu ČR a Delegace Evropské komise)

5

Partnerství v podmínkách České republiky

11

Možnosti spolupráce podnikatelských subjektů
a neziskového sektoru

24

Výstupy a závěry z jednání pracovních skupin

*(Integrační tendence, spolupráce s podnikateli, zapojení do fondů EU,
partnerství s veřejnou správou)*

27

Budoucí možnosti čerpání prostředků z fondů EU ve vztahu
ke státním dotacím

30

Zhodnocení dosavadní činnosti a perspektiv Rady vlády pro NNO

36

Postavení a role neziskového sektoru v Evropě
a co může přinést členství v EU českým NNO

40

Závěry a doporučení Fóra NNO

44

Seznam účastníků

47

RANO ČR

Rada neziskových organizací v České republice

Hlavním iniciátorem a svolavatelem celostátní všeoborové konference, v polistopadové době šesté, pořádané v prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ve Sněmovní ulici v Praze bylo uskupení s názvem RANO ČR. Tento „orgán“ bez právní subjektivity vznikl jako volná platforma pro spolupráci napříč obory a regiony rozhodnutím V. celostátní konference NNO v roce 1997, aby hájil a prosazoval jejich společné zájmy. V pražském hotelu Krystal, kde poslední konference probíhala, byla tak ukončena činnost tehdejší SKK, neboli Stálé komise konference nadací a jiných nevládních neziskových organizací fungující od počátku devadesátých let, a to s očekáváním, že RANO bude důstojným reprezentantem neziskového sektoru a během krátké doby nalezne takovou formu, kde svoji pozici najdou a uplatní všechny obory i regiony.

Počáteční fáze fungování RANO vypadala nadějně, v krátké době bylo regionálními a oborovými konferencemi zvoleno kolem dvaceti lidí a bylo jasně deklarováno, že RANO je uskupení demokratické a otevřené. Nicméně většina z nich nebyla schopna z různých důvodů dlouhodobější spolupráce a RANO svým způsobem skomíralo, ale i se zároveň pokoušelo úsilím několika málo jedinců splnit zadání, které dostalo při svém ustanovení. Tím bylo připravit a uspořádat celostátní konferenci, která by měla dát jasnější odpověď na otázku strukturování a síťování neziskového sektoru.

Po téměř dvouletém odkládání a půlroční přípravě pak proběhla v listopadu 2001 pracovní konference v Divadle PONEC, a to opět díky několika lidem a organizacím, které se do jejího uspořádání pustili. Tato konference měla dát odpovědi na dvě základní otázky: za první - jak spolupracovat se státní správou na všeoborové úrovni a za druhé - jak společně dál v neziskové sféře. Na základě přijatých závěrů byla pozměněna a dobudována Rada vlády pro nestátní neziskový sektor a byl jí dán nový impuls pro činnost. Dále bylo doporučeno připravit vznik celostátní všeoborové Asociace NNO na základě připomínek a návrhů tam přednesených.

Úkolem RANO bylo tyto aktivity sledovat a pokusit se v co nekratší možné době připravit a svolat velkou všeoborovou celostátní konferenci. Ta se po všemožných odkladech nyní povedla uspořádat a RANO ČR tak může, či alespoň někteří jeho členové, snad s klidným svědomím a čistým štítem ukončit svoji činnost.

Jednatelé RANO ČR:

Karel Liška
Eva Svobodná
Ladislav Krajdl

I. Vztah politické reprezentace a neziskového sektoru

Financování aktivit neziskových organizací z prostředků EU

Pan Christian Bourgin, 1. rada Delegace Evropské komise v České republice

„Dámy a pánové,

dovolte mi na úvod říct, jakým potěšením je pro mně být přítomen na tomto fóru, které ukazuje odhodlání českých NNO přispět k evropské integraci v momentě, jenž se nastávajícím přistoupením deseti nových členských států stane historickým. Celkem určitě můžeme očekávat informovanou a zajímavou diskusi během celé konference. Je to pro mě rovněž příležitost vyjádřit obdiv dobrovolníkům v tomto sektoru a zdůraznit práci, kterou děláte pro podporu občanského sektoru a rozvoj regionálních partnerství.

Nevládní a neziskové organizace mají hrát klíčovou roli ve formulování požadavků občanů. Evropská unie pomohla NNO hrát aktivní roli v předpřístupovém procesu. Dodnes bylo nevládním neziskovým organizacím v České republice přiděleno více než 800 milionů Kč prostřednictvím programu Phare pro občanskou společnost. Od roku 1993 grantová schémata pro NNO podpořila stovky projektů po celé zemi, zahrnující priority jako lidská práva, zvyšování povědomí o životním prostředí, poradenství a informování, projekty integrace Romů, budování kapacit NNO, zahrnutí marginalizovaných skupin lidí a zlepšování rovných příležitostí.

Zároveň EU pokračuje ve zdůrazňování důležitosti zvýšení odpovědnosti NNO, úrovně profesionality a udržitelnosti. Cíle současných i nedávných grantových schémat odrážejí tyto priority; některé programy obsahují povinnou kapacitotvornou složku. Jiné programy se zaměřují na dlouhodobou udržitelnost prostřednictvím podpory různých aktivit.

Co se týče budoucnosti, jak všichni víte, po přístupu bude k dispozici množství finančních zdrojů ve formě Strukturálních fondů. Nejlepším způsobem přípravy NNO na Strukturální fondy je stát se profesionálním a zodpovědným už teď. To znamená, například, zvýšit transparentnost účetnictví, najímat zkušené pracovníky, neakceptovat nízké standardy, dokončit navrhované aktivity, publikovat výroční zprávy nebo jejich ekvivalenty a zveřejňovat je příhodným způsobem.

Rád bych se zmínil o konkrétních příkladech pro NNO, které pracují na odstranění sociálního vyloučení. V rámci Strukturálních fondů EU budou způsobilé ucházet se o financování z Operativního programu pro rozvoj lidských zdrojů (Cíl 1) a Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 v Praze.

V rámci Priority 2 Operativního programu pro rozvoj lidských zdrojů se budou opatření zaměřovat na rozšíření možnosti zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaných a lidí, jimž hrozí sociální vyloučení, s jasným upřednostněním aktivní prevence. Takto by měly zlepšit rovný přístup ke vzdělání a zaměstnání mezi členy skupin, kterým hrozí sociální vyloučení.

Mimo jiné se program snaží podporovat entity a organizace zapojené do integrace jedinců sociálně vyloučených. Aktivity budou primárně zahrnovat podporu vzdělávání a školení mužů i žen, vytváření pracovních míst, opatření na odstranění překážek přístupu ke vzdělání a zaměstnání, speciální poradenské služby, podporu systému sociální infrastruktury, sociálních služeb a systematickou podporu budování kapacit poskytovatelů sociálních služeb.

V rámci Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 Praha bude rovněž podpora sociální integrace. Mezi cílovými skupinami jsou nezaměstnaní lidé, jimž hrozí sociální vyloučení, členové etnických menšin, přistěhovalci, lidé žijící v institucích sociální starostlivosti, bezdomovci, HIV-pozitivní lidé a poskytovatelé sociálních služeb - konkrétně se tímto myslí NNO poskytující služby sociální integrace, sociální pracovníci a pracovníci veřejné administrativy.

Mimoto bych měl zmínit iniciativu EQUAL, jež je součástí Evropské politiky zaměstnanosti a která je momentálně už financována, z 50 % Ministerstvem práce a sociálních věcí a z 50 % z programu PHARE. Po přistoupení bude financování poskytováno Evropským sociálním fondem a z národních zdrojů. Projekty iniciativy EQUAL se zaměřují na vytvoření podpory zaměstnávání lidí se ztíženou zaměstnatelností. Nejbližší výzva k podání návrhů projektů bude v roce 2004.

NNO jsou rovněž způsobilé soutěžit o financování v jiných operativních programech v rámci Cíle 1 v České republice, ačkoli tyto záměry ještě nebyly vyjednány s Evropskou komisí a detaily ohledně opatření, konečných příjemců a přesných kritérií výběru nebyly úplně vypracovány.

Doufám, že tyto body vám budou k užtku při vašich úvahách v budoucnu. Jsem si jist, že pokračující angažovanost v rozvoji občanské společnosti v České republice a posilování nevládních neziskových organizací zabezpečí, že nakonec budou NNO schopny plně participovat na aktivitách souvisejících s Evropskou unií v čase přistoupení.“

Formy a možnosti vzájemné spolupráce NNO s Poslaneckou sněmovnou

Mgr. Radko Martínek, poslanec, předseda Výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

„Dobrý den, dámy a pánové, nejdříve bych si dovilil vás přivítat na půdě Parlamentu jménem předsedy Poslanecké sněmovny pana kolegy Zaorálka, a místopředsedkyně Poslanecké sněmovny paní kolegyně Kupčové, samozřejmě i jménem svým. Dovolil bych si ze začátku nejdříve omluvit oba prvně zmiňované, kteří měli původně v plánu navštívit vaše setkání, ale bohužel současná hektická doba, kterou prožíváme ve sněmovně jim to neumožnila. Takže doufám, že je tímto omluvíte. Budu se snažit kolegyni Jitku Kupčovou zastoupit a chtěl bych hovořit především o tom, jaká je možná spolupráce mezi PS a vámi.

Jako předseda Výboru pro veřejnou správu, regiony a životní prostředí se velmi často setkávám s prací NO, a myslím, že těch možností je mnoho. Já bych si dovilil zdůraznit především tu základní činnost, základní spolupráci, a to je to vlastní poslání Poslanecké sněmovny, kde se tvoří zákony. Každý z vás ví, že zákony ovlivňují do značné míry vaši práci, ovlivňují to, co dokážete a co nedokážete, a mnohdy vám mohou pomoci, ale na druhé straně vám mohou také znepríjemnit vaši práci. Poslanecká sněmovna samozřejmě není ta, kde se generálně připravují zákony, ty se připravují ve vládě, na jednotlivých ministerstvech, nicméně ve schvalovacím procesu je poměrně výrazná možnost, jakým způsobem zasáhnout do konečného znění zákonů. Dovolil bych si využít této příležitosti a pozvat vás ke spolupráci. Ona totiž Poslanecká sněmovna není jenom to co vidíte na televizních obrazovkách, to znamená to jak se mnohdy přeme před televizními obrazovkami, ale to hlavní jádro sněmovny je tam, kam světla obrazovek a tužky novinářů nevidí. Je to především práce v jednotlivých výborech, kde vás ujišťuji, že stranické pŕtky jsou mnohem menší a o to více je konstruktivní práce.

Mohu mluvit minimálně za výbor, který mám čest vést, ale bezesporu můj kolega Petr Bratský může hovořit obdobně o dalším jeho Výboru pro kulturu a vzdělávání, nebo i o dalších výborech ve sněmovně. To rozhodující, co se v Poslanecké sněmovně odehrává, se totiž odehrává mezi tzv. prvním a druhým čtením. V prvním čtení my ve velké sněmovně rozhodujeme, jestli zákon bude ve sněmovně projednáván či nikoliv, a v tom období mezi prvním a druhým čtením se dostávají zákony do jednotlivých výborů a v jednotlivých výborech poslanci podle své profese pracují na těch zákonech, projednávají je, projednávají je s příslušnými ministerstvy, předkladateli, a hledají odpověď na to, jestli ty zákony jsou dobré nebo nejsou a co se na nich dá eventuálně změnit.

Protože jednání výborů je veřejné, je samozřejmě možné, aby do jednání výborů zasahovali i složky veřejnosti. Konkrétně u mého výboru máme velmi dobrou spolupráci se Svazem měst a obcí, nyní s Asociací krajů a celou řadou dalších takovýchto institucí, které dávají své vlastní připomínky k jednotlivým zákonům a na základě těchto připomínek, kterými všemi, vás ujišťuji, že všemi těmito připomínkami těmi, které dostáváme od vás, ať už po internetu nebo přes různá osobní setkání s našimi kolegy a kolegyněmi, tak se zabýváme v průběhu jednání sněmovny, resp. výborů, hodnotíme, jestli je možné akceptovat pozměňovací návrhy nebo není možné akceptovat. Myslím si, že je to velká příležitost i pro vás. Je samozřejmě jasné, že je to velmi komplikované, že to znamená spoustu práce a musíte se předem smířit, jako všichni, kteří se podílejí na těch zákonech, že ten výsledný efekt je potom kompromis, který do určité míry zohledňuje některé názory jednotlivých skupin, ale některé také nezohledňuje.

Já bych si dovilil uvést naposledy příklad ze včerejška, kde jsme projednávali zcela zásadní zákon pro republiku a zásadní zákon i pro vás, protože pan kolega zastupující Evropskou komisi tady hovořil o tom, že přijdou v příštím roce Strukturální fondy. Tyto Strukturální fondy peníze ovšem do naší republiky nepřinesou, pokud nebude schválen Zákon o zadávání veřejných zakázek, který je první podmínkou Evropské komise pro to, aby peníze do ČR mohly proudit. Náš výbor se touto materií zabýval, doporučil ji a věřím, že i pozměňovací návrhy, které jsme v našem výboru přijali, jsou takové, které budou Evropskou unii akceptovat.

A nyní k tomu, čím jsem vás chtěl v podstatě navnadit ke spolupráci s PS. Mimo jiné, jednou ze zásadních připomínek toho zákona, byly připomínky organizací, které zaměstnávají osoby, které jsou tělesně postižené. To je zcela určitě i vaše platforma a já musím říct s potěšením, že se nám podařilo dojednat s Ministerstvem pro místní rozvoj kompromis a součástí pozměňovacích návrhů přijatých na našem výboru je i pozměňovací návrh, který umožní účastnit se a být určitým způsobem zvýhodněn při výběru, tzn. při zadávání veřejných zakázek a při výběrovém řízení právě těch organizací, které zaměstnávají postižené lidi. Dbali jsme také samozřejmě na připomínku Evropské komise a ta možnost je otevřena nejenom pro organizace, které zaměstnávají tyto lidi zde v ČR, ale po našem vstupu do EU se budou moci zúčastnit s výhodou soutěže i obdobné organizace z ostatních členských zemí EU.

Já bych nechtěl vaše jednání dlouho zdržovat, ale chtěl bych si opravdu přát, aby spolupráce mezi námi poslanci, PS a vámi byla velmi dobrá. Myslím si, že je to ku prospěchu obou stran. A protože jsem představitelem Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj, který je jakýmsi patronem rozvoje měst a obcí a krajů v PS, tak bych si dovilil na závěr ještě připomenout jednu, podle mého názoru poměrně důležitou věc. V posledních letech se nám podařilo prosadit reformu veřejné správy, reformu která přesouvá určité pravomoci blíž k občanům. Je to v podstatě svým způsobem jediný protisměrný krok, který směřuje proti všeobecné

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

centralizaci, která v naší zemi probíhá, a to ať už u státních orgánů, nebo soukromých firem a organizací. Nově vzniklé kraje, nově vzniklé pověřené obce s rozšířenou působností mají poměrně velké pravomoci, aby mohly řídit, ovlivňovat život v jednotlivých regionech a mikroregionech. Já bych si dovolil na závěr toho svého projevu vás vyzvat, abyste se pokusili najít cestu taky k těmto organizacím, i když je mi jasné, že to bude velmi složité, zejména ze začátku, protože tyhle organizace a instituce si hledají chvíli své místo a mají svým způsobem spoustu práce s tím, aby zajistily svůj vlastní provoz, svou vlastní existenci, a řešily aktuální problémy, které na ně přicházejí den ze dne právě z těch povinností, které mají. Ale nicméně jsem přesvědčen, že právě tato reforma vytváří velký prostor pro to, aby občané i v neziskovém sektoru a vůbec občané, se mnohem více zapojovali do politiky, do rozhodování a do řízení věcí veřejných. Já jsem si přečetl ten materiál, který tady máte – Neziskovky a regionální rozvoj – a musím říct, že jsem velmi rád, že jsem se s ním seznámil a vím, že ten stav, aspoň podle toho, co jsem mohl pročíst tady za tu chvíli, není v této chvíli příliš radostný a zřejmě hledáte také cestu k sobě, tzn. cestu k regionálním politikům, protože prostě ono to je tak jako všude v životě, člověk musí nejdříve najít osobní kontakt a ten osobní kontakt pak překonává bariéry. Já bych si moc přál v zájmu tohoto státu, abychom vzájemně tyto bariéry překonali.

Přeji velmi, aby vaše jednání proběhlo dobře, abyste se na půdě Poslanecké sněmovny cítili dobře, a aby se za nás za poslance si dovolují vyjádřit spíš přání, abychom zákonech, které přijímáme vám příliš nekomplikovali život. Děkuji vám za pozornost.“

Viděno z obou stran – pohled politika, který se sám významně angažuje v NNO

Ing. Petr Bratský, poslanec, člen Výboru pro vědu, kulturu, vzdělání, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

„Vážení účastníci, vážení hosté, dámy a pánové, nejdříve mi dovoluji, abych Vám poděkoval za pozvání na toto fórum, jehož si upřímně cením. Nezklamalo mě ani mé očekávání setkání se zajímavými lidmi (s řadou z Vás se znám osobně), protože přímo zde v sále téměř hmatatelně cítím přítomnost silné pozitivní energie vyvěrající z Vašich myšlenek, plánů i uskutečněných činů – a především ze silného zázemí velkého množství aktivních lidí, které reprezentujete.

Byl jsem požádán o malé zamyšlení na téma „Politik versus nezisková sféra“. Jsem přesvědčen, že žádné *versus* sem nepatří. Naopak je na místě ho nahradit slůvkem *plus*. Asi mi dáte z vlastní zkušenosti za pravdu, že až na výjimky je těch plusů možno najít dostatek – zvláště, pokud se budeme pohybovat v rovině politiky každodenní, zvané též komunální. Jako poslanec sněmovny se však snažím, aby to platilo v politice všeobecně. Po 12 let jsem měl jako starosta Prahy 13 a zastupitel hl. m. Prahy to štěstí potkávat a objevovat čínorodé lidi, nadšence, kteří sami či ve společenství s dalšími vykonali obrovský kus práce. Pověštinou zcela zdarma, ve svém volném čase. Znovu jsem si tak ověřil, jaká síla se v tomto jejich nasazení skrývá.

Organizace - spolky, kluby, nadace, občanská sdružení, občanská sdružení a další aktivity občanské společnosti si každý politik – od starosty přes krajské hejtmany až po poslance a senátory či prezidenta – musí hýčkat. Ba co víc: jako správný hospodář, jemuž byla volbou svěřena správa společných statků, by měl podporovat hojnost a množení těchto dobrých skřítků v každém stavení. Možností, jak vyjít vstříc, je mnoho. Od poskytnutí materiální či finanční pomoci, dotací a grantů, přes zajištění prostor pro Vaši činnost, až po držení ochranné ruky a záštity nad aktivitami, které se teprve rodí a líhnou. Skutečně moudrý politik tak činí dokonce i u těch, kteří jej sledují ostřížím zrakem a neváhají přijít s kritikou.

Neziskový sektor a občanská společnost jsou totiž lidskou investicí, která je lepší, než mít miliardy v rozpočtu. Tam, kde je jemné předitivo občanské společnosti přítomno, dějí se divy nevídané, přirozené a samy od sebe fungují věci, které by nezajistil ani sebelepší úřad, natož stohy nepřehledných zákonů a vyhlášek. Doufám, že i díky tomuto setkání si to bude moci uvědomit stále více politiků – nakonec ti v Evropě už to ví dlouho a mají pro Vaše projekty připravenou řadu programů, do kterých se již brzy budete moci připojit i Vy. Jen jsme si tohoto důležitého aspektu našeho vstupu do EU přes přepočítávání hrubých domácích produktů a počtu mikrovlnných trub na obyvatele nestačili pořádně všimnout.

Dovoluji mi závěrem vyjádřit za nás politiky uznání a velký dík za vše, co děláte. A ve světle, co zde bylo řečeno, Vás vyzvat: Nebojte se *do nás*, ale i *o nás* opřít.“

Formy a možnosti vzájemné spolupráce NNO se Senátem

Mgr. Zdeněk Bárta, senátor pověřený předsedou Senátu JUDr. Petrem Pithartem

„Dámy a pánové,

nejprve mi dovoluji, abych omluvil předsedu Senátu pana JUDr. Petra Pitharta, který nemohl přijmout vaše pozvání a pověřil mě, abych ho zde zastoupil. Budete se tedy muset spokojit s mým skromným příspěvkem k vašemu tématu: NNO před vstupem do EU.

Jmenuji se Zdeněk Bárta a vedle své práce v Senátu se podílím na činnosti Diakonie ČCE, jedné z největších poskytovatelek sociálních služeb v naší zemi. Tímto prizmatem bude také můj pohled zřejmě ovlivněn a předem se za to omlouvám.

Jsem absolutním zastáncem naší integrace do co nejjednodušší Evropy. Vede mě k tomu zejména ta skutečnost, že naše země je na rozdíl od - v tomto ohledu - šťastnějších zemí s nepřetržitou historií, zemí s historií přetržitou. Jsme poznamenáni po staletí trvající proměnlivostí náboženskou, kulturní, politickou a vlastně i národnostní. Tato periodicita proměn často kyvadlového efektu v této zemi fatálně poznamenala to, čemu dnes říkáme občanská společnost. Občanské sebevědomí a pocit odpovědnosti za věci veřejné, pracně budované od poloviny devatenáctého století v národním obrození vzaly zcela za své nacistickou okupaci a posléze v komunistické éře. Všichni si neseme v hlavách reziduata etatistického myšlení a jen tápavě ohledáváme možnosti plné integrace nestátního sektoru při tvorbě demokratické společnosti.

Ať si to přiznáme či nikoliv, myšlenkové schéma „ať rozhodne moudrý státní úředník“ je stále živé v myšlení nás všech: zákonodárců, úředníků exekutivy, ale i zastupitelů samosprávy a koneckonců též mnohých zástupců nestátního sektoru. Proto mnohé dosavadní legislativní úpravy jsou spíše reakcemi – často obrannými – na porevoluční otevření prostoru pro práci NNO, než aby byly pokusem o komplexní řešení a smysluplný rozvoj spolupráce všech tří sektorů v té, či oné sféře.

V porovnání se zeměmi EU naše právní úprava činnosti NNO je naprosto nedostačující. Proto tolik let čekáme např. na zákon o sociální pomoci (službách), proto se stále znovu objevují pokusy pominout a obejít NNO třeba v připomínkování ekologičnosti té či oné stavby, viz třeba flagrantní porušování zákonů při stavbě dálnice přes České středohoří, proto NNO vzájemně mezi sebou stále neumějí definovat své požadavky, koordinovat svou práci a nejsou schopné se cíleně sdružovat do asociací podle krajů a oborů, popř. do celostátní všeoborové asociace, která by při prosazování zájmů jednotlivých NNO měla nepoměrně větší váhu.

V důsledku těchto skutečností nemají české NNO zastoupení v zahraničních asociacích a grémiích, rovněž proto státní správa až příliš často nehledí na NNO jako na rovnocenné partnery státních, krajských nebo obecních institucí, přestože plní tytéž funkce jako instituce zřízené veřejnou správou, také proto chybí třeba v sociální sféře a nejen v ní komunitní plánování atd. Takto bychom mohli ve výčtu pokračovat donekonečna a předpokládám, že tyto a mnohé další skutečnosti jako např. financování, daňové podmínky atd. budou předmětem této konference.

Pro toto všechno je tak nesmírně důležitý náš vstup do evropského domu, kde všechny tyto problémy jsou kontinuálně řešeny již po desetiletí a je moudré od vás, že i na tomto fóru se chcete na vstup do EU společně připravovat. Bez NNO není skutečně demokratické, svobodné, občanské společnosti, pro kterou NGO hrají nezastupitelnou roli jak v nabídce alternativy vůči silicím vlivu nadnárodního kapitálu, tak vůči snahám exekutivy posilovat represivní moc státu – třeba s ohledem – nebo výmluvou - na nebezpečí mezinárodního terorismu.

Zatím se mi podařilo úspěšně se vyhnout vlastnímu zadání mého příspěvku, totiž: formy a možnosti vzájemné spolupráce NNO se Senátem. Nemohu říci však nic originálnějšího, než co řekl moji předřečníci. Vše, co bylo řečeno platí též pro spolupráci NNO se Senátem. Přeci však bych rád zmínil dvě hlavní specifika Senátu oproti sněmovně.

To první specifikum je způsob volby senátorů. V každém z jedenaosmdesáti senátních obvodů je volen jeden, zcela jasně identifikovatelný senátor volený stále častěji spíše jako osobnost, než jako reprezentant politické strany, jak je tomu u poslanců. Z vlastní zkušenosti vím, že na této volbě se právě příznivci nestátního sektoru podílejí valnou měrou. I proto má každý jednotlivý senátor mnohem bližší vazbu na NNO než je tomu u poslanců a zástupců NNO si k němu cestu najdou lépe a snadněji.

Tím druhým specifikem je jakýsi globálnější pohled Senátu na ústavní pořádek země, tj. i na roli NNO v něm, než je tomu u sněmovny, zavalené jednotlivostmi a parciálními problémy. Dalo by se to dokumentovat na příkladu vztahu Senátu a sněmovny k církvím – historicky prvním NNO - a k zákonu o nich.

Senát má také svůj velmi důležitý institut *Veřejných slyšení*, ve kterých nechává k různým problematikám promlouvat odborníky domácí i zahraniční a v nichž se mimo jiné právě problematikou NNO zabývá - bylo tomu tak např. při červnovém slyšení k Zákonu o sociální pomoci.

Vážené dámy, vážené pánové, přeji Vám i jménem pana předsedy Pitharta zdar ve vašem dalším jednání a zejména, co nejuspěšnější tlak na vládu, sněmovnu i Senát ve snaze získat pro nestátní organizace co nejdůstojnější místo ve společnosti.“

Je čas začít srovnávat sliby a skutečnost – co politici slibovali a jak to je rok po volbách

MUDr. Zuzana Roithová, senátorka, místopředsedkyně Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku Senátu Parlamentu ČR

„Děkuji za slovo a děkuji za pozvání mezi vás. Moje první slova budou patřit vám a to z celého srdce poděkování ze entuziasmus, který věnujete ještě po 13 letech práci pro neziskový sektor. Já jsem velmi přemýšlela, co nového bych vám mohla říct, protože o tom, jak je neziskový sektor důležitý se mluví, mluví se o tom více, než se mluvilo před několika lety, ale nemůže zůstat jenom u slov. Nestačí jenom pořádat semináře pod záštitou té či oné senátorky, toho či onoho poslance. I když bych tady chtěla zdůraznit právě dost výrazný předěl v informovanosti politiků o jeho síle.

Když se v Senátu organizovalo 30 dní pro neziskový sektor předloni nebo loni, tak jsem si řekla, že je čas rok po volbách upozornit na to, co politici slibovali, že pro neziskový sektor udělají. Protože, i když téma této konference je orientováno do jiných problémů, najdete si čas, abyste začali přemýšlet o odpočtu toho, co se slíbilo a toho, co se opravdu udělalo, nebo toho, co se ještě může udělat do konce tohoto volebního období. V tom teprve bude síla neziskového sektoru, pokud bude schopný kontrolovat, opravdu kontrolovat, sliby politiků. Samozřejmě nejen vůči občanské společnosti, ale i vůči ostatním.

Nyní tedy k tomu, co je potřeba učinit pro rozvoj občanské společnosti. 12 let neexistovala v žádném politickém programu kapitola věnovaná buď neziskovému sektoru nebo nevládním organizacím nebo občanské společnosti. Ale nazrál čas, a tak se podařilo dostat do volebního programu jedné strany a potom v podstatě i koalice, a i z malé části do Programového prohlášení vlády, jejíž toto seskupení mám možnost reprezentovat, a kde jsem se snažila, nejen já, najít úrodnou půdu pro tyto myšlenky. A je tady nyní i zodpovědnost za výstupy. A proto tedy ten odpočet velmi tvrdě a vážně je teď před vámi a já jsem se rozhodla, že vám připomenu, co jsme slibovali, že uděláme pro občanskou společnost.

Říkali jsme, že dlouhodobě usilujeme o zmenšení úlohy státu a naopak o posílení role NO při poskytování obecně prospěšných služeb. Neboť je na neziskovém základě provozují lépe a levněji než stát. Slýcháte to, že by to dneska opakovali? Zejména v oblasti sociální, zdravotní, vzdělávání, kultury a životního prostředí jsou takovým mostem mezi občany a státem, zvláště pokud jde o ochranu práv občanů. Takové NNO jsou zároveň důležité pro růst demokracie. Svým nezávislým formulováním a obhajováním odborných stanovisek jsou schopny ovlivnit rozhodovací procesy ku prospěchu společnosti. Daří se vám to?

Neziskový sektor v ČR však může v současné době plnit své funkce jen částečně. Jeho role je často redukována na jakýsi příležitostný či nadstandardní doplněk služeb poskytovaných státem. Podpora NS znamená pro nás posílení občanské společnosti jako prostředí, které otevírá a nabízí prostor pro svobodnou aktivitu člověka v jeho vztazích, soužití a jeho spolupráci s druhými, a pro jeho účast na správě věcí veřejných. Je úkolem státu, aby pro tyto aktivity vymezil právní rámec a nabídl občanům i vhodné institucionální formy jejich uplatnění. Stát, který tento úkol opomíjí, si přisvojuje nadměrnou část moci. To bylo před volbami. Je pravda, že takováto preambule ve volebním programu je důležitá pro ty, kteří vůbec čtou volební programy. Bohužel je nečtou, kdyby je četli, věděli by, nejenom politici a NS, ale i ostatní občané, co NS pro tuto zemi znamená. Věděli by, že v jiných zemích znamená mnohem více než v naší zemi.

A tak, jak se říká, že úroveň kulturní a společenská daného státu se měří jeho vztahem k slabým a potřebným, tak také i z těchto slov jasně vyplývá, že úroveň demokracie a její síla je závislá na tom, jaké podmínky jsou vytvořeny pro NS. Tato pravda se stane skutečností v naší zemi, až bude NS skutečně silným NS, ale teď máte příležitost, abyste věnovali rok, dva roku před novými volbami, odpočtu toho, co politici slibovali. Aby si byli vědomi toho, že vy máte sílu upozorňovat veřejnost, více než média, která jsou v tomto směru velmi, nechci je urazit, nepracovitá, vytvořit tím své silné postavení, před příštími volbami a pokusit se přimět k zamyšlení i jiné politiky z jiných politických stran k tomu, aby do svého volebního programu daly také nějaké sliby, které pak budou muset plnit.

A já teď ještě přečtu několik těch konkrétních slibů, které se jmenovaly Jak na to. Prvním cílem je podpora rovnoprávného tržního prostředí, ve které se organizace občanského nestátního sektoru mohou stát nejen autonomním partnerem státním organizacím, ale jejich alternativou či konkurencí. Uvidíme jak dopadne jednání o mnoha zákonech. Druhým cílem je uvolnění prostoru ve společnosti pro působení NS jako významného společenského aktéra zasahujícího do rozhodovacích procesů, schopného mobilizovat veřejnost a vytvářet tlak na ostatní aktéry společenského života. Něco o tom řekl tady bratr kolega Bárta, takže uvidíme.

Ale také jsme slibovali, že změníme systém financování NS státem. Musím říct, že jsme věděli proč. Podpoříme Nadační fond navyšovaný ročním příspěvkem v závislosti na vývoji hrubého domácího produktu. Vytvoříme podmínky pro rozvoj plurality finančních zdrojů NO. Pro udržení a další rozvoj služeb, které dnes NNO poskytují občanům, zvýšíme dotace ze státního rozpočtu na 5 miliard Kč. Dokonce se tato částka dostala i do koaliční smlouvy. A naposled, nebo nejenom naposled, změníme systém daňových asignací pro obecně prospěšné činnosti. Ten zákon byl dokonce ve sněmovně už před volbami. Jenom část tohoto programu křesťanských demokratů a posléze koalice se dostala do koaliční smlouvy a do Programového prohlášení vlády.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Přesto jeho realizace není možná jenom tlakem některých politiků zevnitř stran, i když jsou ve významných pozicích, třeba i místopředsdů strany, ale samozřejmě také tlakem vás, připomínat, co jsme slibovali. Je to vzájemný vztah, který bez vaší pomoci nemůže žádný politik splnit, i když měl docela vysoké ambice.

A tak mi dovoluňte na závěr vám popřát dobré rokování a současně vám chci říct, že vám nezávidím úlohu, kterou tady naznačil kolega Bárta. Protože vím, že je nesmírně těžké vybudovat střešní organizace jednoznačně demokraticky. I prosadit NS jako partnera, který má svou sílu a pozici partnera lepšího, než mají myslivci, promiňte, že to říkám takto, při projednávání důležitých zákonů, které se týkají nejen fungování NS, ale těch konkrétních oblastí, ve kterých pak působíte. Ať už je to ekologie, sociální záležitosti, školství, vzdělávání, ale také ochrana menšin. Atd., atd. Tak v těchto oblastech musíte vy vytvořit platformu, na které budete schopni být výrazným konkurentem. A nejen to. Budete si muset umět nalézt také dobrou cestu, i když musím říct, že ji umíte najít podstatně lépe než třeba já, cestu k médiím, abyste své myšlenky dostávali jak k občanům, tak k politikům, tou nejsilnější a nejmocnější zbraní, kterou média jsou. Hezký den.“

II. Partnerství v podmínkách České republiky

Střecha, kterou neteče – důvody vzniku, současnost a výhled do budoucna

Ing. Jana Vohralíková, Česká rada dětí a mládeže

„Dobrý den. Jsem předsedkyně České rady dětí a mládeže, což je velká střešní organizace sdružení dětí a mládeže.

Střecha, kterou neteče – tento poetický název vymyslel můj pan ředitel, který tady byl dneska chválen za spolupráci při organizaci této konference, což mě velmi potěšilo. Taky nás potěšilo, že ČRD M se mohla podílet na organizaci tohoto setkání. Věcné informace o ČRD M, o tom co dělá, jaké projekty dělá, jaké služby poskytuje pro svá sdružení, najdete v tomto časopise, který jste dostali všichni ve svých materiálech, případně si ho můžete vzít na stolečku. Ten časopis se jmenuje Archa a je to měsíčník ČRD M, který vydáváme a tato speciální Archa je věnována 5. narozeninám, které jsme v letošním roce oslavili.

Ráda bych vám přiblížila to, proč ČRD M vlastně vznikla, jakým způsobem fungovala těch 5 let, jaké má za sebou úspěchy a neúspěchy a o co se chce snažit v dalších letech. Koncem roku 1997, začátkem roku 1998 postihly nevládní organizace, nebo alespoň sdružení dětí a mládeže, pověstné balíčky, kdy se v půlce roku financování na MŠMT oznámilo, že vlastně dotační peníze, které na naši činnost nám na ten rok byly přiděleny, že se velmi výrazným způsobem snižují. To určitě znáte z činnosti svých organizací, když vám někdo v půlce roku rozběhlých projektech sdělí, že peníze, které vám slíbili, nebudou, tak že to je dost velká tragédie, s kterou se dost těžko potom člověk vyrovnává.

My jsme si tenkrát řekli, že to jen tak nenecháme a zkusíme v tom jako zástupci některých organizací něco udělat. Chodilo nás tenkrát osm zástupců, byly to organizace malé i velké a společně jsme absolvovali strašnou spoustu jednání s poslanci, senátory, dokonce i nějakému tomu ministrovi jsme se dostali. Ta zkušenost byla vždycky stejná. Oni nás velmi shovívavě vyslechli, řekli, že tomu opravdu rozumí, a že ty naše starosti jsou opravdu vážné, a že se pokusí s tím něco udělat. A nikdy s tím nic neudělali. Já, když jsem teď v dopoledním bloku na začátku poslouchala ty výzvy politiků ke spolupráci, tak jsem si tak představila těch uplynulých pět, sedm let, kolik výzev ke spolupráci my už jsme vyslali a bohužel těch odezev moc nebylo. No a tak jsme takhle chodili a chodili, mělo to jeden úžasný výsledek a to, že se ty organizace hodně stmelily a to na základě takové té obyčejné lidské človeciny. Seděli jsme si lidsky, naučili jsme se spolu komunikovat a to se posléze ukázalo, že byla docela cenná devíza z těch všech hodin a hodin, z kterých ve finále nebylo nic, protože balíčky se uskutečnily, my jsme se s tím nějakým způsobem museli vyrovnat, jako jsme se museli vždycky se vším vyrovnat a zůstala taková ta obrovská zkušenost té dobré lidské spolupráce.

Tak jsme si řekli, že touto první prohrou se nenecháme odradit a začali jsme si vzájemně povídat o tom, co si myslíme, že pro ten náš obor je důležité, co si myslíme, že bychom chtěli prosadit v rámci změn zákonů nebo v rámci nových zákonů a pokračovali jsme ve schůzkách. Zase nás všude pěkně vyslechli a říkali, no víte, vy jste takoví, my vlastně nevíme, koho zastupujete. Kdybyste se tak třeba dali dohromady, to už by bylo jiné, to už by byl ten jeden partner. No a v tu chvíli začaly obrovské diskuse mezi našimi organizacemi, protože jsme si začali říkat, no jo, tak ten stát nás do něčeho tlačí, slibuje nám výsledek a naše zkušenost je, že ten výsledek stejně potom nepříjde, i když uděláme vlastně to, co on by si přál. A hrozně moc jsme zvažovali, jestli opravdu ten krok, který byl tenkrát hodně zásadní a pro některé organizace i hodně dramatický, tak jestli se k němu odhodláme nebo ne.

Samozřejmě největší obava byla, jestli, když opustíme individuální lobbing, který každá organizace nějaký měla, jakmile jsou volby, jsou noví poslanci, noví ministři, tak první co je tak v těch organizacích se začne hledat, kdo má koho kde známého, kdo umí tu cestičku někde vyšlapat, ale jen pro tu svojí organizaci. A bylo hrozně těžké tenkrát si říct, jestli ta změna individuálního lobbingu, a to že přenechám kontakty někomu jinému, jinému subjektu, jestli to ve finále bude mít ten výsledek nebo ne. Nebylo to jednoduché, nicméně musím říct, že právě ta zkušenost z té dobré lidské spolupráce z těch začátků obrovským způsobem přispěla k tomu, že opravdu v červenci roku 1998 byla založena ČRD M. Já, když jsem přemýšlela o tom, co tady budu říkat, tak jsem se dívala do těch zakládacích listin a našla jsem tam hlavní cíle, které jsme si tenkrát vytkli. A i když to bylo před 5 lety, myslím si, že jsou pořád velmi aktuální a proto vám je přečtu.

Prvním úkolem bylo aktivně se podílet na budování občanské společnosti, zdůrazňovat nezastupitelnou úlohu nevládních organizací v tomto procesu. Dalším bylo prezentovat schopnost domluvit se na společném postupu, nastavit zrcadlo rozhádané politické scéně. Další byl, sladit dosud roztrášené úsilí o společenské uznání práce s mladými a pro mladé. A další, stát se spolupracovníky a partnery příslušných výborů či podvýborů zákonodárných sborů a dalších orgánů státní správy. A poslední, demokratickým způsobem zajistit reprezentaci mládeže ČR na evropské a mezinárodní úrovni.

ČRD M nestojí nad sdruženími, nesmí a nezasahuje v žádném případě do jejich vnitřních záležitostí ani nemá snahu nahrazovat jejich činnost, ale chce být všude tam, kde úkoly přesahují síly jednotlivých sdružení.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Chce směrem dovnitř celého hnutí dětí a mládeže i mimo něj vystupovat jako důstojný, spolehlivý a zodpovědný partner všem kolem nás. Když se to takto přečte, tak to zní hrozně vznešeně, nicméně naplnit to v průběhu těch 5 let dalo někdy docela velkou práci. Jsou za tím hodiny, hodiny, hodiny, hodiny úsilí, schůzek, z nichž mnoho výsledky nepřineslo, mnoho ale výsledky přineslo. Je za tím strašná spousta v podstatě politikaření, protože střešní organizace a zástupci organizací, kteří zasedají v tom vrcholném orgánu a v pracovních komisích, tak jsou lidé, kteří kromě toho, že pracují ve svých organizacích, a to je leckdy takové to potěšení, protože tam vidí také tu konkrétní práci, tam když spadnete do oddílu a pracujete s dětmi tak vidíte konkrétní výsledky. Když z oddílu vystřelíte do těch „vrcholných“ sfér ČRD, tak jste najednou člověk, který se pořád a pořád někde o něco prosí a doprošuje a snaží se přesvědčit, že to společné partnerství státu a nevládek by přeci jenom k něčemu mohlo vést. Z takového toho politikaření, které na začátku bylo alfou a omegou a v podstatě nebylo nic jiného, postupně ČRD došla k tomu, že by mohla mít vlastní projekty, sama svým členským sdružením něco nabízet a poskytovat. Takže jsme se velkou měrou zasadili o úrazovou pojistku pro sdružení, která jsou, ať už v ČRD členská nebo stojí i mimo, spolupráce s pojišťovnami se posléze rozšířila i na spoustu dalších pojištění, které máme vyjednané za úplně jiných podmínek než když přijde jednotlivá organizace na pojišťovnu a snaží se pojistit ať už svůj majetek nebo činnost nebo odpovědnost nebo cokoliv dalšího.

Pak jsme v roce 2000 udělali projekt Kraje, kde jsme se snažili organizace, které mají celostátní působnost, ale i ty lokální, motivovat k tomu, že reforma státní správy přinese velmi důležitou změnu ve fungování společnosti, a že je důležité, aby oni v těch krajích a v těch místech byli připraveni na to, že budou hned partnerem té státní správy, že to nebude tak, jak my jsme museli to těžce prošlapávat na začátku, že si nechají ujet vlak, potom se hrozně těžko na ty dveře znova tlučte. To si myslíme, že se v podstatě hodně podařilo. Krajské rady fungují, zase záleží na ochotě a aktivitách těch lidí, jestli příležitost uchopí a jestli opravdu aktivním způsobem jsou partnery krajských zastupitelstev anebo ne, ale v podstatě se dá říct, že fungují.

A pak ještě jeden z těch velkých projektů, které bych tady chtěla zmínit, tak je Bambiriáda, což je veliký festival dětí a mládeže. Je to vlastně jediná prezentační akce tohoto našeho oboru a koná se vždycky koncem května, v letošním roce už to bylo v 19 městech, a tak jak na začátku to bylo tak, že jsme vlastně chtěli jenom předvést, že s dětmi umíme pracovat, tak to postupně přechází v akci, která by chtěla tak trochu komunikovat do společnosti a mít tak trošku přesah nejenom té jednorázovosti.

Název mého příspěvku hodně evokoval to, že jsme vlastně postavili veliký dům, udělali jsme mu střechu, do té střechy neteče, všechno skvěle funguje. Není to proces, který jednou začnete a pak už je pořád úspěšný, je to neustálé a neustálé snažení a přesvědčování, že když půjdeme společně, tak toho dokážeme víc než když půjdeme jednotlivě. Je za tím obrovské úsilí a spousta hodin práce, ale bez toho to nejde. My si myslíme, a tato zkušenost z našeho oboru to dokládá, že opravdu budoucnost, a možná i tak jak o tom tady mluvila paní senátorka Roithová, je v tom, že dokud stát nebude mít jednoho, dokud nebude mít důrazného partnera, který mu bude stále a stále nastavovat zrcadlo, tak bude hodně těžké tyto věci měnit.

Budoucnost ČRD vidíme v tom, že se velmi intenzivně snažíme o integrační procesy ještě s jednou střechou, která funguje v našem oboru. Ta úplně nejzazší budoucnost, ke které bychom moc rádi přispěli a zasadili se o ní je, aby se podařilo v naší republice vytvořit něco jako parlament neziskového sektoru, už jsme si i vymýšleli, že by mohl mít dvě komory, jednu oborovou a jednu regionální. A tam, uvnitř tohoto parlamentu, bychom se mohli hádat jak bychom chtěli, protože to je potřeba, když hledáte nejlepší výsledek nějaké cesty, ale navenek by se nám dařilo vystupovat jednotně.

Když jsem já absolvovala před 8 nebo 9 lety svoji první konferenci nevládního sektoru, tak tam byla paní doktorka Černá, která tam říkala, že jednou přijde čas, kdy neziskový sektor bude chodit hlavním schodištěm a po červeném koberci až bude chodit na setkání s parlamentem a s vládou. Já jsem z toho byla tenkrát vykulená, protože jsem měla za sebou opakovanou zkušenost z toho, že se nikam nemůžete dotlouct, tak jsem si říkala, to bude hezké. Dneska už si nemyslím, že to bude tak hezké, protože červený koberec, jak leckdy vidíme kolem nás, může i pevné charaktery trochu pokroutit. Tak já nemám ambice, abychom chodili po červeném koberci hlavním schodištěm, ale byla bych moc ráda, kdybychom pracovali na vzájemné komunikaci a abychom pracovali na tom, že opravdu budeme dřív nebo později důležitým a seriózním partnerem státu.

Myslím si, že každá zdravá společnost musí stát na třech pevných nohách. A to je státní moc, ekonomická moc a neziskový sektor. Když se to takhle řekne, tak mně to připomíná jeden můj oblíbený citát, že obluda naléhavosti je zároveň vždycky královnou příležitosti. A tak bych nám všem přála, abychom tu příležitost uchopili za pačesy a pokusili se jít společně. Děkuji.“

Problematika síťování NNO ve vztahu k partnerství – příklady z Ústeckého kraje

PaedDr. Jan Eichler, Asociace neziskových organizací Ústeckého kraje

„Přeji všem příjemné dopoledne. Když jsem se tak zamýšlel nad tím, o čem bych se chtěl s vámi podělit, tak jsem zalitoval, že jsem se na e-mailu do té diskuse přihlásil, ale přesto si myslím, že o něco se s vámi snad podělit můžu. Mám totiž občas pocit, že všichni všechno víme. Když přijdu na jakoukoli konferenci tak opravdu všechno podstatné bylo řečeno, všechno podstatné známe, víme, tak nějak podle toho starého římského přísloví si ale říkám „vím, že nic nevím“, a tak jsem se nakonec odhodlal, že trochu si do toho našeho dění zabrousím, že si dovoluji něco k tomu říct.

Ten název partnerství se mi hrozně moc líbí, i ten princip, myslím si, že řada z nás ho velice dobře dodržuje nebo prostě to provádí v praxi. Děláme řadu velice aktivních a zajímavých činností, já třeba z našeho Ústeckého kraje můžu uvést, že jsme dělali velice pěkné projekty v místní Agendě 21, kde tedy partnerství bylo jak vyšité. Těch projektů se tam uskutečnilo kolem 50, podporovala to celé britská vláda a musím říct, že opravdu se tam rozjela spousta zajímavých činností. Spolupráce tam byla nejenom v neziskovém sektoru, ale spolupráce byla i NO+obec+veřejná správa, myslím tím spíš státní správu, zastoupená Národním parkem nebo Chráněnou krajinnou oblastí, příp. tenkrát ještě Okresním úřadem. Byla zapojena i veřejnost, dokonce i podnikatelská sféra, což se nestává tak velmi často a je to důležité. Takže se nám podařilo společnými silami, hlavně tedy s dětmi a mládeží, protože to je moje parketa, otevřít třeba Dětskou lesnickou expozici, udělali jsme Dětskou naučnou stezku Buk, upravili jsme několik desítek studánek, prostě udělali jsme spousta zajímavých věcí. Děti, mládež i dospělí vytvářeli projekt parku v Krásné Lípě u panelového sídliště.

A takových různých zajímavostí bych mohl říct v podstatě desítky. Dobré bylo na tom i to, že se nám podařilo na tyto akce dotáhnout i vrcholné politiky, i když jak tady Jana předeslala, občas to bylo s velmi dobrým výsledkem a občas to bylo jenom takové pózování. Takže musím říct, co se nám velmi podařilo a co jsme kvitovali, měli jsme na otevření těchto projektů ministra životního prostředí, ministra zahraničních věcí, a myslím si, že dokonce i média o těch věcech informovala, velice řekl bych objektivně, což nebývá také vždycky pravda. Velmi dobře se nám podařilo i zorganizovat „30 dní pro občanský sektor“ v Ústeckém kraji a tam se také princip partnerství velmi dobře uplatnil za spolupráce a podpory ICN Praha. Musím říct, že to byla akce velmi zdařilá a opravdu se ukázalo, že spousta organizací sídlí v jednom městě a o sobě vůbec nevědí. A dokonce neví ani samospráva, že tam nějakou neziskovku má nebo naopak. To skutečně byl zase jeden z dobrých počinů, kdy se princip partnerství dal velmi dobře uplatnit.

Chtěl jsem říct, že vlastně ten princip partnerství každý z nás dobře zná. Mě však trápí trošičku jiný typ partnerství a to je to, o čem mluvila už tady kolegyně Jana přede mnou, a to je princip partnerství mezi námi, mezi dobrovolníky občanských sdružení a mezi subjekty neziskového sektoru vůbec. Občas mi totiž připadá, že jsme tu jaksí navíc, občas i do počtu, aby se neřeklo. Třeba na některých jednáních. Často jsme např. třeba trpění, myslím tím v dobrém slova smyslu trpění, přijdeme třeba na nějakou konferenci, máme tam naše zástupce z krajského úřadu, ze státní správy, ze samosprávy, a občas mi připadá, že nás sice uchválohlí, tak jak už říkala Jana, slyšela hodně hezkých slov, ale ten význam, když mají pak podložit legislativním rozhodnutím, penězi nebo skutečnou pomocí, tak to už je potom trochu složitější.

Mě ale i trápí to jak se chováme občas i sami navzájem. Víme všichni dobře, že koláč, který se krájí, ať už je to na úrovni ČR nebo je to na úrovni kraje, je velmi malý. O tom svědčí vliv neziskového sektoru, i když se můžeme domnívat jak máme ohromný a úžasný vliv, tak já bych se zas nepřeceňoval. Myslím, že sice máme své postavení a svůj vliv, ale zas to není tak úžasně, domnívám se, že by ten vliv mohl být ještě větší. I když víme, že ten koláč je takový a těžko ho zvýšíme, tak místo toho, abychom prostě zatnuli, udělali si nějakou dohodu, jak se říká táhli za jeden provaz, tak se občas hašteříme zbytečně navenek. To, jak říkala tady Jana, že by se vytvořil dvoukomorový parlament, kde bychom si všechno vyříkali a pak navenek bychom šli jedním jasným názorem, to já podepisuji, protože si myslím, že skutečně to je to, co nám chybí. Vyřikat si věci mezi sebou v NS a jít navenek s tím, že budeme skutečně jednotní, protože je pravda, že v jednotě je síla.

Je to takové oštěpané pravidlo, a jestliže za jeden provaz nepotáhneme napříč obory, a to je důležité, tak nás těžko bude někdo opravdu respektovat, protože je sice důležité, že se oborově budeme scházet, že si budeme říkat věci, že budeme odborně růst, ale na druhé straně i mezioborově jsou věci, které nás trápí všechny stejné, ať už jsou to třeba daňové asignace nebo podpora neziskového sektoru, daňové zákony, atd. To je to, co si myslím, abychom si uvědomovali, že partnerství je nejen o tom, že budeme spolupracovat s kdekým na různých úrovních, ale že je to také partnerství mezi námi. Vždyť víme všichni dobře, že spolkový život je o tom, že něco děláme navíc, děláme to rádi a děláme z vlastního zájmu a z vlastního přesvědčení. Těch profesionálů, kteří v neziskovém sektoru fungují, skutečně není většina, spíš bych řekl menšina. A jestli je pro nás něco dobré a zajímavé je to, že naše síla je v dobrých vztazích, v přátelských vztazích a v tom, že skutečně se dokážeme na věcech dohodnout.

Chtěl bych vás všechny vyzvat k tomu, aby skutečně jsme to hašteření, které mezi námi občas je, překonali. Nejde o to, dělat někomu střechu, to bych chtěl předeslat, to si myslím, že takový ten vznik Národní fronty by asi nebyla dobrá záležitost, ale skutečně setkávat se, říkat si věci a potom opravdu jít se společným

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

názorem, je pro nás doslova životně nezbytné. A nezapomínat na to, že je to věc, kterou děláme dobrovolně, a že by skutečně ty vztahy, které v neziskovém sektoru mezi sebou máme, měly být prostě velice příjemné a kamarádké, protože to děláme z vlastního zájmu.

Závěrem bych rád řekl, že naše Asociace v Ústeckém kraji má v současné době asi něco přes 100 NNO. Sít'ujeme se a v tom vidím velice dobrou příležitost pro nás pro všechny. Je jedno, jak tomu budeme říkat, jestli tomu budeme říkat nějaký krajský parlament nebo jak, to už skutečně není tak důležité. Podstatné je, že se prostě neziskovky sejdou, řeknou si své názory a za těmi názory si budou vůči krajské samosprávě stát. A to považují za strašně důležité. Možná, že vám to tak nepřijde, ale připadá mi, že oproti jiným zemím nám trošičku ujíždí vlak, možná už ujel, toť otázka. Tam se dokázali sít'ovat mnohem rychleji, nikdo se neotřepával ani neměl husí kůži na zádech, když se řeklo, že je to střešková organizace. Tady u nás skutečně to vyvolává šílené pocity, nevráživost a hašteření. Takže možná nehleďme na formu a pojďme se podívat na obsah, to znamená pojďme zkusit něco dát dohromady, jak na úrovni krajů, tak i třeba na úrovni ČR a uvidíme, jak to dopadne. Myslím si, že to může být pouze ku prospěchu dění v nestátním neziskovém sektoru.

Chci ještě v závěru apelovat. Buďme k sobě přátelštější, protože jedině tak se může vytvářet dobrá kvalita a možná i dobré a kvalitní dohody. Děkuji za pozornost.“

Partnerství NNO a veřejné správy při přípravě nových zákonů

Ing. Zuzana Drhová, Zelený kruh Praha

„Dobrý den. Já jsem ráda, že tady mohu navázat na své předřečníky z dopoledního bloku. Mám tím na mysli pány poslance a pány senátory a paní senátorku a teď i své kolegy z NO.

Já přicházím ze Zeleného kruhu, což je asociace momentálně 22 nevládních ekologických organizací, která vznikla už v listopadu 1989. Je to vlastně takové revoluční dítě, které založili vizionáři, kteří pracovali v ekologických organizacích v té době. Řada z nich se postupně přesunula do politické sféry nebo do státní správy, postupně se stávali ministři a jako i Zelený kruh za těch 13 let procházel různými obdobími.

Z té počáteční velké podpory a nadšení také řada lidí vystrízlivěla a hledala si v průběhu těch let své místo na slunci. Nicméně vždycky mezi ekologickými organizacemi byla jistá vůle spolupracovat a cítily potřebu právě založení a udržení nějaké, dnes říkáme oborové platformy. Já bych jenom ztratila pár slov k tomu, poněvadž hovoříme tady o spolupráci NO obecně a já bych tu chtěla podpořit názor a význam těchto oborových seskupení.

Už tady o tom hovořila kolegyně, my máme mnoho společného jako jiné NO, ale v těch jednotlivých oborech jsou přesto určitá specifika. Např. v současné době parlament projednává tři nebo čtyři ekologické zákony, které prostě zajímají ekologické organizace, Zákon na ochranu přírody a krajiny, Zákon o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí, Zákon o odpadech a obalech. To jsou zákony, které prostě zajímají ekologické organizace a má smysl, aby se u nich spojovaly a třeba prosazovaly tam určitý svůj nějaký jednotný společný názor, ale už nebudou zajímavé pro řadu dalších oblastí a oborů. Nicméně je pravda, když se tady bavíme o obecných pravidlech pro fungování NS, a tam je žádoucí, abychom byli schopni společně spolupracovat.

Přestože ekologické organizace od začátku spíše prosazovaly právě to, že zůstanou, budou si budovat svoji silnou oborovou platformu, tak na těch obecných přesahujících tématech chtějí spolupracovat. Já tady ve svém příspěvku chci právě ukázat na jednu oblast, kde si myslím, že je prostor pro naši společnou spolupráci. A to se právě týká vytváření podmínek pro partnerství při projednávání nových zákonů. My jsme tady slyšeli od poslanců a senátorů to, jak to funguje v parlamentu, kde určitě je ve výborech prostor pro podávání určitých pozměňovacích návrhů. Je to už ale, tak jak tady bylo zmíněno, spíše prostor pro jistý lobbying. Pokud se chceme zapojovat v pojetí účasti veřejnosti opravdu i na přípravě filozofie těchto zákonů, tak v parlamentu je už prostor jen pro určité dílčí úpravy, ale už by se zde neměly zákony zásadně přepracovávat. I to se děje, ale je to potom v neprospěch kvality těch zákonů a mělo by být v podstatě snahou nás všech, aby do sněmovny nebo do parlamentu přicházely už co nejlépe připravené návrhy, které jsou všemi těmi hlavními zájmovými skupinami dostatečně prodiskutovány.

Pokud sledujeme dění v parlamentu a budeme posuzovat i kvalitu projednávaných zákonů, tak si myslím, že tady je základní nedostatek. Že na úrovni státní správy, na úrovni ministerstev, kde běží dvoukolově připomínkové řízení, kde se připravují vládní návrhy, tak tam je ta příprava v podstatě uzavřená veřejnosti, NO i dalším subjektům.

My jsme sledovali v posledním období to, jak jsou zákony připravovány a to ve třech aspektech. Jednak jak je veřejnost informována vůbec o připravovaných zákonech. To co se projednává v parlamentu najdete snadno na webové stránce parlamentu. To co se projednává na ministerstvech tam většinou nenajdete. Stejně tak je důležité, kdo může vůbec připomínkovat, zda to jsou pouze nějaké vybrané subjekty - tak to v současné době je, nebo v podstatě každý.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Další věc, která je důležitá je, jak se s připomínkami, které přicházejí, zachází, jak transparentní je zpracování těch připomínek. To je věc, která je důležitá a která za současného stavu chybí. Ten současný stav se stále odkazuje k současným legislativním pravidlům vlády. Legislativní pravidla vlády vytváří vlastně jen rámec pro to, jakým způsobem se mají zákony na ministerstvech připomínkovat. A to je to, na co jsem zde chtěla upozornit.

Hovoříme o tom už několik měsíců a chtěla jsem využít i tohoto fóra. Abychom si uvědomili, že třeba náš společný tlak nebo společnou činnost je možné zaměřit právě na zlepšení legislativních pravidel vlády, které by otevřely možnost jak pro NNO, tak pro veřejnost obecně, připomínkovat zákony už na úrovni ministerstev. V současné době legislativní pravidla vlády stanoví pouze na připomínkovém řízení mezi resorty, tzn. že si posílají ministerstva mezi sebou jednotlivé návrhy. Zapojení veřejnosti závisí pouze na úvaze orgánu, který návrh zákona zpracovává. Čili dle platných současných pravidel, pokud vy se chcete zapojit do připomínkování některých zákonů, musíte jednotlivá ministerstva požádat, zda můžete být fakultativním připomínkovým místem. My jsme to udělali začátkem tohoto roku, že jsme požádali, protože Zelený kruh je už několik let připomínkovým místem Ministerstva životního prostředí, a protože nejen toto ministerstvo, ale také např. Ministerstvo dopravy nebo Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, připravují zákony, které mají vazbu na životní prostředí, tak jsme požádali tato ministerstva, zda by nás mohla zařadit do těchto připomínkových míst. Pouze MMR odpovědělo, že nás zařazuje mezi fakultativní připomínková místa, žádný návrh však od nich zatím nepřišel. Ministerstvo dopravy naši žádost nepochopilo a odmítlo nás s odkazem na Zákon o ochraně přírody a krajiny. Ministerstvo průmyslu a obchodu nás odmítlo s odkazem na legislativní pravidla vlády. Ministerstvo vnitra nás odkázalo na své internetové stránky a Ministerstvo zemědělství neodpovědělo vůbec. Takže za současného stavu nezbývá než sledovat internetové stránky a věřit, že se tam informace o projednávaných zákonech a probíhajících připomínkových řízeních objeví.

My jsme si udělali v srpnu 2003 průzkum webových stránek ministerstev. MŽP tam v rubrice legislativa má texty návrhů připravovaných zákonů, není však jasné, zda jsou aktuální. Chybí údaje o tom, v jaké fázi je projednávání návrhů, kdo je kontaktní osobou, informace o možnosti připomínkování. MMR má zveřejněnu pracovní verzi návrhu stavebního zákona, je zde historie, věcný záměr, pracovní verze, diskusní forum, ostatní připravovaná legislativa. Ovšem není zveřejněna na jednom místě, jsou zde pouze odkazy, články. MD - v rubrice legislativa je zveřejněn přehled předpisů týkajících se působnosti MD a také předpisy mezinárodní. To, na čem se právě pracuje není zveřejněno, nejsou zde pracovní verze ani možnost připomínek. MV nemá zveřejněny připravované legislativní předpisy. MZem má také pouze přehledy platných předpisů, které se váží k tomu resortnímu zaměření. Informace o připravovaných předpisech chybí.

Z toho vyplývá, že současné ošetření toho, jakým způsobem jsou připravovány zákony na ministerstvech a jaká je možnost nejenom NO, ale i dalších, obcí, státní správy nebo samosprávy, z těch nižších složek nebo odborných institucí či vysokých škol zapojit se do připomínkování zákonů je v podstatě minimální. My jsme přislíbili, že dopracujeme, připravíme návrh na úpravu legislativních pravidel vlády, který by odpovídal aspoň tomu, jakým způsobem to má třeba ošetřeno Slovensko, slovenská legislativní pravidla vlády. Tam je povinnost zveřejňovat veškeré informace o připravovaných zákonech na internetu u všech ministerstev a je zde také povinnost na internetu zveřejňovat připomínková řízení a informovat veřejnost o tom, jakým způsobem se mohou do připomínkování zapojit. Čili to jsou takové dva minimální požadavky, které si myslím, že bychom měli společně chtít a prosazovat. Děkuji za pozornost.“

Partnerství neziskového sektoru a Libereckého kraje

PhDr. Oldřich Čepelka, Omega Liberec

„Dobrý den, dámy a pánové, můj příspěvek nebude o tom, jak by se mohlo z názvu zdát, co všechno a v jaké posloupnosti jsme podnikali na Liberecku. Ale chtěl bych mluvit o tom, jak využít tu příležitost, kterou nabízejí změny posledních let, co by mohl, podle našeho názoru, neziskový sektor v jednotlivých krajích podnikat.

V posledních letech dochází, podle mého názoru, ke třem skutečnostem, které zásadně mění prostředí neziskového sektoru v krajích. První skutečnost, to je postupný přechod kompetencí a finančních prostředků z ministerstev, ze státního rozpočtu do krajů a krajských rozpočtů. Víte, že to je přechod pozvolný, s peripetemiemi, se zpožděním, s nejasnostmi, ale v podstatě k tomuto dochází. Čili kraj je čím dál významnější partner nejenom pro to financování, samozřejmě. Druhá změna, ke které dochází, to je rostoucí vliv EU a jejích Strukturálních fondů. Mnozí z vás, nebo z vašich organizací, byly příjemci z programu Phare, a to je zlomek toho, co by neziskový sektor mohl získávat ze Strukturálních fondů. A pak je třetí změna, která myslím stojí za pozornost. A to je to, že postupně roste obeznamenost politiků, novinářů i veřejnosti s neziskovým sektorem. Že politici,

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

média, veřejnost postupně lépe vnímá a více respektuje neziskový sektor, že se o nás stále více učí. A má to jeden zajímavý doprovodný jev.

My, když jsme se podívali odkud přichází řádně zvolení krajszí zastupitelé v Libereckém kraji, tak jsme najednou ke svému příjemnému úžasu shledali, že spousta lidí přichází dokonce i přímo z NO, anebo aspoň z organizací, jako jsou školy, nemocnice, anebo to jsou lidi místních samospráv, kde mají také běžné zkušenosti s místními NO. Takže vlastně roste obeznámenost, vědomí, nebo prostě respektování neziskového sektoru jako celku. A moje otázka pro tento příspěvek zní, jak využít tu příležitost, kterou tyto tři změny nabízejí. Co je potřeba především dělat.

Poznamenal jsem si šest bodů, o kterých bych chtěl tady hovořit. První, že teď je skutečně si myslím pravý čas už založit krajskou asociaci NNO nebo podobný subjekt, anebo když je, tak rozšiřovat jeho členství a tím posilovat jeho postavení v kraji. Prostě, aby tady byl nějaký partner krajské samosprávě. My jsme se včera rozhodli, že v Libereckém kraji založíme krajskou organizaci Spolku pro obnovu venkova, protože se nám zdá, že i tady by kraj potřeboval nějakého partnera, že to nemůžou být jenom různé průmyslové nebo investiční zájmové skupiny, či Agrární komora anebo Hospodářská komora. Že i venkov a podobně i neziskový sektor potřebují, aby byl nějaký subjekt, který může věrohodně komunikovat s krajem. To je první věc zřejmá, nemusím o ní hovořit dál.

Druhá z našich zkušeností, co bychom rádi doporučili, je, kdyby se podařilo vám dosáhnout dohody té které krajské asociace, řekněme, že by to byl takový subjekt, s krajem. Dohody o dlouhodobé spolupráci a o vzájemné výhodnosti takové spolupráce. Ať už to bude mít formu nějaké dohody, úmluvy nebo jenom společného prohlášení, víme, že to bude vždycky jenom takový politický dokument, deklarace, ale nám se zdá, že to je velice důležité, aby kraj s neziskovým sektorem nebo se zástupcem neziskového sektoru, v tomto případě, aby se sjednotil na nějaké společné vizi.

V Libereckém kraji jsme před několika málo měsíci uzavřeli takovou dohodu. Uzavřel ji hejtman Libereckého kraje dr. Pavlík s předsedou naší asociace NNO ing. Korseltem. Já bych vám chtěl z této dohody ocitovat dvě nebo tři místa. Já se domnívám, že tato dohoda je snad to nejlepší, co bylo možné dosáhnout v komunikaci mezi neziskovým sektorem a krajskou samosprávou. Nemluví se tam o nějakých částkách peněz, ani o žádných termínech, je to vlastně prohlášení, je to prostě jenom dohoda, že v něčem budeme postupovat společně. Domnívám, že tam je obsaženo všechno to, co neziskový sektor v tuto chvíli potřebuje, ale taky to, co potřebuje nebo očekává kraj od neziskového sektoru. Ta vyváženost v tom je velmi důležitá, jinak by to ta druhá strana nepodepsala, vidíte.

Tak, když dovolíte, z úvodního ustavení dvě nebo tři věty. Tato dohoda je založena na vzájemném pochopení důležitých hodnot a úkolů krajské veřejné správy a neziskového sektoru. Jejím účelem je rozvíjet silné vzájemné vztahy ve prospěch veřejnosti, a že výše uvedené strany, tzn. Liberecký kraj a Asociace NO, deklarují společnou vůli vzájemně spolupracovat a podporovat rozvoj neziskového sektoru na území kraje. A z cílů té dohody bych také ocitoval několik míst. Liberecký kraj a Asociace se shodují na základních hodnotách, kterými jsou, teď několik z nich přečtu, demokratická společnost, která uznává přínos neziskového sektoru, aktivní občanství, které zahrnuje nejširší možnou účast lidí na životě jejich komunit, úloha, kterou NO hrají při pomoci opomíjeným a znevýhodněným skupinám obyvatel, význam mezisektorové spolupráce, a udržitelný rozvoj. Necituji celé znění, říkal jsem z toho jenom heslovitě klíčová slova. Dohoda, budete-li mít o ni zájem, vám bude k dispozici buď dnes nebo podle toho, jak se domluvíme.

A ještě tam je jeden odstavec, z něhož aspoň první větu. To je docela zajímavé, co se podařilo dohodnout. Zní takhle: Dohodou se uznává, že neziskový sektor a veřejná správa mají svou vlastní sféru aktivity s rozdílnými rolemi, odpovědnostmi a zdroji, a že ne všechny NO budou mít zájem na partnerství s veřejnou správou. Protože i my potřebujeme akceptovat předem námitky nebo pochybnosti těch neziskovek, které se nijak nechtějí zařadit do těchto vztahů s krajskou samosprávou. Jsou třeba v nějaké věčné opozici, nevím proč, tak aby bylo jasně deklarováno, že obě strany vědí, že my nemůžeme zavazovat všechny organizace, samozřejmě, ale jenom naše, členské.

Předmětem dohody jsou například spolupráce při rozvoji neziskového sektoru, spolupráce výborů a komisí kraje s orgány Asociace. Jak my teď tu dohodu chceme naplňovat? Řekněme tak, že když jsme se dohodli, budou spolupracovat výbor a komise s našimi orgány, tak my bychom tam velmi rádi měli svého hosta nebo dokonce člena, ve vašich výborech a komisích. Někde to je hrozně obtížné, v Olomouci to bylo snazší asi díky prozíravosti pana hejtmana a dalších lidí, u nás to bylo obtížné, teď to třeba bude snadnější. Že obě strany budou o společných aktivitách a výsledcích pravidelně informovat veřejnost, to je také důležité a jednou se to hodí připomenout, tuto dohodu, panu hejtmanovi. To je možná to, o čem hovořila paní senátorka Roithová, že na rozdíl od jednostranného prohlášení, programového prohlášení nebo volebního programu, tak toto je dohoda podepsaná oběma stranami. Tak to bylo k té dohodě.

Co dál z těch šesti bodů, teď jsem u třetího, co bychom doporučovali, co by bylo dobré, kdyby se podařilo. To je právě mít zastoupení v komisích a výborech kraje. Teď nemyslím, že my bychom byli přímo členy těchto výborů a komisí, ty jsou většinou na stranickém základě, ale abychom tam měli lidi, kteří rozumí problematice neziskového sektoru. Fandí tomu, můžou mluvit ve prospěch neziskového sektoru a jeho zájmu,

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

abychom my s těmito lidmi byli v kontaktu. Pak to jinak nejde, než že si sedneme a napíšeme si dlouhý seznam všech lidí, které známe, a kteří tam působí buď jako úředníci nebo jako zastupitelé a musíme si je prostě rozdělit a každý ten zastupitel musí získat nějakého patrona, nějakého pečovatele v nás. Musíme s ním začít komunikovat, jinak to nepůjde, nějakou pouliční demonstrací nedosáhneme samozřejmě žádné spolupráce. A chci připomenout, že budou volby do krajských zastupitelstev v příštím roce, takže i když nemusíme všichni přímo kandidovat, aby tam byli lidé, kteří rozumí potřebám a taky nabídce neziskového sektoru. Proto bych doporučil, abyste si vzpomněli, co řada neziskovek dělala velice úspěšně před minulými a předminulými volbami. Pořádaly předvolební fóra kandidátů, a tam se ptaly jednotlivých volebních stran, co by dělaly v těch a těch otázkách a ve prospěch neziskového sektoru a sociálních služeb a tak dál a teď jim to můžou připomínat. Dobrá metoda.

Čtvrtý bod, účastnit se vytváření dotační politiky kraje. Dneska každý kraj, nakonec Úřad vlády o tom v červenci vydal celou knížku, má svůj vlastní dotační program, má grantová schémata, a zejména tam, kde ty neziskovky jsou konečnými příjemci nebo mohou být žadatelé. Tam je samozřejmě potřeba, aby tento „zákazník“ mluvil do pravidel, které budou určovat to rozdělování finančních prostředků, a my jsme také, naše Asociace, tak začali vlastně už vloni komunikovat s krajem a snažíme se ovlivnit, připomínkovat nebo navrhovat grantová pravidla.

Za páté, zakládat partnerství s jinými subjekty z veřejné správy a podnikatelského sektoru. A taky partnerství mezi neziskovkami, které dosud často působí izolovaně, vedle sebe, jak se o tom opakovaně hovoří. Totiž tohle je věc, která může dostat do výhody i samotný kraj, i ten kraj má zájem, aby získal co nejvíc a využil co nejvíc finanční pomoci ze Strukturálních fondů EU. Například, když to zúžím jenom na Strukturální fondy. Ale řada těch programů se dá nejlíp udělat, nebo je možné na ně získat financování, když jsou připraveny mezisektorovým partnerstvím, kde je účastníkem kraj, úřad práce, dvě tři NO, které poskytují služby společensky znevýhodněným lidem a nemusí to být jenom zdravotně postižení, když dokážou udělat společný projekt, velký projekt, tak dostanou i velké peníze. Tak proč u toho nebýt. Takže zakládat partnerství s jinými subjekty.

Já si dovoluji, jestli bych mohl, minutu věnovat, poznámce, která není přesně tématem toho příspěvku, poznámce o partnerství. Dneska už zase tolikrát se o tom mluvilo, je tu celá knížka o výzkumu na toto téma. Partnerství, co to vlastně znamená, je to partnerství nebo to není partnerství, jak to definovat, jaké to má znaky. A my jsme se tímhle museli zabývat i prakticky, protože se snažíme taková mezisektorová partnerství zakládat ve venkovských regionech, tak jsme pochopitelně mysleli i na to, jak toto definovat. Co je dneska partnerství, nikdo to nedefinoval, každý to chce. Tak jak my jsme si to definovali, řeknu ve stručnosti. My si myslíme, že partnerství není jakýkoli vztah mezi subjekty, ale že ten vztah musí mít několik znaků. Především musí být dlouhodobý, musí být vzájemně výhodný pro partnery, musí být založen na společných cílech, musí být ten vztah jasný, musí být dobře definovaný, musí přinášet novou hodnotu, která by nevznikla, kdyby toto partnerství neexistovalo, musí mít ten tzv. synergický efekt, že dohromady to vytvoří víc než každý z těch partnerů, kdyby byl zvlášť. A musí vycházet z opravdových potřeb těchto partnerů. A nám se zdá, že tady v tomto smyslu většina toho, co se označuje za partnerství, vlastně partnerství vůbec není. To jsou krátkodobé věci, jednostranné, nevyvážené, asymetrické vztahy, já mám peníze a ty je chceš, tak já ti je dám – to není žádné partnerství, akorát jsem dostal peníze. A tak dál. Čili, my jsme se zabývali tím, jak to partnerství, jak tomu rozumět, jak to rozvíjet.

Toto byl pátý z šesti námětů, už jsem u toho šestého, už jsem ho vlastně nakoukl před chvílí, a to je, že je potřeba promýšlet a připravovat velké projekty. To čeho já si všímám a vy mi to potvrdíte je, že většinou neziskovky sólují, jsou zvyklé, že jednou ročně požádají městskou radu o nějaký příspěvek z rozpočtu, nebo jdou do NROS nebo do Nadace Via a tam píšou nějaké projekty. A teď dostanou ty peníze nebo nedostanou, podle toho dělají víc činnosti nebo míň, vždyť to známe všichni. Ale co nám chybí, to je abychom propojovali ty naše projekty, to znamená i vstupovali do těch partnerství, vytvářeli velké projekty. Hrozně málo se mluví a i dneska, v návrhu na společnou deklaraci, kterou jsme dostali u vstupu jsem to vůbec neviděl, málo se mluví o tom, co hlavního očekává EU nebo EK od neziskového sektoru. To vůbec není pomoc demokracii, to nejsou tyto otázky, to co nejvíc očekává, na co nejochotněji dá EK peníze. To je úplně něco jiného. Na co může jít nejvíce peněz, když si pročtete Národní rozvojový plán, a když se podíváte, jaká je praxe ve starých členských zemích EU, tak to jsou peníze na zvýšení zaměstnanosti, na integraci tzv. společensky znevýhodněných skupin do normálního společenského a hospodářského života.

Takže já jsem vás tím chtěl povzbudit, abyste, když budete přemýšlet o projektech, přemýšleli o takových, které budou mít efekty pro společenské znovuzачlenění lidí nebo pro zvýšení zaměstnanosti, a že by bylo dobré, kdybyste se spojili s těmi partnery, kteří můžou tyto efekty přislíbit a zajistit. Ano, abyste rozšiřovali služby tímto směrem. Tak to si myslím, že je jako strategický námět, který ten, kdo jej dokáže využít, tak získá náskok ve využívání Strukturálních fondů EU. Tak to je všechno k tomu, co nám přímo i nepřímou vyplynulo z počínající spolupráce s Libereckým krajem. Děkuji vám za pozornost.“

Zpráva o stavu neziskového sektoru v Jihomoravském kraji

Mgr. Ing. Oldřich Haičman, Diecézní Charita Brno

„Vážení přátelé, dovoluji vám pozdravit za neziskové organizace Jihomoravského kraje. Nazval jsem svůj příspěvek jako Zpráva o stavu neziskového sektoru v Jihomoravském kraji možná nadneseně. Chtěl bych pohovořit o tom, jakým způsobem jsme začali, jakým způsobem pokračujeme a jak to vidíme do budoucnosti. Jinak, zapomněl jsem se představit, moje jméno tady bylo řečeno, jsem zvoleným zástupcem regionální konference JM kraje za oblast sociální a zdravotní a vlastně partner CpKP při rozvoji dalších programů.

Regionální konference Jihomoravského kraje NNO byla poprvé svolána v roce 1997, kdy vlastně to byla taková oficiální spolupráce NO, bylo to z podnětu právě CpKP, kdy tato konference se založila jakoby neformální platforma NNO. V rámci této konference byli zvoleni zástupci do jednotlivých sekcí nebo jednotlivých oborů, tehdy vlastně ještě RKSky, kteří pracovali na dalších programech jak rozvoje kraje, tak NUTS II. Se vznikem krajů tyto konference pokračovaly, každý rok byla další regionální konference, která znovu buď zvolila nové, nebo potvrdila stávající zástupce a se vznikem krajů se počet těchto zvolených zástupců rozšířil na devět. Přistoupili jsme k tomu proto, abychom byli partnery pro Jihomoravský kraj a nabídli jsme, že tyto volení zástupci budou členové komisí Rady JM kraje pro jednotlivé obory, proto tedy devět zástupců. Od oblasti sociálně zdravotní, životní prostředí, dopravy, cestovního ruchu a tak dále, přesně jsme kopírovali komise Rady JM kraje. Nicméně, jaksi z tohoto jsme byli trochu vyléčeni, protože ani jednoho zástupce do komisí vlastně JM kraj neakceptoval. A pro mě bylo velmi důležité, když i z té analýzy jsem si tam přečetl, že důvěra mezi NNO v tuto regionální konferenci klesla právě proto, že tito, my jim říkáme zvolenci nebo volení zástupci, nebyli do komisí Rady JM kraje přijati.

Nicméně dál jsme zastupovali regionální konferenci v komisi, která vytvářela Program rozvoje kraje, připomínkovali různé dokumenty, atd. Zorganizovali jsme také v rámci programu Partnerství pro rozvoj s CpKP mnoho kulatých stolů i kulaté stoly na téma Program rozvoje kraje ve spolupráci s organizací Brněnská asociace nestátních neziskových organizací, atd. Zvolení zástupci se pravidelně jedenkrát měsíčně setkávají a domlouvají se na dalším strategickém postupu v rámci těchto zvolených zástupců.

Co plánujeme do budoucna. Stále více u nás v kraji zaznívají takové hlasy, že by tato neformální platforma měla přejít v jakousi formální, ať už organizaci, asociaci nebo sdružení, které by mělo zastupovat zájmy NO. Já trochu teď možná filozoficky, a jsem rád, že to tady v diskusi řekla i paní náměstkyně hejtmana Kraje Vysočina, že se trochu obávám toho, že se občanský sektor nedá sešňerovat do nějaké organizace, kde bude jeden zástupce, jedna kancelář, a kdy jaksi krajská správa bude moci jednat pouze s jedním člověkem. To bychom skutečně dělali takovou nějakou linii Národní fronty, což jistě nikdo nechce. Já jsem pro, aby se spíše NO dávaly dohromady na základě společného zájmu. Společným zájmem NO musí být vytvořit něco, aby to pro ně přinášelo nějaký užitek, tzn. nějaký servis, nějaké informace, atd. Podle mě nikdo nemá právo jednat za organizace někde sdružené a jednat jejich jménem a vystupovat jejich jménem a dělat v jejich jménu další právní kroky.

U nás v kraji zaznívá právě to sdružení nebo ta asociace, nicméně zaznívá to po oborech. Tzn. mít spolupráci v rámci těchto organizací nebo asociací oborovou, zaznívá to v těch větších oborech, jako je třeba životní prostředí nebo sociálně zdravotní oblast, založit nějakou vlastní asociaci organizací sdružených v této oblasti nebo v tomto oboru. Také jsem přemýšlel, že spolupráce těchto organizací, např. v oblasti sociálně zdravotní, se moc nedaří. Problém, myslím si, je v tom, že organizace jsou postaveny do jakési konkurence. Je to proto, protože si musí konkurovat. Jestliže kraj schválí jednotnou částku, např. pro všechny organizace sociálně zdravotní bude 3 miliony z rozpočtu JM kraje, a teď ty organizace mají třeba požadavky na 10 mil. a musí se vejít do těch 3 mil., tak je logické, že každá organizace v rámci sebezáchovných pudů bude jakýmsi způsobem usilovat o to, aby z tohoto balíku utrhla co nejvíce. Čili to ty organizace staví do jakési konkurence a řekl bych, že některé organizace se nechtějí zapojovat do některých společných aktivit, protože jim to potom bere možnosti nějakého vlastního lobování.

My bychom samozřejmě nechtěli nutit všechny organizace do nějakého zapojování, do nějaké společné linie. Nicméně chceme všem těmto organizacím nabídnout, že když se s námi spojí, tak že pro ně nějakým způsobem budeme přínosem a bude pro ně lépe, aby byly všechny NO spojeny v jedno než aby si lobovaly pouze po svém. Čili, jak jsem tady naznačil, přemýšlíme spíše o způsobu oborovém. Samozřejmě, pokud už to bude oficiální organizace, musíme se taky bavit o velikosti organizací, o váze hlasu, ale také samozřejmě i o příspěvku té dané organizace. A myslím si, že i z úrovně regionu nebo kraje se to dá přenést na úroveň celostátní. Názory organizací z JM kraje zaznívají, že na úrovni celostátní by měla být vytvořena nějaká organizace nebo asociace ze struktury krajů. Tzn. z krajských organizací či struktur by měla být vytvořena Asociace, jestli to nazveme, neziskových organizací ČR.

Takže to jsou spíše otázky, které si klademe, nebo náměty, a já doufám a věřím, že v dalších diskusích a ve společných setkáních na mnohé z nich najdu odpověď, a že je budu moci dál prezentovat i mezi neziskovými organizacemi Jihomoravského kraje. Děkuji vám.“

Asociace NNO - současnost a výhled

PhDr. Karel Schwarz, Evangelická akademie Praha

Po několika letech diskusí o tom, zda se nestátní neziskové organizace (NNO) i u nás mají sdružit do celostátní korporace, vznikla **Asociace nestátních neziskových organizací v České republice**. Podnět k jejímu založení vzešel v roce 2000 z Rady neziskových organizací v ČR (RANO) ustavené na základě usnesení V. celostátní konference NNO (1997 v Praze v hotelu Krystal). První pracovní skupinu pro přípravu asociace zvolila 4. oborová konference aktivit místních, regionálních a komunitních (OKAMRK) 19.5.2001 v Plzni. Návrhy této pracovní skupiny projednala Pracovní konference zástupců nestátních neziskových organizací z krajů a oborů (30.11.-1.12.2001 v Praze v divadle PONEC) a pověřila dopracováním návrhů a dalším jednáním k založení asociace čtrnáctičlennou Přípravnou skupinu. Devět členů této skupiny vytvořilo na jaře 2003 Přípravný výbor Asociace NNO, který vyzval neziskové organizace v České republice, aby se staly zakládajícími členy této asociace. Návrh Zakladatelské smlouvy Asociace NNO přijalo ve stanoveném termínu 43 nestátních neziskových organizací ze všech krajů České republiky a další přihlášky přicházejí.

Co Asociace NNO přinese svým členům a neziskovému sektoru? O tom rozhodnou až sami členové asociace a její orgány, které si členové zvolí. Zatím je k dispozici pouze představa Přípravného výboru Asociace NNO (až do první valné hromady je jediným orgánem asociace), která je výsledkem dosavadních diskusí o jejím smyslu a poslání:

Asociace NNO bude hájit společné zájmy svých členů zejména na celostátní a mezinárodní úrovni. K tomu musí především komunikovat se svými členy, ale také s orgány veřejné správy, zejména s parlamentními a vládními institucemi, s mezinárodními organizacemi a národními asociacemi NNO v zahraničí včetně evropských struktur. Bude pomáhat svým členům v adaptaci na podmínky činnosti NNO po vstupu ČR do Evropské unie. Bude prosazovat legislativní úpravy a rozpočtová pravidla vyhovující neziskovým organizacím. Svým členům bude poskytovat informační servis a bude přispívat k veřejné informovanosti o NNO. Asociace poskytne svým členům i ostatním subjektům prostor k výměně zkušeností a názorů. Asociace tak bude podporovat komunikaci nejen mezi svými členy, ale zůstane otevřena všem neziskovým organizacím v České republice a vytvoří tak předpoklady, aby se stanoviska a zájmy neziskových organizací sblížovaly a byly zřetelně artikulovány na veřejnosti.

Asociace nenahradí vznikající krajská a oborová sdružení NNO, ale bude s nimi v úzkém kontaktu (mohou samozřejmě být - a některá již jsou - členy Asociace NNO). V některých zemích existují asociace NNO výhradně jako sdružení regionálních a oborových asociací NNO. Přípravný výbor předpokládá, že se tímto směrem pravděpodobně vyvine i zakládaná asociace. Zatím však nevznikla tato sdružení v dostatečném počtu krajů a oborů, aby bylo možno založit celostátní asociaci pouze na tomto principu. Asociace ovšem nebude a nemůže omezovat právní subjektivitu svých členů, zavazovat je bez jejich souhlasu, ani vystupovat a jednat jménem celého neziskového sektoru.

Přípravný výbor Asociace NNO předpokládá, že ještě před konáním valné hromady asociace (kterou svolá pravděpodobně v lednu roku 2004) proběhne mezi členy asociace rozhovor k jejich představě o činnosti Asociace NNO.

Přípravný výbor Asociace nestátních neziskových organizací v ČR zve ke členství v Asociaci NNO všechny nestátní neziskové organizace v České republice. Základní dokumenty Asociace NNO (Zakladatelská smlouva, Stanovy) jsou zveřejněny v příloze měsíčníku pro neziskový sektor GRANTIS č. 6/2003 a na webových stránkách občanského sdružení AGNES (<http://www.agnes.cz>).

Přihlášku ke členství v Asociaci NNO je možno vyžádat na níže uvedené adrese.

Rádi vám zodpovíme vaše dotazy týkající se Asociace NNO. Těšíme se na vaši spolupráci a na vaše případné členství v asociaci.

Členové Přípravného výboru Asociace NNO:

Ing. Martina Berdychová, Michal Bortel, Zuzana Kosková, MUDr. Darina Kosorinová, Bc. Ladislav Krajdl (prozatímní místopředseda), Mgr. Yvona Kreuzmannová, Ing. Oldřich Lukáš, PhDr. Karel Schwarz (prozatímní předseda), Eva Svobodná

ASOCIACE NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Kontakty: **E-mail:** **asociaceno@seznam.cz**
 elefony: **602 616 632 (předseda)**
 777 585 313 (místopředseda)
 Fax: **318 591 406**

Adresa pro zasílání korespondence: PhDr. Karel Schwarz, c/o: Evangelická akademie,
Hrusická 2537/7, 141 00 Praha 4 - Spořilov

Osobní dopis účastníkům Fóra

Mgr. Olga Kalčíková, členka Rady Plzeňského kraje pro oblast kultury, památkové péče, cestovního ruchu a neziskový sektor

Vážení přátelé,

velmi lituji, že se dnes musím z Vašeho důležitého jednání omluvit. Používám záměrně slovo „důležité jednání“. Mám pro to své osobní, velmi osobní důvody. Každé podobné setkání se totiž pro mne stává nejen příležitostí k setkání se zajímavými, vzdělanými lidmi, ale hlavně s lidmi, kteří něco chtějí dělat. A nejenom chtějí, ale velmi profesionálně dělají.

Nevím, jak zaměřené budou dnes příspěvky ostatních vystupujících k tématu „partnerství“. Nechtěla bych jen – v uvozovkách „nosit dříví do lesa“, a proto bych se s vámi chtěla pouze podělit o svůj zážitek z minulých dní. Na našem krajském úřadu se konala malá slavnost u příležitosti 10 let existence jedné (a záměrně ji nebudu jmenovat) charitativní organizace. K výčtu záslužné práce, která byla vykonána, se řadí pomoc při povodních. V zasedacím sále v tom okamžiku seděli představitelé této neziskové organizace, zástupci samosprávy i zástupci státní správy. Všichni ti, kteří při povodních – a prosím odpusťte mi teď trochu nadsázky (jsem si vědoma toho, že nikdo při povodních nemyslel na to, že je za něco placen a že je něco jeho pracovní povinností) tedy všichni ti, kteří vykonávali svoji práci, ocenili přínos dané neziskové organizace jako velmi důležitého, dalo by se říci *druhosledového* partnera. Ve chvíli, kdy se záchranáři zabývali ochranou životů a majetku, šli za nimi ti, kteří mysleli na psychiku lidí, na duševní stav člověka, který si zachránil holý život, nebo kterému zbyly z rodného domku pouze holé, promokčené zdi.

A právě v tomto okamžiku onoho slavnostního zasedání jeden ze záchranářů pronesl větu: „*Kdybychom bývali o vás věděli! Kdybychom věděli, co umíte!*“ A to je ta věta, kterou jsem považovala za důležitou. Neziskový sektor se v naší republice zdárně rozvíjí celou řadu porevolučních let. Přesto se stále ještě o něm málo ví. A proto děkuji všem organizátorům a podporovatelům dnešní akce. Je velmi potřebné o sobě vědět a díky tomuto poznání účinně spolupracovat. Zasedání, o němž jsem mluvila, skončilo velmi pozitivní dohodou všestranné spolupráce. Přeji všem neziskovkám, aby toto partnerství bylo stejně dobře využíváno i podporováno ve všech dalších oblastech života naší společnosti.

Olga Kalčíková, radní Plzeňského kraje

Komunikace Kraje Vysočina s neziskovým sektorem

Mgr. Aleš Seifert, Odbor kultury a památkové péče Krajského úřadu Vysočina

„Přeji příjemné odpoledne dámy a pánové, můj referát se bude týkat komunikace mezi Krajem Vysočina a NO. Na podzim roku 2002 proběhla na KÚ III. krajská konference NO za účasti 113 zástupců různých NO z celého kraje. Tyto organizace byly rozděleny do 5 sekcí a to sekce ekologie, sekce občanská osvěta a poradenství a ochrana práv, sekce zdraví, sociální služby, sekce rekreace, sport, volný čas a sekce kultura, umění a památky. V těchto sekcích došlo k volbě zástupců do krajského koordinačního uskupení NO a v těchto sekcích byli zvoleni 1 až 2 zástupci za danou oblast. Na závěr byl zvolen také 1 zástupce NO za Kraj Vysočina do výboru RVNNO pro spolupráci s regiony. Celkově má tedy koordinační uskupení NO 10 členů.

Ted' bych se zaměřil na vlastní činnost koordinačního uskupení. Toto uskupení se setkává cca 1x za 2 měsíce a na svých setkáních přijímá stanoviska k rozvoji neziskového sektoru v regionu, jedná s krajskou reprezentací o rozvoji NNO, jako třeba prohlášení o partnerství. Nejdůležitější je, že připomínkuje a vydává stanoviska k Fondu Vysočiny, k Programu rozvoje kraje a k dalším strategickým dokumentům pro regionální rozvoj. Dále toto koordinační uskupení pověřuje úkoly a pravomocemi zástupce NNO v Radě vlády, volí zástupce NNO za Kraj Vysočina pro případné další instituce, jako je třeba pro monitorování fondů EU, komise na úrovni NUTS II apod.

Ted' bych řekl něco o činnosti zvoleného zástupce NNO ve výboru RVNNO pro spolupráci s regiony. Tento zástupce svolává jednání koordinačního uskupení, předkládá zástupcům kraje závěry z usnesení krajské konference NNO, jedná také na základě rozhodnutí koordinačního uskupení a předkládá zprávu o své činnosti na následující konferenci NNO Kraje Vysočina. Co se týká činnosti zvolených zástupců, oborových zástupců v koordinačním uskupení, tak tito zástupci zejména spolupracují s příslušnými odbory KÚ a komisemi Rady KV, jako je třeba kulturní komise nebo komise životního prostředí, rozesílají informace z krajské úrovně a z jednání koordinačního uskupení svým oborovým NNO, připravují oborové krajské schůzky či semináře pro členy NNO, např. pro vzdělávání nebo výměnu zkušeností.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Jednou z nejdůležitějších věcí, kterou oborový zástupce dělá, je, že spravuje veřejný adresář aktivních NO z této dané oblasti. Mezičlánkem mezi KÚ a NNO je vlastně pracovní skupina Kraje Vysočina pro neziskový sektor. Tato skupina se setkává od března 2003, je tvořena jak reprezentanty Zastupitelstva či Rady KV, tak i zaměstnanci z KÚ. Celkový počet členů je 18. Nejvíce členů v pracovní skupině mají zástupci odboru školství, mládeže a sportu, odboru sociálního, odboru kultury a památkové péče, odboru životního prostředí a velmi speciální postavení v této pracovní skupině má pracovník z odboru regionálního rozvoje, o tom se zmíním později. Tato pracovní skupina se schází 1x za měsíc a věnuje se průřezovým problematikám NS, jako je např. naplňování databáze NO Kraje Vysočina, zprávy z Rady NO, školení pro NO apod. Z jednání této pracovní skupiny se pořizuje zápis, který vlastně se předává na všechny odbory KÚ a také všem radním a zastupitelům.

Pracovní skupina KÚ si vytýčila určité role, a to roli informační, poradenskou, strategickou a iniciační. A v těchto rolích je zahrnuta zejména činnost, týkající se poskytování informací o obecně závazných právních předpisech týkajících se NO, zveřejňování informací o možnostech vzdělávání členů NO, které pořádá jak příslušné ministerstvo tak příslušný odbor KÚ. Poskytují informace o vyhlášených grantových programech Fondu Vysočiny, a dále shromažďují základní informace k financování NS z příslušného odvětvového ministerstva, a hlavním posláním těchto členů je i naplňování odkazu Servis pro NNO, který je na webových stránkách kraje, o tom se ještě zmíním. Dále členové pracovní skupiny poskytují informace o prioritách kraje v rámci aktivit NO, aby byly v souladu s Programem rozvoje kraje, konzultují projekty NO reagujících na vyhlášené grantové programy, ať už z Fondu Vysočiny nebo z programu vyhlášeném příslušným odvětvovým ministerstvem.

Další významnou rolí je role iniciační, kdy se tyto pracovníci snaží o rozšíření komunikace s NO o možnostech rozvoje kraje. Zvláštní postavení v této skupině, jak jsem uvedl, má pracovník regionálního rozvoje, protože ten je jakýmsi šéfem této pracovní skupiny, je to koordinátor pro celý NS v rámci KÚ, jeho činnost se zaměřuje zejména na prezentaci závěrů jednání pracovní skupiny uvnitř KÚ, mezi jimi volenými zástupci, tedy zástupci volenými krajem, dále na shromažďování informací o problematice NS obecně, což je vlastně právní úprava NO, přehled o jejich existenci i o zdrojích využitelných pro ně, informace související s provozem NO. Dále tento pracovník poskytuje informační servis v otázkách právní úpravy NO, účetních a daňových předpisů, spolupracuje na vzdělávání pracovníků NO. Tento pracovník spolupracuje za celou pracovní skupinu s koordináčním uskupením, a také s jinými zastřešujícími subjekty, které propojují aktivity NO na regionální úrovni a cíleně poskytují dalším NO informace. A tento pracovník celou pracovní skupinu řídí a organizuje její práci.

Na závěr svého vystoupení bych uvedl pro ty, co budou mít zájem, aby navštívili webové stránky Kraje Vysočina, www.kr-vysocina.cz, kde na stránce Servis pro občany je rubrika Servis pro NO. Tato rubrika je rozdělena podle výše zmíněných 5 sekcí, + databáze aktivních NO a odkazy jako první úroveň a druhá úroveň je nastavena tak, že v těch 5 sekcích po rozkliknutí naběhne informace o EU, jejich fondech a možnostech vzdělávání. Závěrem bych ještě uvedl, že na stránkách Kraje Vysočina je k nahlédnutí také nově zpracovaná analýza komunikace KV a NNO, kterou zpracovalo pro náš kraj o.s. Spiralis. Děkuji vám za pozornost.“

Financování neziskového sektoru ve Zlínském kraji

Ing. Marek Beran, Odbor strategického rozvoje Krajského úřadu Zlínského kraje

„Dobré odpoledne vážené dámy, vážení pánové, dovoluji mi, abych na úvod poděkoval organizátorům za možnost zde vystoupit a za pozvání na tuto konferenci. Jak už jsem byl představen, reprezentuji zde Zlínský kraj a konkrétně Odbor strategického rozvoje, kromě toho jsem i členem pracovní skupiny pro NNO, o které podrobně později pohovořím. Čeho se bude týkat moje vystoupení, můj krátký příspěvek. Nejprve bych vám v úvodu řekl něco o Zlínském kraji a poté bych se podíval, a to bude asi gró toho mého příspěvku, na politiku finanční podpory ve Zlínském kraji. A v závěru vám potom řeknu něco o orgánech, které máme u nás na krajském úřadě pro spolupráci s vámi, s neziskovým sektorem.

Pokud bychom začali, tak myslím si, že určitě všichni tady co jste v sále víte, kde leží Zlínský kraj. O Zlínském kraji se říká, že je to určité kouzlo rozmanitosti a spojují se zde tři regiony, Slovácko, Valašsko a částečně Hanácko. Já jsem zde se snažil naznačit, že pokud jste náhodou v našem kraji nikdy nebyli, tak určitě budete vřele přijati, jste všichni vítáni, abyste nás někdy navštívili. Není to zase tak daleko odtud z Prahy, nějakých 300 kilometrů. A tím dalším, o čem chci v úvodu hovořit, je určitá charakteristika, trochu bližší představení tohoto kraje. Protože mám krátký čas, tak jenom pár čísel, pár charakteristik.

Zlínský kraj se skládá ze čtyř okresů a je to poměrně malý kraj v ČR, obývá ho asi 600 tisíc obyvatel. Plocha něco kolem 4 tisíc km čtverečných, máme 304 obcí, což je relativně málo v porovnání třeba s Vysočinou, která před chvílí tady byla prezentována. 30 obcí je se statutem města, z toho je 13 obcí pověřených

s rozšířenou působností. Pokud se podíváme na nějaké statistiky, údaje, tak abyste si udělali představu, tak Zlínský kraj, je to zase seřazeno chronologicky, je na 8. místě podle počtu obyvatel v ČR, rozlohou potom 11., mírou nezaměstnanosti zaujímáme 10. místo, průměrná mzda zase poměrně nízká, 9. místo v pořadí krajů v ČR. Co se týká údaje hrubého domácího produktu na obyvatele, opět nevalné 10. místo, a to se týká i zahraničních investic – 9. místo. Nicméně víte, že jsme příhraničním regionem, takže tam spolupráce se Slovenskem nabývá na stále větším významu. Tolik asi ty základní údaje k tomu, abyste si udělali představu o Zlínském kraji.

Nyní bych vám rád ukázal, jak u nás funguje politika finanční podpory. Jako i jiné kraje v ČR, tak jsme řešili otázku, proč se zabývat finanční podporou a tímhle financováním. Jednak jsme se snažili zavést u nás jakýsi systém a koncepční model rozvojového financování a financování těchto krajských aktivit. A tím cílem je v první řadě zvýšení jednak hospodárnosti, jednak efektivity, nebo chcete-li efektivnosti vynakládaných veřejných prostředků, které spravujeme. Dále je to samozřejmě zajištění určitého transparentního přístupu k žadatelům, ať už jsou to jednotlivé typy podpor, o kterých budu za chvíli hovořit. A v neposlední řadě, a to je jeden z úkolů, s kterým se potýkáme nejenom my, ale předpokládám i jiní kolegové z jiných krajů, je to, že se snažíme zvýšit připravenost ať už potencionálních žadatelů, tzn. vás z NS, ale i nás, úředníků, potažmo zpracovatelů jednotlivých návrhů, koncepcí, na vstup do EU.

Pokud se na to podíváme podrobněji, a to bych vám chtěl představit, jak to funguje u nás, tak politika finanční podpory Zlínského kraje funguje na té bázi, že v letošním roce byl 26. března Zastupitelstvem ZK schválen tzv. Programový fond, respektive statut programového fondu, se kterým souvisí i metodický pokyn, který komplexně upravuje pravidla poskytování veřejné podpory z rozpočtu ZK. Ten statut jako takový doplňuje metodický pokyn, který byl poté schválen o pár dní později, čili platí to vše až od března. Tady vidíte, že u nás jsme začali trochu později než v jiných krajích, jak bylo zmíněno, třeba ve Vysočině. Tam už je to druhým rokem, stejně tak jak i v Olomouci, se kterou tvoříme NUTS II, tam taky už jejich OPRK funguje delší dobu. Čili jsme v této souvislosti taky trochu pozadu, nicméně se snažíme stále to zdokonalovat a dohánět.

Základní formy podpory, které tento metodický pokyn komplexně upravuje, jsou čtyři. Tou první je dotace z účelového fondu, potom je to přímá dotace, podpora malého rozsahu a podpora programového fondu. Já se teď, v tom čase, který mi zbývá, zaměřím na tyto jednotlivé podpory podrobněji a pokud bych začal asi grafickým schémátkem, který pro vás bude možná lépe pochopitelný, tak je tam uvedeno, že vlastně rozpočet ZK, který se tvoří, tak je vázán na program rozvoje územního obvodu. O tom dnes již zde byla též řeč, konkrétně kolegové z Gabal Consultingu o tom hovořili podrobněji, a je zde určitá vazba, zejména mezi tou podporou malého rozsahu a programovým fondem na podprogramy. U nás vycházíme z podobného modelu jako v Olomouckém kraji a Program územního rozvoje bereme jako program. A potom jednotlivé podpory, které poskytujeme na základě podprogramu podpory malého rozsahu nebo programového fondu jsou podprogramy tohoto programu.

Takže takhle je ta nastíněná charakteristika a pokud se podíváme blíže na ta jednotlivá čísla, tak máme účelový fond, jak jsem říkal. Jsou dva účelové fondy ve ZK. Jednak je to fond kultury a jednak fond mládeže a sportu. Fond kultury je v kompetenci odboru kultury a památkové péče a má základní tři složky. Jednak mohou být poskytovány na činnost, jednak na podporu kulturních aktivit, a za třetí na obnovu kulturních památek. Ty kulturní památky jsou novou věcí, které tam byly přidány až vlastně letos v červenci, dříve tady tahle dotace nebyla možná. Z tohoto fondu se vyhláší čtvrtletně, je možné od něho žádat o prostředky, které tam jsou. V letošním roce 2003 činily tyto prostředky 2,6 milionu korun. Obdobným způsobem funguje i fond mládeže a sportu, který zase je v gesci odboru školství mládeže a sportu. Zde opět dotace na činnost a podporu aktivit. Tady je ta politika trochu jiná, zde můžete předkládat projekty vždy 20 dní předem před konáním té dané akce, kterou pořádáte. Čili není zde daný nějaký stanovený harmonogram čtvrtletního cyklu, ale je to vždy 20 dní předem. A částka pro letošní rok byla 2 mil. korun.

Pokud se podíváme na ty další, tak o přímé dotaci jako takové, protože to je speciální nástroj a musí být schvalován Zastupitelstvem ZK, podle Zákona o krajích, tak k tomuto by mělo docházet pouze výjimečně. Nicméně je tam určité zjednodušení pro ty, kteří žádají o menší podporu, o menší částku do 50 tisíc. Pokud bych to měl uvést na příkladech, demonstrovat jak to v praxi funguje, tak můžu říci, že v letošním roce bylo do současné doby vyhlášeno 7 podpor malého rozsahu, které jsou orientovány na NS. Těch podpor bylo víc, ale já jsem tady vyzdvihl jenom ty, které se týkají neziskového sektoru. Ať už to vezmu přes integraci romské komunity, podporu NNO na úseku sociálních služeb, kulturní památky, pro jejich zachování a jejich obnovu, anebo podprogram rozvoje environmentálního vzdělávání. U nás, a my si myslíme, že na jiných krajích to funguje obdobně, vždycky daný odbor, který je zodpovědný za tu oblast, má tento daný podprogram ve své gesci a je za něho zodpovědný. Je to tzv. garant toho podprogramu a zodpovídá za něj.

My jako strategický odbor se vlastně snažíme všechny ostatní odbory koordinovat a pomáhat jim v naplňování jednak onoho metodického pokynu a jednak těch vyhlášených podprogramů. Takže i ty podprogramy fungují, zase jsme se inspirovali, ať už jsou to pravidla obdobná v EU nebo v jiných krajích, na způsob určité výzvy na úřední desce a potom žádosti podávají jednotliví uchazeči o podporu. Celková částka, uvedu spíš sumarizačně, ty částky k dnešnímu datu dosáhly asi 12 a půl mil. korun pro tyto podprogramy s tím, že zde, pokud jste na jednotlivé oblasti zaměřeni, tak není zde protidrogová prevence, protože ta v letošním roce

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

u nás samozřejmě je, ale podle ještě starých pravidel a nespadá do těchto podprogramů, takže na protidrogovou prevenci bylo vyčleněno asi 3,5 mil. korun v letošním roce. Já tady mám potom uvedeny ty další podprogramy, zejména podprogram pro NNO na úseku rozvoje občanské společnosti nebo opět environmentální vzdělávání na úseku školství, předtím to bylo spíše na úseku životního prostředí a jako poslední je zde uveden podprogram na prevenci kriminality. Takže toto byl jenom takový indikativní výčet těch podprogramů, které se u nás v letošním roce připravovaly a v současné době probíhá podepisování smluv a začíná realizace těchto podprogramů, respektive projektů z těchto podprogramů.

Pokud se podíváme na ten poslední nástroj, kterým je programový fond, tak ten je určen zejména pro velké projekty a to projekty minimálně na částku 100 tisíc korun, čili od 100 tis. korun na jednoho příjemce mohou být potom tyto projekty realizovány. Z programového fondu mohou být financovány projekty, kde se předpokládá realizace delší, více než 1 rok. Takže je zde určitá obdoba programového financování a je zde možné přelívání finančních prostředků. Pokud se podíváme na letošní rok, tak letos, co se týká NS, nebyl vyhlášen žádný podprogram, kde by NS figuroval jako konečný příjemce a k dnešnímu datu, protože je to nový nástroj, máme pouze jeden podprogram z tohoto programového fondu, který je zaměřen především na podporu rozvoje infrastruktury přispívající k rozvoji zaměstnanosti a cílovou skupinou, konečnými příjemci, jsou obce. Takže NS zde zatím nefiguruje. Tolik k tomu programovému fondu.

Ještě bych se podíval ve zbývajícím čase na organizace, resp. orgány ZK pro spolupráci s NS. U nás ve ZK máme v zásadě dva orgány, dvě organizace, jedním z nich je Výbor pro NNO a NS. Je to orgán Zastupitelstva ZK a má v současnosti 13 členů. Členové jsou jednak zastupitelé a jednak potom zástupci NO. Výbor se schází přibližně jedenkrát do měsíce, funguje u nás už něco přes 2,5 roku. V letošním roce, pokud se podíváme na aktivity, na čem se podílel, tak se podílel zejména na připomínkování těch pravidel vůbec, o který jsem vám před chvílí říkal, tzn. o tom metodickém pokynu poskytování veřejné podpory ZK, dále na definování dotačních okruhů, do kterých okruhů ta podpora bude směřovat. Jeho role byla též v hodnocení daných žádostí, resp. přijatých projektů a ta situace je aktuální i v jiných krajích, to je zavedením dotačního informačního systému, vůbec uchopení problematiky informatizace a zpracování dat, jehož součástí je informační systém pro NNO, jak o tom před chvílí hovořili moji předřečníci.

Dalším úkolem, se kterým se tento výbor potýká, je systémové řešení komunikace a koordinace vůbec Krajského úřadu ZK s neziskovým sektorem. Co se týká členů, tak předseda tady tohoto výboru je pravidelně zván na zasedání pracovní skupiny, ke které se tímto dostávám, a komunikace vůbec s tou pracovní skupinou a tímto výborem je zajištěna tak, že v současné době tajemnice tohoto výboru je zároveň předsedkyní této pracovní skupiny pro NNO. Tato pracovní skupina působí v rámci KÚ a jejími členy je 9 zástupců jednotlivých odborů, čili jsou to vesměs úředníci KÚ, je poměrně nová, byla ustavena k 1. 6. 2003 a před dvěma dny bylo teprve její druhé zasedání.

Jaké má cíle tato pracovní skupina? Jednak má roli koordinační a informační v oblasti NS a tato role vychází z programového dokumentu, kterým je Program územního rozvoje ZK. Dále se snažíme určitým způsobem eliminovat duplicity v poskytování podpor z rozpočtu ZK, aby nedocházelo k překrývání a poskytování podpor jednotlivým NO. Dále získáváme informace o různých koncepcích a metodikách, které se týkají vaší činnosti a samozřejmě spolupráce s výborem a spolupráce se stálou oborovou konferencí. Tím problémem, který zůstává do budoucna a už tu též byl zmíněn, je komunikace a spolupráce v rámci NUTS II střední Morava, tzn. komunikace s Olomouckým krajem. Myslím, že ten problém cítíte taky a budu rád, když mi řeknete jak to funguje v praxi, jestli tu jsou některé neziskovky Olomouckého a Zlínského kraje, jestli to u nich už funguje, a dále informační servis NS na webových stránkách. Zde náš KÚ, stejně tak, jako i další KÚ, se snaží vyjít vstříc NO i prostřednictvím internetu, webových stránek, zde je uvedena sekce dotace, která je určena pro komunikaci s vámi, s neziskovým sektorem, a můžete zde nalézt informace buď o různých dotacích vyhlášených, obdobně jak je tomu třeba v Kraji Vysočina, nebo o těch našich jednotlivých programech, resp. podprogramech, které jsme vyhlásili. Takže, pokud vás to zajímá dále, můžete navštívit tuto webovou stránku, případně nás kontaktovat buď tady, pokud budete mít dotazy, nebo na uvedené e-mailové adrese. Tímto děkuji za vaši pozornost.“

III. Možnosti spolupráce podnikatelských subjektů a neziskového sektoru

Informační technologie v neziskovém sektoru

Martin Cígler a Jiří Suk, Cígler Software, a.s.

Jiří Devát, Microsoft CZ, s.r.o.

Vladimír Dvořák, Hewlett-Packard, s.r.o.

Jaroslav Bengl, Atlas, a.s.

J.S.: Téma našeho příspěvku se mělo týkat problematiky účetnictví a daní pro nestátní neziskové organizace. Rád bych v úvodu řekl, že zastupuji v těchto otázkách softwarovou firmu CÍGLER SOFTWARE, a.s., která mimo jiných aktivit vyrábí a distribuuje účetní programy pro malé a střední organizace a v současné době jich má v České republice a na Slovensku více než 35.000,-. Jak jsme se k tomu všemu vůbec dostali?

Základní otázka byla, jak můžeme být neziskovým organizací co nejvíce prospěšní? No přece v tom, co děláme, tedy v zpřístupnění velmi levného účetního programu maximálnímu počtu těchto organizací.

Jak ? Formou ročního nájmu v řádech stokorun ročně – to je z našeho pohledu ani ne úhrada vlastních vývojových, výrobních a jiných nákladů.

Proč ? Ze zkušeností víme, že připravované legislativní požadavky platné i pro NNO na změnu z jednoduchého na podvojně účetnictví (možná podvojně účetnictví nějakým způsobem zjednodušené) ukáže, že podvojně účetnictví na rozdíl od jednoduchého se nedá dělat ručně v sešitech a nebo pytlících od mouky a také pokud jej bude zpracovávat za úplatu profesionální účetní firma, bude její odměna samozřejmě výrazně dražší.

Z toho všeho tedy zcela logicky vyplynul závěr, že bude asi prospěšné vyvinout softwarový účetní program pro neziskové organizace, který bude ročně pronajímán v řádech set korun, bude mít pevně vytvořené předkontace (jakási „udělatka“, aby v něm mohla účtovat i osoba bez specializovaných účetních znalostí) a vytvořit k tomu odpovídající levnou a nenáročnou technickou podporu. To je například hot-line, nové verze v případech legislativních změn, umožnění konzultací a podobně.

Navíc jsme si mysleli, že takovéto řešení je rozhodně systémovější, a přispěje k činnosti NNO mnohem lépe, než když dáme jedné třeba 50.000,- korun v hotovosti a nebo v software, jak jsme například udělali v případě nadace Člověk v tísni.

A tak jsme se do této akce pustili. Jenže hned v úvodu – tedy z našeho pohledu v období jakési analýzy - jsme se dobrali informací, které nás naprosto zděsili. Nikdo z nás totiž nepředpokládal, že úroveň IT v této oblasti jak po stránce techniky a technologií, tak i po stránce kvalifikace kompetentních osob je v takovém - a teď mi promiňte slovo asi diplomaty příliš neužívané – marasmu.

Analýzu jsme udělali u cca 25 organizací. Ty můžeme rozdělit do dvou skupin podle jejich typu. Do první skupiny patří organizace s celostátní působností, které mají značnou členskou základnu. Vyznačují se hierarchickou strukturou, obecně můžeme říci, že jejich působnost je na lokální úrovni, na úrovni bývalých okresů či na krajské úrovni a na úrovni republikové. Příkladem je třeba Český rybářský svaz .

Druhou skupinu tvoří organizace s regionální působností, které „zastřešují“ neziskové organizace napříč druhovým spektrem, tedy organizace s různými účely založení i vykonávanými činnostmi. Příkladem je třeba Asociace neziskových organizací Ústeckého kraje.

Výsledky analýzy, kterou jsme provedli (netrvám samozřejmě na její naprosté objektivitě, k tomu jsme měli příliš malý počet subjektů a jejich výběr nebyl prováděn podle předepsaných statistických kritérií) ukázaly, že existuje 5 základních problémů, pro NNO v této oblasti zcela klíčových :

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

1. Nedostatek výpočetní techniky a její nízká výkonnost

Z provedeného průzkumu vyplynulo, že jedním ze stěžejních problémů je to, že více než polovina všech subjektů nemá vlastní počítač. Současný stav je asi takový, že zhruba 25% subjektů má vlastní počítač, dalších cca 35 % si jej pro své účely vypůjčuje buď od svých členů, nebo sponzorů a nebo od zaměstnavatelů některých členů, cca 37% jej vůbec nepoužívá a účetnictví zpracovává ručně a nebo „nějak“. Zbývající 3% pak zpracovávají účetnictví dodavatelsky.

Přitom víme, že o nákup počítačů do subjektů zatím výpočetní technikou nevybavených by byl velký zájem a dokonce jsme pro některé vytvořili nabídku starších počítačů včetně monitorů v cenách, které by byly z jejich pohledu přijatelné. Ovšem to vše je limitováno dalším problémem. Je jím

2. Finanční náročnost pořízení operačního systému

Jak bylo uvedeno výše, je pravděpodobně z cenového hlediska řešitelné vybavení některých subjektů starými počítači, ty však nemají operační systém (nebo ho nemají legální). Bez operačního systému (z hlediska možných používaných aplikací nejlépe MS) nemohou být účetní či jiné aplikace provozovány a současná cena WINDOWS 98 a nebo vyšších verzí je pro většinu subjektů finančně nedostupná. Třetím problémem je

3. Velmi nízká úroveň schopnosti ovládnání počítače a vysoká finanční náročnost v případech školení na použití aplikací

U cca 40% subjektů nejsou k dispozici osoby, které by byly schopny na požadované úrovni počítač ovládat. Cesta prostřednictvím Národního programu počítačové gramotnosti je asi správná, ale nikdo z funkcionářů jednotlivých subjektů se nepůjde školit dříve, než bude mít možnost na počítači pracovat, tedy než budou vyřešeny problémy, popsane v předcházejících bodech.

Druhým, neméně vážným problémem je to, že osoby, které jsou schopny zvládnout existující výpočetní techniku, mají problémy ve využití aplikačních SW a to z toho důvodu, že je v některých případech školení mnohem dražší, než užívání software. Nejsme v tomto případě schopni definovat procento subjektů s tímto problémem zápolících, ale odhadem se bude jednat jistě o více než 20%.

A dostáváme se k dalšímu problému, který by mohl výrazně zkompromitovat činnost NNO ve vztahu k obdobné činnosti k Unii i obecně. Je jím

4. Nelegální software

Již avizovaný chronický nedostatek provozních finančních prostředků vede velmi vysoké procento subjektů (možná 80 a více %) k užívání nelegálního SW ve větším či menším rozsahu. I když jde o velmi citlivou záležitost, mluvit bychom o ní rozhodně měli. Chápání tohoto problému v Evropě i ve světě je bohužel jiné než u nás – obecně ale dávno nejde o klukovskou rošťárnu.

Posledním, ale neméně závažným problémem než předcházející je

5. Omezený přístup k internetu

Přístup k internetu má zajištěn jen velmi omezený počet neziskových organizací. Tato situace se sice vyrovnává částečně tím, že k internetu mají přístup buď někteří členové a nebo pracovníci soukromě a nebo prostřednictvím svých zaměstnavatelů – ovšem toto není systémové řešení. Přitom je přístup k internetu pro řadu těchto subjektů životně důležitý, neboť umožňuje v současnosti nejlevnější formou oslovit sponzory, účastníky akcí a podobně. Také vzdělávací přínos internetu zejména pro zájmové organizace je obrovský. To je ale asi zbytečně podrobně rozebírat.

Jmenované problémy vyžadují systémové řešení. Základní podmínkou tohoto řešení je, že nemůže být zajišťováno přímo podnikatelskými subjekty. Nechci tady skloňovat známý případ jednoho z velkých projektů v resortu ministerstva školství, který je obecně znám. Jednou ze základních chyb tohoto projektu podle nás bylo, že jeho realizace byla svěřena podnikatelskému subjektu. Ten zcela logicky pracuje s určitou mírou zisku, což je následně zdrojem problémů a podezírání v jakémkoliv okamžiku drobného a nebo i vážného pochybení. To, že velké projekty se bez pochybení neobejdou, je notoricky známé. Když k tomu připočteme u nás tak rozšířenou závist a nepřejčnost, je zcela logické, do jakých obtíží a problémů se projekt dostal.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Z toho lze vyvodit, že realizátorem systémových opatření k odstranění výše citovaných problémů by měla být NNO, tedy organizace, u níž jsou toky peněz směřovány a kontrolovány zcela jiným způsobem, než u podnikatelského subjektu. Z pohledu právního uspořádání se přikláníme asi k formě: obecně prospěšná společnost.

Jejími zakladateli samozřejmě mohou a dokonce podle nás musí být podnikatelské subjekty a to takového významu, specializace a velikosti, aby byly prostřednictvím této NNO schopni odborně, ekonomicky i strategicky výše uvedené problémy řešit. Aby měli prostředky, znalosti, organizační schopnosti, lidský potenciál a ekonomickou sílu provoz této společnosti rozběhnout a rozvíjet. A aby také měli vůli NNO v této oblasti maximálně pomoci. Samozřejmostí pak je, aby v orgánech takové společnosti byly mimo odborníků i osobnosti, které se dokonale orientují v problematice NNO a mají potřebný společenský a morální kredit.

Mám čest vám oznámit, že se firmy CÍGLER SOFTWARE, HEWLETT-PACKARD, MICROSOFT CZ a ATLAS rozhodly zřídit obecně prospěšnou společnost, či jinou obdobnou neziskovou instituci, jejíž cílem a základní činností bude maximální pomoc NNO v oblasti výpočetní techniky a v odstraňování nedobrého stavu, který v této oblasti existuje. Její název zatím není přesně určen, ale už víme, že její sídlo bude v Praze .

M.C.: Řekněme rovnou, že současný stav v IT oblasti je u NNO nedůstojný. Desetitisíce lidí, kteří se snaží pomáhat, kteří suplují svou práci v mnoha případech činností státu (buď proto, že na ni stát nemá a nebo ji dělat nechce), jsou prakticky bez pomoci, nemají levný přístup k moderním technologiím a nikdo jim v této věci účinně nepomáhá.

To je důvod, proč vnímáme námi nově vytvářenou nevládní neziskovou společnost jako softwarovou a hardwarovou základnu všech neziskových organizací, kterým tímto prostřednictvím zpřístupníme IT produkty v úplně jiných cenových úrovních, než na které byly dosud zvyklé. A to platí i pro některé služby s tím související.

Pokud jde o financování zakládané společnosti – pak očekáváme a doufáme, že mimo zakladatelů se na nákladech jednotlivých realizovaných projektů budou podílet i prostředky státního rozpočtu. Rádi bychom zpracovali projekty na takové úrovni, abychom byli schopni projekty financovat i z peněz, určených EU například na rozvoj a následnou stabilizaci občanské společnosti a nebo na rozšíření moderních technologií.

K vlastním zakladatelům nové neziskové společnosti. Proč právě tyto firmy? Je to jednoduché, naše firma je schopna poskytnout mimo jiné potřebný aplikační systém pro účetnictví a evidenci (nakonec to již bylo řešeno).

J.D. a V.D.: Dlouhodobý úspěch a trvalá přízeň zákazníků umožnily společnosti MICROSOFT rozvinout jeden z celosvětově nejbohatších nadačních programů. V České republice již několik let cílevědomě podporujeme projekt Počítače proti bariérám, který pomáhá najít společenské uplatnění lidem se zdravotním postižením.

Jako největší výrobce softwaru považujeme za svoji povinnost podporovat občanskou společnost, a proto jsme spolu s dalšími významnými firmami, a to jak světovou společností HEWLETTT PACKARD, tak i domácími CÍGLER SOFTWARE a ATLAS, iniciovali tento projekt.

Společně jsme schopni zajistit neziskovým organizacím takové prostředky, které jim usnadní a zefektivní jejich práci a umožní jim přiblížit se úrovni obdobných organizací v Evropské unii, a přitom respektovat české právní prostředí.

Spolupráce s Nadací Člověk v tísni, ke které nás nečekaně přivedly loňské tragické povodně, nám ukázala, že můžeme být prospěšní nejenom uplatněním našeho špičkovému softwaru, ale také zkušenostmi s řízením projektů zavádění moderních informačních technologií v organizacích. Věříme, že tak můžeme pomoci českým neziskovým organizacím plně realizovat jejich potenciál.

J.B.: A já jen doplním na závěr: Jsme připraveni a vítáme jakoukoli další IT společnost ať lokální nebo mezinárodní, aby se podílela na tomto projektu a pomáhala neziskovému sektoru ke kroku, který pomůže smazat rozdíl v technologiích, zatím oddělujících informačně neziskové organizace od zahraničních kolegů a od dalších subjektů v naší zemi.

IV. Výstupy a závěry z jednání pracovních skupin

Sekce „Integrační tendence mezi českými NNO“

Moderátor Jan Balek

Argumenty pro integraci:

- NNO musí lépe komunikovat se svým okolím (největší dluh je směrem k veřejnosti),
- požadovaný jasný partner veřejné správy,
- začlenění do evropských struktur.

Nastolené okruhy témat k diskusi:

- asociace ano či ne, nutnost právní subjektivity
- všeoborová asociace versus krajské asociace a oborové asociace
- komunikace asociace s veřejnou správou
- motivace NNO pro vytváření a vstup do asociace
- jaké úkoly může plnit všeoborová krajská asociace
- principy fungování asociace – vnitřní pravidla
- postavení malých členů v asociaci
- mapování potřeb NNO

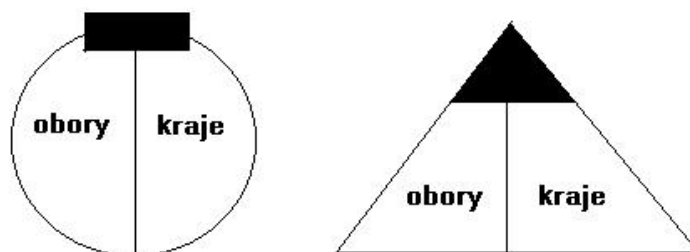
Sekce se rozhodla diskutovat především otázku principů fungování asociace – jaká vnitřní pravidla by měla platit pro její jednání, jakou strukturu by měla mít.

Účastníci se shodli, že:

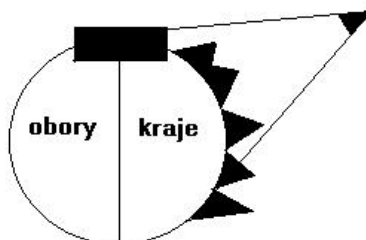
- v asociaci je třeba vycházet ze zmapovaných potřeb NNO a řešit je,
- aby asociace fungovala, musí být institucionalizována (IČO, účet apod.) a mít profesionální zázemí,
- asociace musí být co nejrepresentativnější a zahrnovat většinu silných sdružení/oborů, neboť především ty dávají asociaci legitimitu, zdroje (lidské a finanční) a fakticky ji „táhnou“
- asociace musí mezi členy a dalšími NNO postupnými kroky/projekty vytvářet ovzduší důvěry a motivovat je k činnosti členství.

Forma řízení asociace

- forma řízení by měla odpovídat možnostem členů, neměla by NNO odrazovat od členství
- není shoda, zda má být asociace řízena exekutivním nebo parlamentním způsobem

- jednou možností by byl kompromis, kdy z parlamentního typu časem přerůstá prostřednictvím postupně realizovaných projektů a důvěry přenášené na orgány a představitele asociace na exekutivní typ řízení

Sekce „Spolupráce NNO s podnikateli a financování NNO z veřejných zdrojů“

Moderátor Jiří Pavlát

Fórum dárců – legislativní zákon, jeho záměr, asignace

- probíhají diskusní semináře
- hlavní důvody – odcházejí zahraniční dárci

Princip daňové asignace:

- fyzická osoba bude moci poukázat 1 procento svých příjmů libovolně zvolené NNO
- fyzická osoba vyplní v daňovém přiznání kolonku s IČ zvolené NNO
- správný poplatek 1.000,- Kč ročně – s tím nesouhlasíme
- NNO se může rozhodnout, zda zaplatí poplatek či nepřijme daňové asignace

Výstupy:

- setkání v regionech
- vítáme iniciativu FD
- vyzvat k připojení, k iniciativě pro 1 procento
- pověřit členy v Radě vlády, aby to projednali

Hospodářská komora – nejstarší organizací zastupující podnikatelskou sféru

- má ambice být střešou všech podnikatelských subjektů
- je vhodným partnerem pro spolupráci se samosprávou

Výstupy:

- iniciovat setkání a diskusi s podnikatelskou sférou
- vztah NNO a HK
- iniciovat setkání v regionech s HK – střešou
- HK bude informovat své členy, písemnou formou výzva ke spolupráci

Proč nefunguje spolupráce mezi Podnik.S a Nezisk.S ?

- oslovit Radu vlády, apelovat na vznik ucelené databáze NNO, obdoba rejstříku podnikatelských subjektů

Závěry pracovní skupiny B:

- setkání v regionech k diskusi o daňových asignacích
- vítáme iniciativu FD
- vyzvat k připojení, k iniciativě pro 1% daňové asignace – formulář na www.rozhodni.cz
- pověřit členy v Radě vlády NNO, aby projednali daňové asignace
- iniciovat setkání a diskusi mezi NNO a podnikatelskou sférou za účelem vyjasnění vztahu mezi NNO a HK
- iniciovat setkání v regionech s HK – střešou – vedoucí ke vzájemné spolupráci

podpora projektu integrace informatiky do neziskového sektoru – HP, Microsoft, CíglerSW, Atlas, příp. další
pokusit se jednat o partnerství s jinými velkými subjekty, jejichž služeb NS využívá, např. Česká pošta

- oslovit Radu vlády NNO, apelovat na vznik ucelené databáze NNO, obdoba rejstříku podnikatelských subjektů + úvaha o uzákonění povinné registrace u o.s., nebo toto vyžadovat pouze u příjemců financí z ... ?
- Fórum NNO opětovně upozorňuje na dlouhodobě neřešenou situaci financování pouze **pro kalendářní rok** a legislativy NNO poskytující veřejně prospěšné služby a vyzývá veřejnou správu k jejímu řešení, všechny subjekty poskytující VPS, nejen NNO, by měly mít jednotný systém financování ? – ten nejjednodušší ☺ , zároveň požadujeme víceleté financování

Sekce „Zapojení NNO do strukturálních a předvstupních fondů EU“

- podporovat ustavení sítí/partnerství pro přípravu společných projektů a využívat existujících příkladů dobré praxe
- NNO potřebují i rozdělování malých grantů – řádově v desítkách či stovkách tisíc Kč, podporujeme vznik takových organizací/systémů, které by přerozdělovaly finance ze SF
- NNO stojí o mechanismus včasného a srozumitelného informování o příležitostech pro neziskový sektor ze SF ze strany veřejné správy
- grantová schémata nadací a veřejné správy na krajské i místní úrovni by měla respektovat možnosti kofinancování projektů NNO na SF
- podporujeme vznik krajských mezisektorových partnerství pro optimální využívání prostředků ze SF, NNO by měly iniciovat vznik těchto partnerství
- NNO musí mít dostatek kvalitních projektů, vytvářet zásobárnu „nabídky“
- vyzýváme vládu a kraje, aby vyjednaly s ČMZRB anebo jinou bankou poskytování zvýhodněných úvěrů pro kofinancování projektů NNO ze SF (obdobu podnikatelských programů START, KOOPERACE atd.)
- vytvořit program pro úhradu/snížení úroků půjček na realizaci projektů NNO na SF
- doporučujeme NNO investovat do expertů, kteří budou školeni na přípravu projektů na SF, například prostřednictvím krajských vzdělávacích aktivit
- krajské úřady i resorty by měly vyzvat NNO k včasnému předložení projektových záměrů jednoduchou formou
- je potřeba vytvořit indikátory, nakolik NNO byly úspěšné ve SF a proč
- je potřeba vyzvat české NNO k přípravě projektů „sociální ekonomiky“
- delegování zástupců neziskového sektoru do partnerských orgánů (neziskový sektor by měl vytvořit metodiky nominačního procesu + povinnosti zástupce NNO v partnerském orgánu) – pro koho bude závazná ?
- NNO by měly být aktivní v připomínkování materiálů pro delegované zástupce
- resorty na regionální, lokální úrovni by měly vědomě spolupracovat i na přípravě projektů mezi sebou

Sekce „Partnerství NNO a veřejné správy při rozvoji občanské společnosti“

Vzájemná informovanost
Komunikace
Etika

Doporučujeme delegovat zástupce NNO do komisí a výborů R a Z krajů prostřednictvím krajských konferencí NNO.

Doporučujeme samosprávě zřídit Výbory pro neziskový sektor při krajských zastupitelstvech – výbor bude složen z dotčených zástupců NNO ve výše popsanych poradních orgánech

Konference jmenuje pracovní skupinu (zástupci workshopů) pro jednání s RV NNO pro projednání závěrů a dalšího postupu

V. Budoucí možnosti čerpání prostředků z fondů EU ve vztahu ke státním dotacím

Ing. Jan Gregor, Ministerstvo financí ČR

„Dobré dopoledne, dámy a pánové, já mám pro vás několik zásadních sdělení. Pro jistotu bych zopakoval roli Ministerstva financí ČR v čerpání Strukturálních fondů EU, potom bych se zmínil o harmonogramu, popř. v jaké fázi se v současné době nacházíme, je třeba zmínit i často diskutovanou otázku možnosti čerpání od 1. ledna 2004 a potom něco málo k metodice finančních toků.

Ministerstvo financí má svou hlavní roli v tom, že hlídá jednotlivá resortní ministerstva, aby prostředky EU byly utráceny v souladu s evropskou legislativou. Jak určitě všichni tušíte, a jak jsme se přesvědčili i na programu SAPARD, tak správa evropských peněz je opravdu složitější, nežli správa národních dotací. Samozřejmě zajišťujeme tok evropských peněz, zajišťujeme certifikaci výdajů jednou za čtyři měsíce, a pak samozřejmě žádáme i finální platby z účtu EU na konci programového období. Samozřejmě jsme pořád ve fázi programování a předpokládám, že do poloviny listopadu by měly být dojednány i veškeré programové dokumenty.

Každý resort, každý řídicí orgán, musí v současné době finalizovat přípravu svých operačních dokumentů, operačních manuálů atd. Tato fáze by měla být ukončena podle původních harmonogramů do konce září nebo října. Po této fázi přípravy operačních manuálů přijde fáze, kdy interní audit příslušných resortů musí zhodnotit, zda tento systém splňuje evropskou legislativu. Tato fáze by měla končit koncem roku a v rámci programu Phare máme nachystaný projekt na audit řídicích systémů strukturálních fondů a tento projekt bude zahájen v prvních měsících příštího roku.

Další věc, kterou jsem chtěl zmínit, je možnost čerpání od 1. ledna 2004, což je věc, kterou nám umožňuje přístupová smlouva. Některé podmínky klade EU a některé podmínky budeme mít my dodatečně na MF. Naše podmínka je, že čerpání prostředků strukturálních fondů nemůže být na daném resortu zahájeno, dokud se interní audit nevypraví, že resort je připraven, a dokud se neujistíme, že tento interní audit připravenosti byl vykonán pečlivě a v celkovém rozsahu. Druhá podmínka je existence plně sladěného Zákona o zadávání veřejných zakázek. Toto je jedna ze závažných překážek čerpání ze strukturálních fondů. Pak samozřejmě hlavní podmínkou je, aby operační programy byly projednány do konce tohoto roku a my z našeho pohledu trváme na tom, aby EK nám dala jakýsi formální dopis, formální souhlas, že naše programové dokumenty jsou v pořádku a že k 1. 5. 2004 bude Komise připravena publikovat rozhodnutí o schválení těchto programových dokumentů.

Čili to byly podmínky čerpání od 1. 1. 2004, samozřejmě podmínkou je dostatek spolufinancování již od počátku roku, ale tam v zásadě nevidím problém, protože rozpočet funguje od začátku roku, takže prostředky jsou tam nachystány a jsou k dispozici po celý rok, zatímco evropské peníze přijdou nejdříve po vstupu ČR do EU.

Jak jste možná již zaslechli, nebo jste se už mohli seznámit s metodikou finančních toků Strukturálních fondů EU a Kohezního fondu a samozřejmě kontrolou těchto prostředků, tak tato metodika byla vzata na vědomí vládou, protože tato otázka je plně v kompetenci ministra financí. Je to materiál, který už byl vlastně jednou upraven a další úpravy nás ještě čekají. Centrálním platebním orgánem je MF, resp. Odbor národního fondu, který má na starosti všechny předvstupní nástroje a nově také Strukturální fondy EU a Kohezní fond. Máme na starosti certifikaci, kterou jsem zmínil, což je v podstatě ověření výkazu, který nám dají řídicí orgány, či jakási finanční kontrola, systémové prověření, zda řídicí orgány fungují správně v souladu s legislativou EU.

Otázka, která vás určitě velmi zajímá, je dlouho diskutovaná možnost poskytování zálohových plateb z rozpočtu EU, resp. z těch prostředků, které má platební orgán k dispozici na účtech v ČR. Tam MF rozhodlo, že zálohové platby se rozhodně neposkytují, s určitými výjimkami, k tomu se ještě vrátím. Ten důvod je jediný. Objem prostředků v ČR je velmi omezen a pokud bychom zálohové platby z rozpočtu EU vyplatili konečným příjemcům, tak bychom mohli ohrozit celkovou implementaci programu, protože trvá 2 – 3 měsíce, než dodatečné peníze dostaneme z Bruselu. Toto je náš obecný přístup, po dlouhých diskusích i s MPSV i s RVNNO jsme do metodiky, která byla v poslední verzi schválena vládou, zakotvili podmínku, že zálohové platby se mohou ve výjimečných případech řádně odůvodněných poskytovat v rámci operačního programu rozvoje lidských zdrojů a zejména neziskovým organizacím. Toto si myslím, že je posun, který by vás měl potěšit.

Další důležitou věcí je, že jednotlivé resorty mají volné ruce, aby se rozhodly, kdy uvolní české peníze, českou část financování ze státního rozpočtu. Každý resort může tedy v okamžiku schválení projektu uvolnit národní spolufinancování a to je určitě dobrý základ pro to, aby cash-flow projektu fungovalo. V případě, že se resort účastní 20 nebo 30 %, je to, co může konečný příjemce obdržet v podstatě ihned. Je zde i otázka grantových schémat, to se ale netýká širšího okruhu NO. V tom případě, kdy by se NO chtěla zapojit do

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

grantového schématu nebo do Globálního grantu, tak musí prokázat svojí finanční samostatnost. To je přímá podmínka evropské legislativy, kterou nemůžeme obejít.

Doufám, že jsem vystihl všechny body, které jsou pro vás nejdůležitější a jsem připraven zodpovědět vaše dotazy. Pokud by na ně nebyl prostor zde, tak na emailové adrese jan.gregor@mfcf.cz se vašich dotazů zhostíme. Děkuji za pozornost.“

Ing. Tomáš Kreuzer, Ministerstvo zemědělství ČR

„Dámy a pánové, děkuji za slovo. Můj příspěvek bude víceméně informativní, možná trochu exaktní, budu se snažit být velmi stručný. Vystoupení bych charakterizoval asi takto:

Partnerství mezi institucemi resortu zemědělství a venkova, které se vyvíjelo v uplynulých 12 letech, doznalo určitého stavu, který je možné nazvat optimálně možným. Vztah podnikatelské, v závorce mám sponzorské, státní a správní sféry teprve čeká asi na své lepší časy. Lze očekávat, že se vstupem ČR do EU se situace pozitivně změní. Bude totiž možné v této sféře, na tomto poli, čerpat nebo využívat určitých nástrojů, které budou nově k dispozici, včetně významného posílení finanční složky. Ten spor je zcela evidentní mezi Ministerstvem financí a našim ministerstvem, mezi našimi resorty, protože tam jedno ministerstvo si myslí, že máme moc, my si myslíme, že máme málo, což je naprosto legitimní.

Tady už zaznělo, že nejvýznamnějším nástrojem bude možnost čerpat tzv. Strukturální fondy EU, pro zemědělství je to Evropský zemědělský záručně orientační fond, který má za úkol financovat až 50% příspěvku z rozpočtu EU.. Vzájemná užší provázanost jednotlivých institucí bude systémově daná, protože ten systém si sám vygeneruje bližší spolupráci. V neposlední řadě je to pak aplikace závěrů reformy společné zemědělské politiky, což je základní rámec podnikání jak v podnikatelské, tak v neziskové sféře v prostředí zemědělství a především v prostředí venkova.

Jako příklad využití strukturálního fondu bych uvedl dva strategické dokumenty, které ministerstvo zemědělství zpracovává v současné době proto, aby tyto finance byly optimálně využity co nejlepším způsobem. Je to především horizontální Plán venkovského rozvoje, což jsou v podstatě nárokové platby, nárokové finanční zdroje, které mají za úkol především podpořit a vyrovnat handicapy tzv. znevýhodněných oblastí, a eliminovat negativní vliv činnosti zemědělců na životní prostředí, tzv. agroenviromentální opatření, apod. Druhý, a ten je zajímavější z hlediska neziskové sféry, je tzv. Operační program, který je nenárokový, má nenárokové zdroje, na tyto dotace si každý subjekt, budoucí příjemce, musí zpracovat svůj vlastní projekt na základě daných témat a na základě daných určitých priorit a opatření, která tento strategický dokument obsahuje. Zároveň navazují na informaci zástupce nebo delegáta nebo mluvčího pracovní skupiny C, který jasně už vymezil a velmi dobře charakterizoval úlohu NNO pro utváření nadací nebo občanských sdružení pro zpracování projektů pro venkovské podnikatele, pro venkovské budoucí příjemce, apod.

Jako příklad bych zmínil jedno podopatření v rámci operačního programu, které je velmi zajímavé z pohledu budoucího uplatnění na venkově a to je tzv. Leader+. Není to předvstupní fond, je to fond, který bude plně aktivován až v období po vstupu ČR do EU a jeho hlavní zaměření je využití pro venkovské nadace, využití různými občanskými sdruženími na venkově, obecně prospěšnými společnostmi apod. pro obnovení venkovských dědictví, venkovských řemesel, starých nebo zaniklých aktivit, které z mnoha důvodů dneska v jakémsi „mrtvém“ venkově je třeba znovu oživit, znovu obohatit a znovu postavit na nohy. Pro toto je tento fond velice vhodný a vidíme tam velmi významné uplatnění. Operační program sám vygeneroval konkrétní spolupráci NNO se státní a veřejnou správou, ve smyslu účasti zástupců NNO v Národním monitorovacím výboru.

Všichni hráči na poli resortu zemědělství a venkova jsou zainteresováni svou účastí minimálně 1 zástupcem v Monitorovacím výboru pro kontrolu a hodnocení optimálního využití prostředků právě v rámci projektů operačního programu na venkově. Jejich činnost je kontrolní, upravují programový dodatek operačního programu, schvalují návrhy na změnu obsahu rozhodnutí komise o výši příspěvku v rámci každého projektu, schvalují výroční a závěrečné zprávy. Čili jsou v centru dění dohledu na optimální využití prostředků ze strukturálních fondů.

Dále bych se zmínil o tom, co v současné době ministerstvo zemědělství činí pro NNO. Před třemi lety byl vypsán dotační titul v rámci zásad dotační politiky Ministerstva zemědělství, tzv. 10D, který jasně vymezil pravidla pro budoucí příjemce a vygeneroval některé vhodné budoucí příjemce, pro integraci své činnosti do evropských struktur. Jedná se především o Agrární komoru, jedná se o Zemědělský svaz, jedná se o Asociaci soukromých zemědělců, jedná se o Sdružení mladých farmářů a podnikatelů, jedná se o Potravinářskou komoru, o Sdružení vlastníků lesů, apod. Tato dotace v celkové roční výši 9 mil. korun je rozdělena na 6 subjektů, které se dostaly do toho úzkého hrdla výběru budoucích recipientů. Jsou to rozhodující hráči na poli NO v resortu zemědělství a je možno říct, že tato dotace velmi výrazně pomohla integraci, otevření kanceláří těchto

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

nevládních organizací v Bruselu, v Dublinu, eventuálně ve Štrasburku. Velmi výrazně pomohla při úhradě členských poplatků, které nejsou malé v těchto institucích, velmi výrazně hradila náklady spojené s účastí subjektů na evropských setkáních těchto institucí, apod.

V současné době se vede na ministerstvu diskuse, jak tato forma podpory bude pokračovat, protože na základě technických konzultací s Bruselem vyplývá, že tato forma, která je jednoznačně daná národní dotační politikou, není v souladu se strukturou a s tzv. Národními podporami EU, čili budeme muset hledat jakousi náhradní formu podpory tohoto typu, než budou jmenované subjekty schopny samy se etablovat v evropských strukturách zcela samostatně na základě už daných a platných pravidel, která přinese vstup do EU.

Velmi zásadní je účast NNO rovněž v přípravách mandátů pro experty, kteří za MZem. začínají jezdit do Bruselu do řídicích výborů, do pracovních skupin EK. Jsou to víceméně odborné expertízy, odborné mandáty, a je to i běžná praxe ve státech EU, že pro každou komoditní oblast (protože v EU je zemědělství rozděleno především po komoditách zemědělských produktů) je ustavena jakási skupina, která tvoří mandát na národní úrovni, která poté doporučuje expertovi, který je mluvčím v řídicím výboru, aby zastával to či ono stanovisko a v podstatě činnost expertů NNO v této budoucí činnosti je naprosto nezastupitelná. Významnou možnost skýtá rovněž aplikace závěrů reformy společné zemědělské politiky, možná víte někteří z vás, kteří máte kontakt se zemědělstvím, že letos v červnu v Lucemburku byla reformována velmi významně společná zemědělská politika, což je obrovská škála různých forem podpor a možností, které se budoucím recipientům financí v zemědělství nabízí.

Z tohoto pohledu je možná aktivní účast NNO v utváření nové tzv. poradenské činnosti, tzv. faremní poradenství, což je jeden z atributů reformy společné zemědělské politiky a bude sloužit pro přímé poradenství přímo subjektům zemědělských producentů tak, aby se lépe orientovaly ve složitých administracích některých požadavků na finance. Čili to je velmi významná výzva pro uplatnění expertů NO, eventuálně, už tady zaznělo, účelový vznik nadací nebo institucí na venkově, které tuto činnost budou za dotace EU zcela jednoznačně provádět. To je tedy asi tak výčet budoucích možností.

Jenom pro vaši informaci, na webových stránkách MZem. jsou už vyvěšeny tyto dva strategické dokumenty, jsou to obrovské materiály, které mají stovky stránek a je třeba, aby NNO se začaly s těmito materiály seznamovat, aby se začaly nacházet v možnostech, tématech, doporučeních a prioritách těchto materiálů. Je třeba říci, že v současné době jsou v Bruselu na jakémisi evaluačním řízení, kde připomínky očekáváme do konce letošního roku a pak by finální stanovisko mělo být zřejmé a pro veřejnost zcela dostupné. Co je třeba v současné situaci asi změnit je především rychlá a úspěšná aplikace všech aspektů, které v zemědělství přinese usazení systémů společné zemědělské politiky, aby bylo možné velmi rychle a hladce, pokud možno, čerpat budoucí finance, za druhé je to kapitálové posílení zemědělských a venkovských podnikatelů, jakožto budoucích sponzorů, protože to je běžná praxe ve státech EU a nevidím důvod, proč by to mělo být u nás jinak, a sjednocení postupů stavovských NNO v resortu zemědělství v jakémisi užším vztahu. Je to opět očekávaný trend, který bude automaticky vygenerován událostmi, které jsem vyjmenoval. To je z mé strany v tuto chvíli všechno, čekám na dotazy, pokud budu schopen na ně odpovědět, pokusím se o to. Děkuji za pozornost.“

Marek Jetmar, Ministerstvo pro místní rozvoj

„Dobrý den, dámy a pánové, rád bych uvedl, že jsem velmi potěšen, že jsem byl pozván k tomuto vystoupení, na tuto konferenci a jsem potěšen o to více, že zde vidím řadu zástupců, se kterými osobně prostřednictvím MMR jednám, a se kterými spolupracujeme např. i v rámci platformy pracovní skupiny NNO a regionální rozvoj. Velice krátce bych se vrátil k formám participace nebo kooperace NNO s MMR, respektive s jejich účastí na přípravě dokumentů v rámci regionální politiky, resp. strukturální politiky EU.

Samozřejmě probíhaly konzultační procesy k jednotlivým představním nástrojům a možná stojí za zmínku, že poslední nedávný konzultační proces, do kterého byly zapojeny NNO, skončil v průběhu března. Zde jsme úzce spolupracovali s představiteli krajů. Dále samozřejmě neziskové organizace aktivně přispívaly při tvorbě Národního rozvojového plánu ČR a při přípravě Operačních programů, zde mám tedy především na mysli Společný regionální operační program (SROP). Co se týče dalšího vývoje, týkajícího se naší participace na čerpání prostředků ze strukturálních fondů, pouze bych doplnil kolegu z Ministerstva zemědělství. Samozřejmě, bude se jednat o účast NO v jednotlivých monitorovacích výborech, v případě SROP monitorovacího výboru na úrovni centrální, na úrovni ministerstva, v případě jednotlivých podvýborů, které budou na úrovni regionů soudržnosti. V neposlední řadě samozřejmě NO budou využívat prostředků ze Strukturálních fondů.

Já bych se pouze krátce zmínil o problémech týkajících se prohloubení spolupráce a dalších možností v rámci realizace politiky regionálního rozvoje, příp. politiky strukturální. V současné době se neustále naráží na problém: nezisková organizace – je to srozumitelný partner pro zástupce veřejné správy nebo není? Co se týče

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

otázky legitimacy, legality. Legimititu získají zástupci NNO pouze tím, že budou nominováni zespoda. Je to to, o čem jsme hovořili, a co je evergreenem již delší dobu. Co se týče legality, je zde otázka upravení pozice participace NNO v rámci veřejné správy, případně v rámci jednotlivých organizací ve veřejné správě. Toto může být upraveno nejenom nějakými zákonnými normami, ale může to být upraveno i podzákonnými normami, tzn. v rámci organizačních řádů.

Mám zde jednu iniciativu, která se pak bude týkat MMR. My jsme naráželi při konzultačních procesech na problém operability. Řada věcí se měnila velice často, bylo to spojeno s podněty ze strany EU, bylo to spojeno s podněty ze strany krajů, s informacemi, které přicházely i z jiných resortů, ale bohužel nerozvinutost struktur ze strany NNO do určité míry hendikepovala tento sektor a bránila tak určitým procesům, které by napomohly většímu zapojení.

Zatím jsme hovořili o participaci, která byla spíše podmíněna přípravou na zapojení do strukturální politiky a jsem velice rád, že zde zástupce NO se zmínil i o problematice partnerství, resp. vytváření teritoriálních paktů na místní úrovni. Jedná se o trochu jiný nástroj nebo o trochu jiný pohled na zapojení NO. Z hlediska metodiky nebo i zkušeností, které mají jednotlivé členské země EU, případně OECD, se v podstatě jedná o určitý nový nástroj, jakým zefektivnit fungování veřejného sektoru, příp. veřejné správy, a z tohoto úhlu pohledu se jedná opět o veřejnou správu. Tzn. že v případě, že se vytvářejí určité rady, které koordinují aktivity veřejného sektoru, ať už státní, resp. místní samosprávy, jsou-li tam zástupci veřejných univerzit, jsou-li tam zástupci hospodářských komor, sociálních partnerů NO, - z tohoto úhlu pohledu se opět jedná o určitou formu veřejné správy. V řadě zemí jsou tyto organizace ze strany státu cíleně vytvářeny, jsou v některých státech i přímo finančně podporovány, mají určité právo na daňové výnosy.

V našem případě stojí před námi otázka, zda-li něco podobného v ČR vytvářet a na jakých úrovních. Je zřejmá úroveň krajská, ale jaká by byla ta úroveň nižší, tak, aby tato partnerství byla a efektivní a napomohla realizaci regionální politiky, příp. strukturální politiky, příp. i sociální politiky. Partnerství se právě v zemích OECD orientuje právě na lepší realizaci rozvojových politik a lepší zacílení politiky sociální.

Nyní bych vám rád sdělil některé nové informace týkající SROP, neboť jsem byl pověřen odborem řídicího orgánu SROP, abych vás informoval o aktuálních změnách, které se dotkly tohoto operačního programu. SROP na doporučení EK doznal určitých změn, počet priorit byl snížen na 4, NNO se týkají 3, bezprostředně pak 2. Krátce bych uvedl priority a konkrétní opatření, přes která mohou NNO čerpat prostředky ze Strukturálních fondů.

V rámci priority druhé, která je zaměřená na rozvoj dopravní infrastruktury a komunikační infrastruktury je to opatření číslo 2.2, které se nazývá Rozvoj komunikačních a informačních technologií v regionech, kdy toto opatření je zaměřeno na řešení podpor aktuálních investičních projektů v oblasti informačních a komunikačních technologií pro regionální místní a veřejnou správu a obyvatelstvo. Zahrnuje podporu aktivit spojených s veřejným přístupem k informačním technologiím, na internet, v knihovnách, komunitních centrech, ve školách, zajištění napojení pro místní správu. Zde tedy výslovně za konečné příjemce jsou označeny NNO. Dalším důležitým opatřením nebo určitě pro vás zajímavým bude opatření číslo 3.1, které se nazývá Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v regionech a toto opatření bude zaměřené na podporu individuálních investičních projektů v oblasti celoživotního učení a sociální integrace. Třetím nejdůležitějším opatřením, ve kterém se předpokládá široké zapojení NNO, je podpora sociální integrace v regionech. Jedná se o opatření, které je zaměřené na podporu širokého spektra aktivit sociální integrace na místní či regionální úrovni. Neinvestiční podpora bude orientovaná na příjemce služeb, na různé znevýhodněné skupiny obyvatelstva a na následné řešení prevence vzniku těchto skupin. Jedná se o klasické skupiny, které bývají postiženy sociální exkluzí, etnické a národnostní menšiny, zdravotně postižení občané, mladiství, atd. Tato opatření bych pokládal za pro vás nejzajímavější a budou asi i nejdůležitější. Pokud máte nějaké dotazy, budu-li vědět, tak rád odpovím. Děkuji.“

Mgr. Petra Francová, Ministerstvo práce a sociálních věcí

„Dobrý den. Já se pokusím být stručná, ale musím uvést alespoň několik základních informací. MPSV je řídicím orgánem pro 3 programy. Je to Operační program rozvoj lidských zdrojů, Jednotný programový dokument pro cíl 3 pro hl.m.Prahu, a Iniciativa společenství EQUAL. Programy jsou spolufinancované z Evropského sociálního fondu a vycházejí z jednoho referenčního rámce politiky pro podporu lidských zdrojů z ESF v celé ČR. Řeknu vám stručně něco k současnému stavu přípravy programové dokumentace.

Operační program i JPD pro cíl 3 byly v lednu 2003 schváleny vládou, počátkem března byly zaslány spolu s první verzí programových dodatků Evropské komisi do Bruselu a v současné době probíhají negociace s Komisí. Včera proběhlo první kolo těchto jednání. V návaznosti na tato jednání budou do poloviny listopadu provedeny úpravy těchto programů a doplnění těchto dokumentů a zaslány komisi. Tyto dokumenty

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

zpracováváme v tuto chvíli přímo v anglické verzi, protože není čas to dělat nejdříve česky a pak to překládat, takže co se týče dostupnosti těchto dokumentů v češtině, předpokládáme, že to bude začátkem prosince. Ještě se zmíním stručně o EQUAL. Je to program, který podporuje národní spolupráci při prosazování nových inovativních prostředků v boji proti všem formám diskriminace a nerovnosti na trhu práce.

Na půdě neziskového sektoru probíhá řada školení a máme signály, že ne všechna tato školení poskytují informace, které jsou aktuální. Programové dokumenty se stále ještě dopracovávají a nejsou definitivní, takže i informace, které máte možnost na školeních získávat – ne vždy jsou konečné a správné. Jakmile budeme mít dokončené tyto programy a dokončené metodiky, tak sami začneme sérii školení i pro NNO a chceme vyškolenit školitele, kteří by opravdu tyto programy dobře znali a předávali by informace spolehlivé.

Ještě se vrátím k iniciativě EQUAL. Ta má harmonogram samostatný, je to o něco časově posunutě proti těm dvěma předešlým programům. Teď byl poslán do Bruselu k projednávání tento dokument a bude v podstatě schválen v květnu 2004, takže jeho realizace bude pozdější.

Jakým způsobem se podílejí zástupci NNO na přípravě těchto programových dokumentů. Jsou zastoupeni ve stávajícím monitorovacím výboru Programu rozvoje lidských zdrojů, který dohlíží na přípravu těchto programových dokumentů. Zástupce neziskového sektoru je také členem pracovní skupiny pro programování těchto programů a v pracovní podskupině pro jednotný programový dokument. NNO měly možnost se vyjádřit i k Operačnímu programu v rámci veřejného projednávání SEA, což je strategické hodnocení vlivu operačních programů na životní prostředí a JPD byl připomínkován ze strany NNO. Zde je na místě ještě říct jednu věc. NNO budou podporovány v podstatě standardním, stejným způsobem jako všichni potenciální žadatelé a není možné vytvářet nějaké speciální zvýhodňující podmínky pro NNO jako takové, protože ten proces musí poskytovat stejné podmínky všem a není možno zvýhodňovat nějakou skupinu žadatelů.

Zmínila bych zde ještě to, že v rámci obou programů, Operačního programu i Jednotného programového dokumentu, jsou možnosti zapojení NNO velmi široké, většinou jako poskytovatelů služeb v oblasti zaměstnanosti, sociální a vzdělávací oblasti. Jako příklad konkrétních aktivit mohu uvést grantová schémata na vzdělávání pracovníků sociálních služeb a na zavádění standardů kvality sociálních služeb a jejich hodnocení. Také na podporu samotného fungování NNO je určen v obou programech Globální grant, který umožní zkvalitnit a zefektivnit řízení NNO. A mám pro vás dobrou zprávu, protože negociační mandát EK nezpochybnil institut Globálního grantu, přestože zpočátku nebylo jasné, jak to dopadne.

Jak vyplývá z aktuální verze Operačního programu a jeho dodatku, NNO jsou navrženy jako koneční uživatelé prakticky ve všech opatřeních, výjimkou je opatření 3.2, které je zaměřeno na podporu terciálního vzdělávání, výzkumu a vývoje. V rámci JPD pro cíl 3 jsou NNO uvažovány jako jedni z konečných příjemců téměř ve všech opatřeních, opět vyjma těch, která jsou určená podnikatelskému sektoru, což je opatření 4.1 – adaptabilita a podnikání a 4.3 – cestovní ruch. Zapojení NNO do iniciativy EQUAL je rovněž předpokládáno formou participace na realizaci projektů v rámci tzv. rozvojových partnerství.

Teď bych se ještě zmínila krátce o financích, které vás zajímají nejvíce. Národní spolufinancování pro jednotlivá opatření je zajištěno na resortní úrovni a v rámci JPD 3 se podílí na národním spolufinancování také Magistrát hl.m.Prahy. Program EQUAL bude spolufinancován ze strany MPSV. Co se týče toho, jestli bude při přípravě rozpočtu udrženo toto národní financování, to samozřejmě v tuto chvíli nemůžeme sto procentně zaručit, že to tak dopadne, až bude rozpočet schválen, ale doufáme, že ano. Pro nás je to prioritou, v rozpočtové kapitole MPSV je to navrženo. Ještě bych se chtěla zmínit o spolufinancování ze strany NNO. To, co je v současné době uváděno v programech, se netýká přímo procentního podílu spolufinancování neziskovek, to bude ještě upřesněno, protože my tam máme stanovené spolufinancování ze soukromých zdrojů za celé opatření pro všechny budoucí potenciální uživatele. Jsou v tom třeba systémové projekty, kde nebude vyžadováno spolufinancování ze soukromých zdrojů vůbec nebo jsou v tom naopak podnikatelské organizace, které budou muset přispívat podle zákona o veřejné podpoře a výše jejich procentního spolufinancování bude teprve určena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a v tuto chvíli pracujeme pouze s odhady. Co se týče konkrétní výše soukromého spolufinancování, bude to teprve určeno a počítáme spíše s nějakým motivačním procentem. Budeme se snažit, aby to nebyla nějaká bariéra pro NNO v účasti. Jinak platební mechanismus je v současné době ještě projednáván.

MPSV vedlo intenzivní jednání s MF o umožnění zálohových plateb z ESF, což se nám podařilo právě pouze u ESF. Tato možnost byla zahrnuta do metodiky finančních toků, avšak pouze ve výjimečných a řádně zdůvodněných případech. Povedeme s MF ještě další jednání, kde bude zpřesněn systém poskytování záloh pro NNO. Jde o to, aby se našel nějaký rozumný kompromis, aby nebyl příliš administrativně náročný způsob rozhodování o tom, komu se zálohy poskytnou a neposkytnou, ale na druhou stranu, aby tam byla nějaká garance, že ta konkrétní NNO, která zálohu dostane, bude schopna dostát svým závazkům.

Ještě bych se zmínila o vyhlášení grantových schémat. V podstatě v tuto chvíli předpokládáme, že k vyhlášení dojde tak kolem poloviny roku 2004. Ten termín neberte jako závazný a u Iniciativy EQUAL bude vyhlášení první výzvy pravděpodobně v posledním čtvrtletí roku 2004. Co se týče tzv. technické pomoci, to jsou peníze, které jsou určeny k tomu, aby tyto programy mohly dobře fungovat, aby se zabezpečilo jejich fungování. Budou se z těchto peněz financovat informační a propagační akce, příručky dobré praxe a poradenství pro

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

předkladatele při přípravě žádostí v operačním programu bude fungovat tato technická asistence i na regionální úrovni a bude vypsáno výběrové řízení pro organizace, které by tuto asistenci regionálně poskytovaly. Něco podobného bude i v Praze pro JPD.

Co se týče hodnocení projektů, tak hodnotící kritéria budou specifikována v rámci přípravy operačních manuálů, na které teď pracujeme, budeme to diskutovat i s partnery a odsouhlasí je monitorovací výbor, který vznikne. Každý program bude mít svůj monitorovací výbor, budou tam i zástupci neziskového sektoru. Hodnotící kritéria budou postihovat následující okruhy. Jednak půjde o relevanci obsahu projektu, takže v Operačním programu, i v tom pražském, půjde o to, aby byly vystiženy potřeby regionu. Bude se posuzovat navržená metodika realizace projektů, soulad s politikami Společenství, kvalita realizačního týmu a rozpočet projektu. Musím ještě říci, že žádné typy žadatelů nebudou zvýhodňovány a hodnotící systém bude posuzovat relevanci obsahu a kvality návrhu.

Ještě bych se na závěr zmínila o několika dotazech, které zde vznesl pan Pelcl. OP a JPD 3, co já vím, tak nebyly zveřejněny na webových stránkách MPSV. Tyto programy se teprve teď budou dopracovávat a jak jsem říkala, k dispozici budou nejdříve až začátkem prosince. Co se týče úprav, tak samozřejmě NNO o tom informovány budou. Myslím, že co se týče změn v Operačním programu rozvoje lidských zdrojů, tak o tom informování jste, tam došlo ke sloučení několika opatření v prioritě 3 a prioritě 4. V rámci projednávání Národního rozvojového plánu tam jsou hlavní změny, ostatní jsou již pouze dílčí. V JPD pro Cíl 3 dojde k tomu, že opatření, a je to i samostatná priorita na rovné příležitosti, priorita 5 přejde pod prioritu 2, ale nezasáhne to program, co se týče obsahu, výrazně. Spíše dojde k tomu, že se to přizpůsobí Operačnímu programu pro rozvoj lidských zdrojů. Kdy budou hotové operační manuály. V současné době na nich pracujeme intenzivně, vzhledem k tomu, že zároveň zpracováváme i programy, takže je to vše děláno ve velkém časovém tlaku. První předběžná verze těchto manuálů sice existuje, ale rozhodně není v takové podobě, abychom ji pouštěli ven. Až budeme mít nějakou hotovější verzi, samozřejmě to probereme s partnery a budeme rádi, když potom získáme nějakou zpětnou vazbu i od vás. V současné době začíná testování přihlášky, tzv. benefit, a tam budeme do testování zahrnovat i nějaké zástupce NNO. Zajišťuje to pro nás NVF, protože chceme, aby přihláška fungovala, aby byla dobře sestavená. To je v tuto chvíli z mé strany vše, ráda vám zodpovím dotazy.“

Milena Černá, ředitelka Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové

„Děkuji za slovo. Dovolila bych si jenom poznamenat, že zde nezastupuji VDV-Nadaci Olgy Havlové, ale SKOK a potažmo i tak trochu RVNNO, protože si vám předložím citovat z dokumentu, který schválila vláda a který navazuje na Zákon o rozpočtovém určení daní.

Po dva roky probíhala diskuse mezi RVNNO a jejími výbory a vládou o tom, kolik z dotací, které byly poskytovány občanským sdružením v předchozích obdobích, budou ministerstva převádět na kraje. To byl poměrně dost důležitý úkol a poměrně důležitý zdroj finanční. Já vám to přečtu z předkládací zprávy, abyste měli tuto informaci.

MŠMT převádí v rámci rozpočtového určení daní krajům 4 mil. korun v programu sociální prevence. MPSV převádí 403 mil. korun na dotace pro NNO na místní úrovni. MV nepřevádí v oblasti dotací NNO nic. Ponechává si 10 mil.korun na dotace občanským sdružením v oblasti Podpory dobrovolnické služby. Další dotační program administrovaný MV, tj. Program prevence kriminality, zůstává jako položka v kapitole státního rozpočtu. Stejně tak nepřevádějí nic z objemu finančních prostředků, které jsou poskytovány jako dotace NNO sdružujícím dobrovolné hasiče. MŽP nepřevádí v této oblasti nic. MMR nepřevádí nic, ale jeho dotační objemy pro NNO byly velmi malé. MZem. nepřevádí v oblasti dotací NNO nic. MK převádí krajům 150 mil. korun týkající se především movitých a nemovitých kulturních památek, to bude mít zčásti vztah i k NNO, ale nepřevádí nic z kulturních aktivit, kam NO hlavně spadají. MZdr. nepřevádí nic, ponechává si 180 mil. na podporu nadregionálních aktivit NNO a žádný z odborů nehodlá příslušné finanční prostředky decentralizovat. MF v rozpočtu zůstávají prostředky určené na státní protidrogovou politiku, integraci romské komunity, program prevence kriminality a dotace na obnovu technické základny sportovních NNO. Všechny tyto programy mají vztah k aktivitám NO.

Protože jsem neuvedla čísla, která jednotlivá ministerstva před tímto jednáním rozdělovala NNO z centrální úrovně, chci jenom říci, že zhruba, zprůměrováno, to co jste slyšeli představuje 20% celkových finančních prostředků dotací občanským sdružením, která mají ministerstva úmysl převést na kraje. Děkuji za pozornost.“

VI. Zhodnocení dosavadní činnosti a perspektiv Rady vlády pro nestátní neziskové organizace

JUDr. Hana Frištenská, tajemnice Rady vlády pro NNO

Nejdříve něco o minulosti:

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace je poradním orgánem vlády pro obecné otázky neziskového sektoru. Byla zřízena v roce 1992 jako Rada pro nadace a v roce 1998 byla transformována na výše uvedený poradní orgán. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace byla dosud umístěna jako většina poradních orgánů vlády v systému Úřadu vlády ČR. Výhodou tohoto umístění je dobrá možnost budovat "horizontální" platformu k meziresortní spolupráci. Také to znamená do značné míry přímý a bezprostřední tah na vládu. Její nevýhodou však je nedostatek výkonných pravomocí, což je způsobeno nejen tím, že je poradním orgánem vlády, který byl založen pouze usnesením vlády (nikoliv zákonem), ale také jejím umístěním na Úřadu vlády, který podle kompetenčního zákona v podstatě nemá výkonné pravomoci.

První etapa práce Rady:

První etapa práce Rady probíhala v letech 1996 až 2001, kdy Rada ukončila plnění následujících úkolů:

- **Provedla rozdělování finančních prostředků vyčleněných pro Nadační investiční fond.**
- **Iniciovala vznik veřejného informačního systému o NNO v rámci státního systému CEDR - uvedení do zkušebního provozu v průběhu druhého pololetí 2001.**
- **Zavedla praxi zpracovávání Hlavních oblastí státní dotační politiky vůči NNO.** Pro roky 2001 a 2002 dokumenty projednala a schválila vláda. Podle nich postupují resortní ministerstva při přípravě dotačních titulů. Pro uvedené roky Rada vždy do konce června zveřejnila přehled programů všech resortů (včetně kontaktů) pro následující rok.
- **Zabývala se meziresortní analytickou činností v oblasti poskytování státních dotací NNO a zajistila jejich zveřejňování. Rozbory financování NNO ze státního rozpočtu Rada předkládala vládě v letech 1999, 2000 a 2001 a 2003.**
- **Byla platformou pro kontinuální dialog a výměnu informací mezi státem a jeho orgány a NNO** (novela zákona o nadacích, spolupráce na přípravě zákonů o spolcích, o obecně prospěšných společnostech, o veřejných sbírkách, o dobrovolné službě apod. a v podstatě všech materiálů, které byly předkládány vládě).

Konference NNO v roce 2001:

V roce 2001, který byl pro nás zlomový, jsme na konferenci NNO předložili zástupcům NNO k diskusi budoucí zaměření tohoto poradního orgánu vlády. Zadání k diskusi jsme vymezili následujícím způsobem:

"V souvislosti s dokončením rozdělení Nadačního investičního fondu, s postupující reformou veřejné správy a s ohledem na úsilí o "konstitucionalizaci" neziskového sektoru je potřebné nově specifikovat existenci, zadání, podobu a složení tohoto poradního orgánu vlády. Vznikem krajů a současně také vstupem do Evropské unie a využitím strukturálních fondů vzniká nová situace pro NNO. **Jestliže těžiště vztahů s veřejnou správou bylo dosud na úrovni ústředních orgánů státní správy** (legislativa k NNO, státní dotace z centra, budování

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

vztahů spolupráce po jednotlivých oborech) nyní se podle našeho názoru přesouvá o stupeň níže, do regionů, do krajů. Ústřední orgány státní správy budou vůči neziskovému sektoru v dohledné době několika let zřejmě vykonávat jenom omezené role, které jim určuje platná legislativa (poskytování dotací jen celostátně působícím NNO, novely některých zákonů, daňové zákonodárství, atd.). "

Z tohoto předpokladu vyplývají následující otázky:

1. Jsou témata, která by bylo potřebné řešit a přitom spojují ve své obecnosti neziskový sektor jako organický celek (nad rámec regionální nebo oborové působnosti jednotlivých organizací)?
2. Pokud taková témata existují, je možné a nutné řešit je ve spolupráci s ústředními orgány státní správy a prostřednictvím rozhodnutí vlády?
3. Je pro řešení těchto témat (vycházejí z dosavadních zkušeností) dobrým nástrojem Rada, která má podobu poradního orgánu vlády? Má význam, aby nadále existovala? Pokud ano, co si zástupci NNO představují, čemu by se měla věnovat?

Jak vypadá nová Rada - transformaci schválila vláda v březnu 2002:

35 členů - 17 NNO - 8 zástupců krajů - 9 zástupců ministerstev

Tři výbory:

- Výbor pro EU - předseda Kunderata, členů 24 (NNO 13)
- Výbor pro spolupráci s regiony - předseda Wenigerová, členů 35 (NNO 14 za každý kraj jeden)
- Výbor pro NIF - předseda Muller, členů 12 (7 NNO)
- Dvě pracovní skupiny - pro CEDR a pro Zprávu
- Jak se to schází

Konference NNO přijala tyto závěry:

Z jednání vyplynul konsensuální názor zástupců NNO, že **Rada má pokračovat ve své činnosti.**

V době od prosince roku 2001 do února 2002 připravila Rada svoji transformaci, kterou v březnu 2002 projednala a schválila vláda svým usnesením č. 283 (Návrh statutu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (a změna usnesení vlády č. 223/1998)

Konference se dohodla na následujících bodech očekávání NNO od Rady:

- **legislativa (iniciování a připomínkování k legislativě)**

novela zákona o nadacích, novela zákon o obecně prospěšných společnostech, zákon o rozpočtovém určení daní, rozpočtová pravidla, zákon o dobrovolné službě, zákon o spolecích, Občanský zákoník, zákon o církvích

- **informování (obousměrné: stát – neziskový sektor)**

Informace o finančních zdrojích

Návrh usnesení k Podpoře NNO pro využívání strukturálních fondů - systém poskytování informací o EU pro zájemce z řad NNO pro řídicí orgány

Usnesení č. 807/2003 Zpráva o NNO v ČR

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

- **úloha při kontrole (sledování) nad organizacemi a rozdělováním prostředků z NIF**

Na konci minulého roku připravil Výbor Rady pro NIF Hodnotící informaci o činnosti nadací - příjemců příspěvku z NIF v I. etapě", který v lednu 2003 projednala vláda a schválila svým usnesením č. 18.

Podobný materiál, ale týkající se již nadací - příjemců příspěvku z NIF v I. a II. etapě, připravil Výbor Rady pro NIF i v letošním roce a byl právě předložen k projednání vládě.

- **analýza financování neziskového sektoru**

Od začátku letošního roku se Rada zabývala přípravou rozboru financování NNO z vybraných veřejných rozpočtů v roce 2002, který v květnu 2003 schválila vláda svým usnesením č. 597.

- **sledovat a ovlivňovat zapojování NNO při vstupu do EU**

V posledním čtvrtletí minulého roku připravil Výbor Rady pro spolupráci s EU materiál o možnostech účasti NNO na procesu integrace ČR do EU, který vláda projednala a schválila v lednu 2003 svým usnesením č. 17.

V letošním roce Výbor Rady pro spolupráci s EU připravil materiál "Návrh podpory NNO k využívání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU a Zpráva o NNO v procesu integrace ČR do EU", který bude v nejbližší době - po projednání zásadní připomínky Ministerstva financí, týkající se možnosti zálohových plateb, předložen vládě.

- **Rada bude předkládat ministrovi návrh na krajské a oborové zastoupení neziskového sektoru v Radě**

Nově ustavená Rada má 50% zástupců NNO. TJ. 15, z toho 7 NNO z krajů.

Ve Výboru pro spolupráci s regiony jmenovaly své zástupce krajské konference a to v počtu 14 zástupců - za každý kraj.

- **prostřednictvím svého předsedy se stane připomínkovým místem otázek vztahujících se k neziskovému sektoru**

Ano - jenže jen sekretariát - Rada se schází 4 -5x ročně - využívá se stanovisek kompetentních členů Rady

- **zajišťovat meziresortní spolupráci v poskytování státních dotací**

Hlavní oblast státní dotační politiky vůči NNO pro rok 2004 projednala a schválila vláda svým usnesením č. 597

- požadovat, aby Rada byla zřízena zákonem s pravomocemi, které jí umožní účastnit se na finančních a kontrolních procesech

- navrhnout kritéria pro kategorizaci NNO

- **Rada otevře svá jednání pro veřejnost**

Vše je dostupné na internetu, na adrese www.vlada.cz . Na jednání je zván Grantis.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

- usilovat o změnu legislativních pravidel vlády tak, aby bylo neziskovému sektoru umožněno účinným způsobem ovlivňovat legislativní proces

- **hledat formy spolupráce Rady s kraji**

V první polovině letošního roku připravil Výbor Rady pro spolupráci s regiony materiál k decentralizaci části finančních prostředků určených na státní dotace na projekty NNO na úroveň krajů počínaje rokem 2004, který vláda v srpnu tohoto roku projednala a schválila svým usnesením č. 807.

Materiály, které Rada připravila a předložila k projednání vládě v roce 2002:

březen

- Návrh statutu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (a změna usnesení vlády č. 223/1998)

květen

- Návrh hlavních oblastí státní dotační politiky vůči NNO v roce 2003

prosinec

- Informace o možnostech účasti NNO na procesu integrace ČR do EU
- Návrh na změnu usnesení vlády č. 1025/2001 a Hodnotící informace o činnosti nadací - příjemců příspěvku z NIF v I. etapě

Materiály, které Rada připravila/připravuje a předložila/předloží - k projednání vládě v roce 2003:

květen

- Výroční zpráva o činnosti Rady vlády pro nestátní neziskové organizace za rok 2002
- Návrh hlavních oblastí státní dotační politiky vůči NNO pro rok 2004 a rozbor jejich financování z vybraných veřejných rozpočtů v roce 2002

červenec

- Decentralizace části finančních prostředků určených na státní dotace na projekty NNO na úroveň krajů počínaje rokem 2004

září

- Návrh na změnu usnesení vlády č. 360/1998 a Hodnotící informace o činnosti nadací - příjemců příspěvku z NIF v I. a II. etapě za rok 2002
- Návrh podpory NNO k využívání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU a Zpráva o NNO v procesu integrace ČR do EU

prosinec

- Návrh na změnu provozovatele veřejně přístupného informačního systému o NNO při Centrální evidenci dotací z rozpočtu (CEDR) Ministerstva financí

Nové úkoly:

- Zástupci NNO do monitorovacích výborů a spolupráce s nimi
- Zpráva o NNO - konec roku 2004
- Přechod informačního systému při systému CEDR jako státní zakázka NNO (během roku 2004)
- Návrh systému komunikace řídicích orgánů s NNO o EU (konec roku 2003)

VI. Postavení a role neziskového sektoru v Evropě a co může přinést členství v EU českým NNO

David Stulík, Nadace rozvoje občanské společnosti

„Dobrý den. Budu tady mít další dvě kolegyně, Ivanu Plechatou ze SKOK a Ingrid Kleinovou z Asociace PětP a Hestie. My jsme byli požádáni, abychom tady tento blok vyplnili našimi zkušenostmi, které jsme získali při mnoha aktivitách, ale především při studijní cestě zástupců českých NNO do Bruselu.

V krátkých souvislostech uvedu, jak se tato cesta uskutečnila. Byla součástí projektu, který má na starosti NROS, a který je součástí programu TRUST ve střední a východní Evropě. Cílem toho projektu je právě zvýšit schopnost českých NNO získávat finanční prostředky z EU, zapojit NNO z ČR do evropských sítí a třetí cíl je zajistit systematický a soustředěný přísun relevantních informací pro české NNO. Hlavní aktivity to jsou probíhající školení v krajích, někteří z vás se těchto školení účastní. Potom to byla ona zmiňovaná třídní pracovní stáž v Bruselu, na kterou navázal seminář v České Skalici, kde vlastně účastníci této pracovní cesty probírali výsledky a výstupy své cesty do Bruselu. Vydali jsme publikaci Průvodce fondy EU pro NNO. Další aktivita, kterou děláme, je poskytování konzultací pro NNO v evropské problematice

Dále jsou to internetové stránky „Evropská brána“ - www.ngo-eu.cz. Na uvedené internetové adrese se můžete přihlásit a jednou týdně pravidelně rozesíláme informace, co je na stránkách nového. Hlavní rubriky tady jsou právě školení NO, pak jsou tady prezentovány různé finanční možnosti z různých zdrojů EU. Také je tam rubrika Evropské sítě, pak sekce Burza, Dokumenty. Chtěli bychom mít do budoucna víc příspěvků v sekci Úspěšné projekty, zatím je tam jenom jeden, takže jestli někdo máte nápad nebo byste se chtěli zaregistrovat, můžeme se domluvit.

Z pracovní cesty do Bruselu, které se zúčastnilo celkem 38 zástupců NO, musím říct, že jsme měli opravdu pestrou škálu organizací, že jsme měli pokryty jak regionální zastoupení, byly tam zástupci krajských asociací, tak i celostátně působící organizace, včetně těch velkých hráčů, např. Člověk v tísni, ICN, CpKP, atd. Měli jsme tam velké nadace, např. i Česko-německý fond budoucnosti. Takže šlo vlastně o to, zorientovat se, co vlastně vstup do EU bude nabízet přímo jednotlivým NNO. Z Bruselu ty hlavní zprávy a sdělení, která jsme si přivezli, bylo to, na co nás všichni upozorňovali. Že jakákoli evropská aktivita NNO vždycky musí zákonitě začínat na národní úrovni. Potom je velice důležité umět se zapojit do celoevropského konzultačního procesu. Tady je veliké pole působnosti pro NNO, pro vaše názory, a je možné je sdělovat institucím EU a je tedy nutností ovládat cizí jazyky.

Důležitá je práce v evropských sítích sektorově zaměřených organizací. Dalším důležitým a příjemným poznatkem, což hodně účastníků v závěrečném hodnocení zdůraznilo, bylo že vlastně viděli, že evropské instituce jsou otevřené, že tam jsou úplně normální lidé, často i vstřícnější než na naší národní úrovni. A otevřenost a flexibilita vůči občanským organizacím není umělá, hraná, není falešná, ale je opravdová. Další poznatek byl, že na evropské úrovni není jasně vymezen pojem občanská společnost, což vede k tomu, že v každé zemi si ten pojem definují sami.

Na základě této zprávy jsme se rozhodli, že uděláme sérii doporučení, kudy by se měl ubírat neziskový sektor právě ve vztahu k evropským otázkám. A to byla aktivita, kterou jsme pak udělali v České Skalici koncem srpna, a měli jsme to rozděleno do tří oblastí. První oblast byla spolupráce českých NNO mezi sebou, o čemž se tady hodně mluví. Druhá problémová oblast, to byl český neziskový sektor a jeho vztah se státní a veřejnou správou, také se tady o tom hodně mluvilo. Třetí oblast byla české NNO a jejich postavení v EU. Tady jsme si vypíchlí čtyři podbody. Reprezentace zájmů českých NNO v Bruselu, případné vytvoření společné kanceláře, zapojení do celoevropských sítí a jakým způsobem zastupovat a hájit zájmy v EU.

K jednotlivým třem oblastem jsme během toho jednodenního semináře vypracovali sérii doporučení. V oblasti spolupráce NNO mezi sebou, tam jsme se shodli na takových doporučeních, že by bylo dobré zmapovat sítě a platformy, které už tady existují, jejich zaměření, jejich právní typy. Víceméně jsou tady už nějaké výstupy, průzkumy, které toto dělají. Potom jsme chtěli zmapovat současné strategie neziskového sektoru a padl tam návrh vytvořit jakýsi logický rámec na tento projekt. A potom v rámci monitoringu existujících sítí jakoby vydefinovat nejlépe fungující typy z těchto uskupení. A vznikla by z toho jakási situační zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR, což by mohlo být jakousi podmožinou Zprávy o občanské společnosti, která bude vznikat po Radě vlády pro NNO. V té druhé skupině, vztah neziskového sektoru a veřejné správy, právě z pohledu na výzvy spojené se vstupem naší země do EU, tak tady byl návrh zvýšit zapojení NNO do legislativního procesu. Jedna z účastnic tam přednesla návrh, nebo-li vlastně existující řešení ze Slovenska, kde je už ošetřen celý připomínkový proces pro zainteresovanou veřejnost. Detaily těchto doporučení potom najdete ve zprávě z České Skalice, kterou dáme k dispozici. Potom jsme chtěli také zjistit, jak jsou jednotlivé NNO zapojeny do různých orgánů, pracovních skupin, do různých poradních sborů, atd. Sledovat aktualizaci

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

plánů rozvoje krajů a zase zapojení NNO do nich, takže takové situační analýzy. A dále pak zjistit multiplikační efekt činnosti NNO na krajské úrovni. Jak se přenáší dál to, co oni dělají, jaký to má význam, jaký to má dopad na správu věcí veřejných. A na té nejnižší úrovni, obecní úrovni, jsme se shodli na tom, že by bylo dobré vypracovat nebo popsat příkladové studie dobré spolupráce právě s místní obecní samosprávou. V třetí oblasti pozice a postavení českých NNO v EU, tak tam byly návrhy právě na vytvoření kanceláře v Bruselu, potom podpořit zapojení českých NNO do evropských sítí a zapojit české NO do oficiálních pracovních skupin a poradních orgánů, ať už Evropské komise, Evropského parlamentu, Evropského hospodářského a sociálního výboru. Důležitým bodem zde pak byla záležitost přísunu relevantních a správných a stravitelných informací o EU. To je víceméně všechno, v kostce, co jsme vlastně poznali a kde jsme viděli problémy, které vyvstávají před českým neziskovým sektorem v souvislosti s rozšířením EU.“

Ivana Plechatá, Sue Ryder v ČR a SKOK

„Dobrý den. Je pravda, že cesta do Bruselu nás, tedy SKOK, zasáhla přesně v době, kdy ve SKOKu jsme si vlastně formulovali náš vztah k EU, vytvořili jsme pracovní skupinu a v zásadě jsme vytvářeli analýzu přínosů, rizik, kritických míst, atd., našeho začleňování do EU. Pokládali jsem si hlavní otázky, které následně jsme si zodpovídali jak v Bruselu, tak ve Skalici. My jsme se v Bruselu přesvědčili o tom, že co si neuděláme sami doma, to prostě nebudeme mít! A to znamená, jak ve vztahu k sobě, tzn. partnerství mezi neziskovkami, ale tak ve smyslu hledání partnerství a cest v komunikaci k veřejné správě a ke státní správě.

Pak nám tam samozřejmě odpovídali na otázku, v čem mohou pomoci. Takže já bych se teď soustředila na to. Já se domnívám, že nám může EU pomoci v pravidlech a systému, který už tam existuje, dlouhodobě tam existuje a je na něj spolehnout, na jeho vymahatelnost. Což mám pocit, že u nás ještě chybí. Tudíž my se přes jejich instituce, eventuálně přes naše partnery tam můžeme naučit to, jak ten systém tady vytvořit a jak ho dodržovat. A to myslím zase ve spolupráci u sebe navzájem, tak ve vztahu k regionům nebo ke státu. Pochopitelně, že my od EU očekáváme, a ona nám také může nabídnout, určité finance. Ale já si myslím, že prioritní bude nejenom ty peníze dostat, ale být schopni ovlivnit systém priorit, na jejichž základě se pak finance budou čerpat a eventuálně ještě administraci grantů tak, aby vyhovovala našim podmínkám. Nemusíte se obávat, my jsme se tam v Bruselu i na některých dalších setkáních setkávali se zástupci neziskovek z dalších přístupujících zemí. Oni mají stejné obavy v administraci grantů jako my. A čím nás bude víc, kteří toto budou říkat, tím si myslíme, že můžeme uspět i v tom, jak se budou nastavovat podmínky pro čerpání prostředků z různých fondů.

Další, co nám EU může nabídnout, je možnost navázat a rozšířit kontakty, informace, možnost i skrz ty různé platformy ovlivnit politiky. Zviditelnit, zviditelnit práci našich neziskovek na úrovni EU. A zároveň nás trochu nutit kultivovat naše prostředí jak v našich vlastních neziskovkách, tak eventuálně ve vztahu asociace, kterou bychom chtěli vytvořit. Také věříme, že nám to dá i šanci sledovat a ovlivňovat i naše politické představitele, kteří budou zvoleni příští rok do Evropského parlamentu.

Velmi často v našich rozhovorech padaly i otázky od našich partnerů z EU, jak si myslíme, že my můžeme ovlivnit Evropu. Co my můžeme nabídnout těm evropským neziskovkám a těm platformám. Já si myslím, že poměrně dost. Protože to, jak my jsme se naučili, nebo jak fungujeme v systému, který není ideální, zdaleka není ideální, tak my jim můžeme nabídnout určitou flexibilitu, určitý čerstvý vzduch s našimi nápady, s naší schopností, jak přežívat za minimum finančních prostředků, a podobné věci. Já, když jsem se zúčastnila některých zasedání platform, tak jsem se trochu vyděsila takových těch aparátčků. V těch zastřešujících organizacích, v těch jejich vedeních, kdy opravdu jsou tam těch 10, 15, 20 let stejní lidé. Rozšiřuje se tam taková ta konferenční turistika, taková dost neefektivita jejich jednání, a když jsem pak mluvila s těmi neziskovkami z těch přístupujících zemí, tak vždycky jsme si tak společně říkali, my jim ukážeme, jak my to umíme dělat...

Ale teď v tom pozitivním, ve smyslu toho, že tam jsme schopni opravdu přinést čerstvý vzduch a svým způsobem přinést know-how, jak my jsme některé věci schopni dělat jinak než oni. Mimochodem, my jim už pomůžeme samotným tím, že se v těch platformách objevíme, protože oni teď objíždějí státy, které se mají přidružit do EU, a strašně nás vlastně lákají, protože oni, pokud nesplní k určitému datu to, že budou mít členy i z těch přístupujících zemí, tak jim budou kráceny prostředky. Neboli jim nebudou na další roky dávány prostředky, které oni by si přáli. A v tomto tkví malinká past, a já bych vám řekla, abyste si dali dobrý pozor na to, kdo vás vlastně láká. Nejdřív abyste si samozřejmě prozkoumali všechny dostupné písemné materiály, co vlastně ta platforma nabízí svým členům, jak je schopná ovlivňovat legislativu EU, jaké má členské příspěvky, jak tam probíhají volby, jak je to otevřená společnost, atd. Protože finanční nároky, které následně potom budou na vás kladeny, budou poměrně dost velké, protože, jestli nebudete chtít, aby to bylo pouze formální členství, tak se budete muset občas zúčastňovat samozřejmě jednání a to vyžaduje pochopitelně cestovní náklady, diety, apod. Já ale vidím tendenci tohoto osahávání EU i určitá rizika, která bychom si přítom měli v našich organizacích

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

uvědomit. A to je nejenom nedostatek zdrojů finančních, a já si myslím, že v tom by nám mohla pomoci třeba i NROS anebo eventuálně nějaké ty globální granty, v tom pomoci se začlenit v těch finančních zdrojích. Ale já bych chtěla upozornit i na nebezpečí lidských zdrojů, protože to je další díl práce, který musí někdo udělat, takové to hledání v té Evropě. Protože vím, jak každý z nás pracuje nadoraz svým způsobem ve vlastních organizacích, eventuálně v těch síťových, tak jenom toto, abychom si uvědomili, a abychom si sáhli do svědomí, kolik vlastně máme kapacit na to to dělat. A ještě jedno riziko. Abychom si dali pozor, abychom za každou cenu před našimi některými lokálními politiky nedávali dobré příklady praxe z EU. Protože, jak jsem zjistila, mnoho našich politiků je velmi alergických na to, když jim začneme povídat, jak to skvěle funguje jinde, a že chceme, aby to fungovalo takto i u nás. Tolik jenom o tom, co si myslíme, že EU bude znamenat pro naše NNO. Jsou to i výhody i nevýhody. Děkuji.“

Ingrid Kleinová, Program PětP

„Vážené dámy, vážení pánové, dovoluji, abych nyní ve svém příspěvku volně navázala na informace ze studijní cesty zástupců českého neziskového sektoru do Bruselu, která se uskutečnila v červnu letošního roku. Ráda bych se dotkla několika myšlenek, jež vyplynuly z panelových diskusí s představiteli institucí Evropské Unie i neziskových organizací.

Otázka, která nemohla během této studijní cesty nepadnout, zněla: „Co nás čeká po přistoupení České republiky k Evropské Unii v květnu příštího roku?“. Zdánlivě překvapivou odpověď na tuto otázku, vyslovil během zmiňované cesty hlavní vyjednaváč pro Českou republiku, pan Wissels. Právě z jeho úst zaznělo, že v okamžiku našeho přistoupení se nestane nic. Chtěl tím říci, že každodenní život se bude měnit jen pozvolna a v reakci na naše vlastní rozhodnutí, a že život v Evropské Unii bude především o společném hledání a naplňování společné politiky.

Jak zaznělo i v několika panelových diskusích, v posledních letech 20. stol. došlo k určitému obecnému posunu od řešení politických otázek směrem k otázkám sociálním. V důsledku toho dnes dochází i k posilování významu a role občanské společnosti. Této změněné situaci se musí přizpůsobovat i instituce Evropské unie – probíhající trend byl dobře patrný například v diskusi se zástupci Evropského sociálního a hospodářského výboru, kde se představitelé neziskových organizací čím dál jasněji vyčleňují ze skupiny „různé zájmy“, tvořící spolu se zaměstnavateli a pracovníky dosud ustálenou trojici partnerů, aktivní v sociálním dialogu s touto institucí Evropské Unie.

Neziskový sektor, jak ostatně dokládají i výzkumy z této oblasti, se stává čím dál významnějším ekonomickým hráčem a partnerem státu při naplňování cílů politik. Tak je tomu i u nás, nicméně rámci Evropské Unie bývá navíc často vyzdvihována také schopnost představitelů neziskových organizací podílet se na formování řady politik prostřednictvím sestavování analýz či připomínek. Často také zazněl názor, že bychom měli věnovat maximum pozornosti především ovlivňování politiky na národní úrovni, protože tam stále bude docházet k přijetí drtivé většiny rozhodnutí.

A jaké cesty k nadnárodnímu zapojení v rámci Evropské Unie je tedy dobré hledat? Odpověď by se dala rozdělit na tři části: Za prvé, je třeba zajímat se o činnost oborově blízkých platform a sítí, které jsou, a pravděpodobně i budou, jedinými partnery schopnými prosadit zájmy svých členů při jednáních na této úrovni. Za druhé, je třeba hledat kontakty i mimo oblast neziskového sektoru. Konkrétně je třeba sledovat činnost našich budoucích zástupců v Evropském parlamentu i dalších institucích. A konečně za třetí, je třeba naučit se využívat techniky aktivního sebeaprezentování a prosazování svých zájmů.

Za nejlepší cestu vedoucí k získání prostředků z fondů EU považují na základě závěrů studijní cesty spolupráci na regionální a místní úrovni. Ta ale bude vyžadovat značné úsilí, a to nejen od zástupců neziskového sektoru. Pokud má být takové úsilí korunováno úspěchem, bude nezbytné změnit myšlení v celé společnosti. Při vytváření přeshraničních, mezioborových či mezisektorových sdružení, která jsou (spolu s kofinancováním) nutnou podmínkou pro získání prostředků k realizaci projektů, bude třeba odložit ustálené vnímání založené na poměrně důsledném rozčleňování na sféru státu, trhu a neziskového prostředí. Jistě, každý z těchto sektorů si podrží svá specifika, ale jejich spolupráce bude muset být založena na principu rovného partnerství, aby měla šanci na úspěch.

Tento přerod ve společnosti, myslím úzce souvisí s tím, co lze nazvat rozvojem občanské společnosti. K rozvoji občanské společnosti přispívá tím, že přináší nové příležitosti setkat se a porozumět principům a fungování demokracie i občanům, kteří nejsou aktivně zapojeni do některé z oblastí života občanské společnosti. Jinými slovy, chystaný vstup do Evropské Unie podněcuje další rozvoj spolupráce na regionální a místní úrovni, a tím i celkové zapojení občanů tak, jak jsem naznačila výše. Právě o možnostech přenosu evropské zkušenosti od národní úrovně směrem dolů diskutovali účastníci studijní cesty do Bruselu na semináři v České Skalici. Dovolte mi proto nyní stručně zmínit alespoň některé výstupy z tohoto jednání.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Seminář se soustředil na tři související oblasti: Oblast vzájemné spolupráce neziskových organizací, oblast spolupráce na úrovni státní správy a samosprávy a na oblast spolupráce a uplatnění českých neziskových organizací na úrovni EU. Ze závěrů první pracovní skupiny bych vyzdvihla dva názory: Za prvé, že cesta k uchopení vzájemné spolupráce českých neziskových organizací zejména na národní úrovni vede přes lepší pochopení struktury tohoto sektoru. Jeho důkladná znalost nám však v současné době chybí – existuje celá řada nejrozličnějších uskupení, která ale nenabízí žádný ucelený obraz. Bez takové znalosti není možné určit, jak silná potřeba sdružování mezi českými neziskovými organizacemi existuje, ani které sdružovací modely jsou nejuspěšnější v českém prostředí. A to je třeba změnit. Za druhé zmínky považuji i upozornění či výzvu jednotlivým organizacím, aby usilovaly o prověření vlastní schopnosti spolupráce tím, že budou rozvíjet spolupráci na regionální a oborové úrovni.

Naopak za jeden z příkladů, kde je nutná spolupráce na národní úrovni a napříč sektory, by mohl sloužit závěr druhé skupiny, který směřoval k definování změn legislativních pravidel vlády s cílem více otevřít připomínkové procesy veřejnosti, tedy i neziskovým organizacím. I v rámci této skupiny se objevilo několik oblastí, které dosud postrádají ucelenou analýzu, například se jedná o přehled aktuálního fungování Programů rozvoje kraje či přehledu neziskových organizací již zapojených do pracovních skupin jednotlivých ministerstev. Zazněl také požadavek na rozvoj spolupráce s institucemi, které by organizacím neziskového sektoru pomohly najít způsob, jak lépe získávat a pracovat s informacemi o vlivu činnosti neziskových organizací v mikro i makro měřítku.

Diskuse třetí skupiny se soustřeďovala kolem různých možností zapojení českých neziskových organizací do dění na evropské úrovni. Jednou z nich byla i možnost zřízení zastoupení českých neziskových organizací v Bruselu. Široce diskutovány ale byly i otázky začleňování do evropských platform a sítí. Stranou nezůstala ani problematika delegování zástupců či expertů z oblasti neziskového sektoru do nově obsazovaných orgánů České republiky v institucích Evropské Unie. Účastníci této pracovní skupiny vyzdvihli zejména nutnost rozvíjet komunikační dovednosti a strategie s důrazem na srozumitelnost a osobní přístup.

Dovolu mi, abych závěrem shrnula některé úkoly, které nás čekají na cestě k integraci do evropských struktur. Jako nezbytná se jeví nutnost další profesionalizace ve smyslu vybavenosti (včetně vybavenosti jazykové) zástupců neziskových organizací, umožňující jim aktivně se zapojit do činností a dění probíhajících na mezinárodní úrovni. K naplnění tohoto cíle bude třeba věnovat se více práci s dostupnými informacemi, být aktivní při hledání partnerů i při ovlivňování existujícího prostředí. Toto ovlivňování se nemůže soustředit pouze na zajištění určitých taxativně daných podmínek například v oblasti legislativy, ale musí zahrnovat také snahu o aktivní působení na postoje české společnosti. Pokud budeme chtít využít výhody nabízené Evropskou Unií, jmenovitě poskytování prostředků z fondů EU, budeme se muset naučit vytvářet a pracovat v širokých koalicích všech sektorů.

Měsíce a roky, které jsou před námi, budou, jak se zdá, naplněny objevy, získáváním nových podnětů a zkušeností. Podaří-li se nám dobře se v nové situaci adaptovat, můžeme se stát svědky vzniku nové evropské občanské společnosti, dávající obsah a smysl dosud spíše technickému základu Evropské Unie, tvořenému tisíci stran smluv, dohod a nařízením. Jak předvídá Helmut Anheier, hnacím motorem této nové a skutečné evropské občanské společnosti, budou právě neziskové organizace.“

Závěry a doporučení Fóra NNO

PROHLÁŠENÍ

VI. konference NNO v České republice

„Fórum nestátních neziskových organizací před vstupem České republiky do Evropské unie“

Praha, 2. – 3. října 2003, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

Preamble

Účastníci celostátního shromáždění nestátních neziskových organizací (dle prezenční listiny) chtějí vyjádřit své zkušenosti ověřené přesvědčení, že NNO:

- jsou důležitým prostorem pro vytváření veřejného mínění,*
- přinášejí do společnosti nové podněty, přístupy a aktivity,*
- upozorňují na nedostatky a nešvary a aktivně proti nim vystupují,*
- nezřídka jsou hlavními partnery, s nimiž mohou občané sdílet své starosti a potřeby,*
- podporují rozvoj demokracie v naší zemi.*

To je zdrojem jejich oprávněného sebevědomí i odpovědnosti a odhodlání podílet se na vstupu ČR do Evropské unie ve všech oborech své činnosti.

Fórum NNO přijalo tyto závěry a doporučení pracovních skupin:

A: Integrační tendence mezi českými NNO

- podporujeme integrační trendy v oblasti českých NNO zaměřené na vytvoření oborových a krajských struktur k prosazování principu partnerství do veřejného života,
- podporujeme zlepšení komunikace mezi nestátními neziskovými subjekty navzájem a vůči veřejnosti,
- doporučujeme, aby celonárodní instituce NNO byla reprezentativní a zahrnovala většinu sítí, sdružení a oborů,
- doporučujeme, aby tato celonárodní instituce mezi členskými a dalšími NNO postupnými kroky a projekty vytvářela ovzduší důvěry a motivovala je ke členství,
- doporučujeme zvážit, aby si tato celonárodní instituce vytvořila profesionální zázemí,
 - doporučujeme najít takovou formu řízení této instituce, která by měla odpovídat možnostem členů, neměla by NNO odrazovat od členství,
- podporujeme kompromis v otázce jejího řízení (zda má být celonárodní instituce řízena exekutivním nebo parlamentním způsobem), kdy z parlamentního typu řízení časem přerůstá prostřednictvím postupně realizovaných projektů a důvěry přenášené na orgány a představitele celostátní instituce na exekutivní typ řízení,
- bereme na vědomí, že byla založena a registrována Asociace NNO v České republice. Doporučujeme jí vycházet ze zmapovaných potřeb NNO a iniciovat jejich řešení.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

B: Spolupráce NNO s podnikateli a financování NNO z veřejných zdrojů

- vítáme iniciativu Fóra dárců a vyzýváme NNO, aby se připojily k iniciativě pro 1% daňové asignace (formulář na www.rozhodni.cz) a účasti na setkání v regionech zaměřených k diskusi o daňových asignacích,
- žádáme členy Rady vlády pro NNO, aby projednali návrh zákona o daňových asignacích i eventuální zrušení správního poplatku,
- doporučujeme na národní úrovni iniciovat setkání a diskusi mezi NNO a podnikatelskou sférou za účelem vyjasnění vztahu mezi NNO a Hospodářskou komorou ČR,
- doporučujeme iniciovat setkání na úrovni krajů s reprezentací Hospodářské komory ČR vedoucí ke vzájemné spolupráci,
- doporučujeme Radě vlády pro NNO, aby zvažila podporu projektu Integrace informatiky v neziskovém sektoru,
- opětovně upozorňujeme na dlouhodobě neřešenou situaci víceletého financování a právního rámce pro NNO poskytující veřejně prospěšné služby a vyzýváme veřejnou správu k jejímu systémovému řešení.

C: Zapojení NNO do strukturálních a předvstupních fondů EU

- podporujeme ustavení sítí/partnerství pro přípravu společných projektů a využívání existujících příkladů dobré praxe,
- podporujeme vznik takových organizací/systémů, které by přerozdělovaly finance ze strukturálních fondů (SF), protože NNO potřebují i rozdělování malých grantů – řádově v desítkách či stovkách tisíc Kč,
- podporujeme vznik krajských mezisektorových partnerství pro optimální využívání prostředků ze SF, NNO by měly iniciovat vznik těchto partnerství,
- požadujeme včasné a srozumitelné informování ze strany veřejné správy o příležitostech pro neziskový sektor z hlediska strukturálních fondů,
- žádáme, aby finální verze Operačních programů byly rovněž projednány i s neziskovým sektorem,
- žádáme, aby grantová schémata nadací a veřejné správy na krajské i místní úrovni respektovala možnost předfinancování a kofinancování projektů NNO na SF,
- vyzýváme NNO k tvorbě dostatku kvalitních projektů a vytváření zásobárny „nabídky“,
- vyzýváme vládu a kraje, aby vyjednaly s ČMZRB anebo jinou bankou poskytování zvýhodněných úvěrů pro předfinancování a kofinancování projektů NNO ze SF,
- vyzýváme vládu a kraje k vytvoření programu pro úhradu/snížení úroků půjček na realizaci projektů NNO na SF,
- doporučujeme NNO zajistit si odborníky, kteří budou školeni na přípravu projektů na SF, například prostřednictvím krajských vzdělávacích aktivit,
- doporučujeme krajským úřadům i ministerstvům, aby vyzvaly NNO k včasnému předložení projektových záměrů jednoduchou formou,
- doporučujeme vytvoření indikátorů, nakolik NNO byly úspěšné ve SF a proč,
- vyzýváme české NNO k přípravě projektů „sociální ekonomiky“,
- podporujeme přijetí usnesení vlády ve smyslu materiálu Rady vlády pro NNO ohledně účasti NNO ve SF,

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

- vyzýváme k delegování zástupců neziskového sektoru do partnerských orgánů a vytvoření metodiky nominačního procesu i s popsáním povinností zástupců NNO v partnerském orgánu,
- vyzýváme NNO, aby byly aktivní v připomínkování materiálů pro delegované zástupce v partnerských orgánech,
- vyzýváme implementační struktury jednotlivých operačních programů Strukturálních fondů na regionální a lokální úrovni, aby vědomě spolupracovali i na přípravě konkrétních projektů mezi sebou a se sociálně ekonomickými partnery.

D: Partnerství NNO a veřejné správy při rozvoji občanské společnosti

- vyzýváme ke vzájemnému poskytování informací, k otevřené komunikaci a etickému přístupu při formování partnerství mezi nestátními neziskovými organizacemi a veřejnou správou na všech úrovních,
- doporučujeme usilovat o delegování zástupců NNO do komisí rad a výborů zastupitelstev krajů prostřednictvím krajských konferencí NNO,
- doporučujeme zřízení výborů pro NNO při krajských zastupitelstvech, v nichž by NNO byly zastoupeny.

Konference ukončuje činnost RANO. Zároveň děkuje aktivním členům RANO za uspořádání této VI. konference, kdy V. se konala v roce 1997.

Žádá zveřejnění celého textu na internetu (www.crdm.cz/forum) a rozesílku e-poštou na všechny v závěru nepřítomné účastníky konference k vyjádření jejich souhlasu/nesouhlasu s textem.

Poznámka:

Všechny návrhy v tomto textu obsažené vzešly z jednání pracovních skupin ve čtvrtek od 17.15 do 19.00 hodin. Následně byly prezentovány v pátek ráno s možností korekcí. Nakonec byl text projednáván za přítomnosti 45 až 55 účastníků v závěru konference Fórum NNO (celkově bylo na konferenci 120 účastníků) a získal většinovou podporu.

V následném e-mailovém „hlasování“ s ním vyjádřilo 41 účastníků souhlas bez výhrad, 3 účastníci souhlas s drobnými výhradami a 7 účastníků nesouhlas.

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

Seznam účastníků „Fóra NNO“

Jméno účastníka	Organizace
1. Martin Bittner	Diakonie ČCE Ostrava
2. Pavel Trantina	ČRDM Praha
3. Marek Šedivý	Informační centrum neziskových organizací
4. Ivana Plechatá	Domov Sue Ryder, Praha
5. Hynek Kalvoda	Asociace občanských poraden, Praha
6. Darina Kosorinová	Asociace NNA, Karlovarský kraj
7. Jana Vohralíková	ČRDM, Praha
8. Tomáš Novotný	Asociace TOM, Roztoky
9. Hana Vlčková	O.S. Zahrada
10. Olga Sozanská	HESTIA, Praha
11. Oldřich Haičman	Diecezní charita, Brno
12. Miluše Nechvátalová	Filia
13. Naďa Homolová	Národní vzdělávací fond, Praha
14. Irena Tomešová	Národní vzdělávací fond, Praha
15. Alena Valečková	Národní vzdělávací fond, Praha
16. Ivana Königsmarková	Česká asociace porodních asistentek
17. Dagmar Suchá	Česká asociace porodních asistentek
18. David Stulík	NROS
19. Eva Vondráková	Na počátku, Brno
20. Karel Liška	Památková komora, Praha
21. Lucie Kolářová	Brněnská asociace NNO
22. Jaromír Hron	BANNO
23. Barbara Litomiská	Farní charita Pelhřimov
24. Marie Machková	Energie, o.p.s, Meziboří
25. Danuše Novotná	Energie, o.p.s, Meziboří
26. Hana Capoušková	Středisko křesťanské pomoci, Pardubice
27. Jan Vojvodík	Středisko křesťanské pomoci, Pardubice
28. Petra Toušková	Středisko křesťanské pomoci, Pardubice
29. Stanislav Vopasek	Nadace LANDEK, Ostrava
30. Leoš Kubový	Regionální informační a servisní stř. Plzeň
31. Jiří Zajíc	Organizační výbor Fóra NNO, Praha
32. Jitka Brunclíková	Společnost Montessori, o.s., Praha
33. Jiřina Bartáková	IDM, Praha
34. Jiří Nastuneak	Olivova dětská léčebna, Říčany
35. Lukáš Kršňák	Organizační výbor Fóra NNO, Ústí n/L
36. Jan Eichler	Asociace NNO Ústeckého kraje, Ústí n/L
37. Lenka Jiroutová	SPID handicap, o.p.s., Pardubice
38. Josef Slobodník	Občanské sdružení Orfeus, Praha
39. Dalibor Černý	Purkyňova nadace, Libochovice
40. Leoš Spáčil	Centrum pro zdravotně postižené, Brno
41. Markéta Matyášová	Centrum pro zdravotně postižené, Brno
42. Miroslava Zeinerová	Centrum pro zdravotně postižené, Brno
43. Hana Vránová	Vysoká škola ekonomická, Praha
44. Marta Smolíková	Otevřená společnost, o.p.s.
45. Blanka Hynková	AVZO, Znojmo
46. Josef Výprachtický	Junák - svaz skautů a skautek, Praha
47. Hynek Kohl	Všesportovní kolegium ČR
48. Libuše Bělohávková	Akademie práce a zdraví ČR, Praha
49. Jana Haberhauerová	Diakonie ČCE-Rýmařov
50. Evžen Rakovský	Nadace pro radost, Brno
51. Josef Cerha	Tyfloservis, o.p.s., Praha
52. Eva Machová	Tyfloservis, o.p.s., Praha
53. Josef Vanický	Centrum denních služeb Sdružení zdravotně postižených, Praha
54. Petr Pošík	Český svaz tělesné výchovy, Praha
55. Vladimír Cívín	Český svaz tělesné výchovy, Praha
56. Libuše Roytová	Diakonie ČCE SKP, Praha 2
57. Tereza Eberlová	TOTEM – reg. dobrov. centrum, Plzeň
58. Lenka Černá	Dobrovolnické centrum, Ústí nad Labem
59. Jiří Boukal	Nadace CINDI, Praha
60. Sevila Kačenová	Sdružení pro aktivní odpočinek a integraci postižených,

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

	Praha
61. Karel Schwarz	Evangelická akademie, Praha
62. Antonín Tůma	Tyflokabinet, České Budějovice
63. Petr Jánký	Tyflokabinet, České Budějovice
64. Václav Frei	Nadace Světový étos, Sázava
65. Tařana Kudějová	Společnost Duha-integrace osob s ment. postižením, Praha 9
66. Ladislav Krajdl	Regionální informační a servisní stř. Plzeň
67. Kateřina Kopecká	TJ Léčebna Košubmerk, Luže
68. Česlav Santarius	Slezská Diakonie, Český Těšín
69. Nataša Diatková	Ministerstvo vnitra
70. Zuzana Drhová	Zelený kruh
71. Michaela Bilíková	CIPOS Prostějov
72. Marie Svobodová	CIPOS Prostějov
73. Lenka Osikowská	CIPOS Prostějov
74. Marta Klimecká	Zlínský krajský úřad, Zlín
75. Eva Svobodná	Klub laryngektomovaných v ČR, Praha
76. Miloslava Caletková	P-centrum, Olomouc
77. Radmila Herzánová	P-centrum, Olomouc
78. Jaroslav Krejzlík	Klub český turistů, Praha
79. Pavla Varvažovská	Česká zemědělská universita, Praha
80. Alice Žváčková	Kamínek, Praha
81. Ladislava Šporová	ANNA, Karlovarský kraj
82. Aleš Baran	Sdruž.romských podn.a soukrom.,Přerov
83. Marcela Roche	Český nadační fond pro Vydru, Třeboň
84. Štěpánka Syrovátková	Občanská poradna, Plzeň
85. Josef Machalíček	Občanská poradna, Plzeň
86. Alena Zvolánková	Most k životu, Trutnov
87. Petra Žatecká	Most k životu, Trutnov
88. Petr Štěpánek	Klub OČJ, Praha
89. Hana Šlechtová	Středisko křesťanské pomoci, Pardubice
90. Jiřka Štambachová	Nadace Bona. Praha
91. Čepelka Oldřich	Omega, Liberec
92. Jan Urbánek	MO Českého rybářského svazu, Plzeň
93. Martina Péčová	Federace rodičů a přátel sluch.postiž.
94. Jana Fenclová	Federace rodičů a přátel sluch.postiž.
95. Dana Krouželová	Krajský úřad, Pardubice
96. Lucie Rástočná	Step by step ČR, Úvaly
97. Václav Kepřt	Arcidiecézní charita, Olomouc
98. Lenka Machaloušková	Arkadie, péče o zdr. postižené, Teplice
99. Josef Hon	Arkadie, péče o zdr. postižené, Teplice
100. Vlasta Třešňáková	Sdružení pro komplexní péči při dětské mozkové obrně, Praha
101. Jaromír Buček	OS Chráněné bydlení, Sokolov
102. Andrea Studihradová	Česká asociace pro psychické zdraví, Praha
103. Robert Korselt	ANNOLK, Liberec
104. Lenka Kytýrová	ANNOLK, Liberec
105. Milan Michálek	Jde o Nejdek, Nejdek
106. Zuzana Kosková	Evropské poradenské centrum, Olomouc
107. Lenka Keclíková	Evropské poradenské centrum, Olomouc
108. Marie Platzká	Plzeňská rada dětí a mládeže, Plzeň
109. Pavel Novák	Sdružení pro péči o duševně nemocné, Praha
110. Zdeňka Konečná	Valašská šance , o.p.s, Zlín
111. Gabriela Hrabaňová	ATHINGANOI, Praha
112. Miloslav Raboch	Nadace 700 let města Plzně, Plzeň
113. Zdislav Princ	DEMARO, sdružení pro volný čas, Plzeň
114. Petr Velecký	Klub přátel Kryštofa Haranta, Bezdržice
115. Jan Dolínek	NROS, Praha
116. Věra Zemanová	NROS, Praha
117. Pavla Vydrová	Společnost "E", Brno
118. Petr Marek	OS Akord, Praha
119. Alena Mejstříková	Econnect o.s., Praha
120. Roman Haken	Centrum pro komunitní práci, Přerov

Fórum NNO před vstupem České republiky do Evropské unie

*Vydáno v listopadu 2003.
Pro ČRDM z materiálů a vystoupení účastníků Fóra NNO
zpracovalo a vydalo RISS Plzeň*